

J. Hendrik van Balen
 DE NEDERLANDERS IN OOST EN
 WEST, TE WATER EN TE LAND

KRIJGSGEVANGEN
 DE ONDERGANG VAN ST. EUSTATIUS
 1780-1781

Geïllustreerd door W. Steelink

JAN LEENDERTZ & ZOOIJ, AMST.

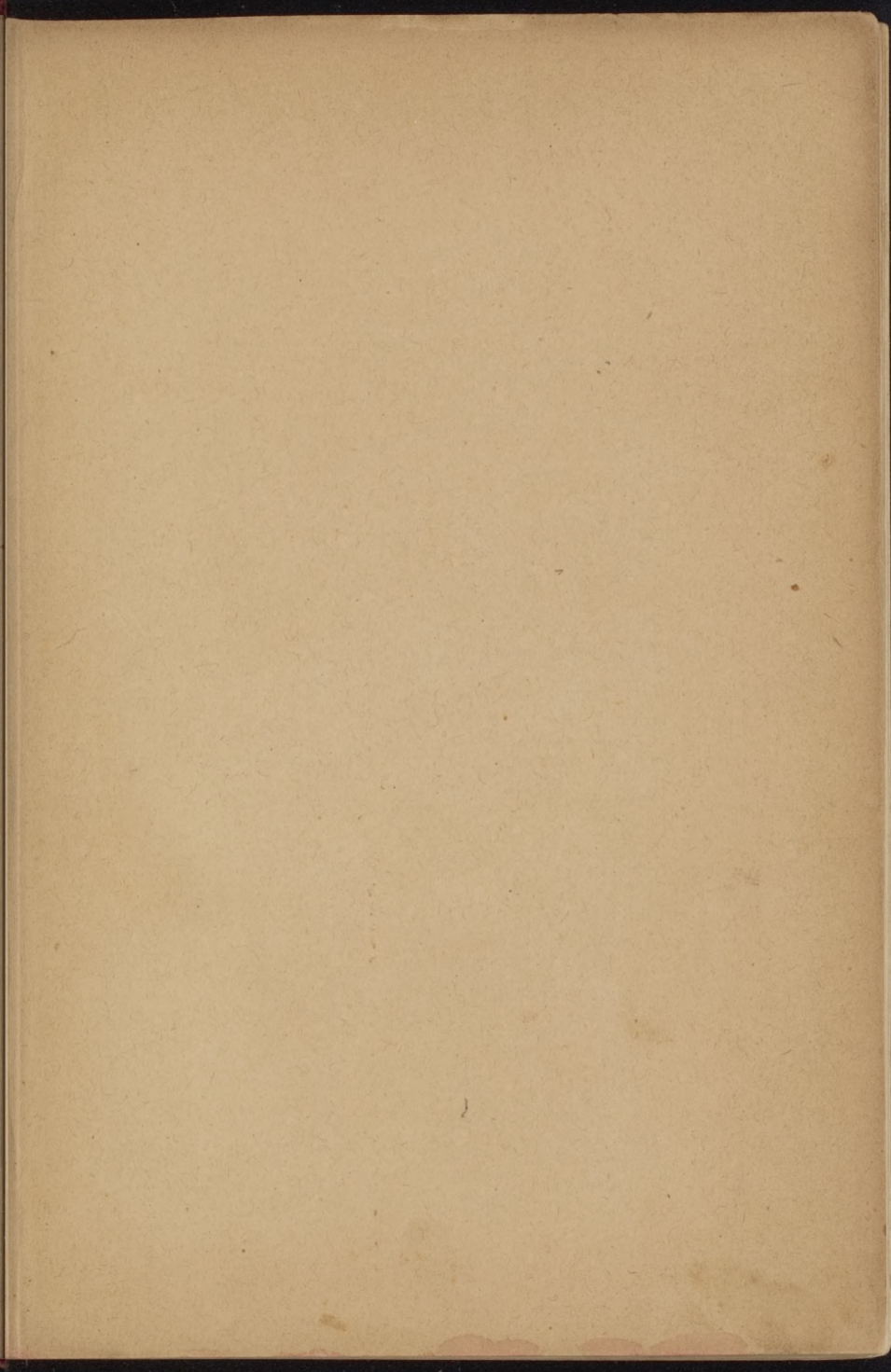
BIBLIOTHEEK KITLV

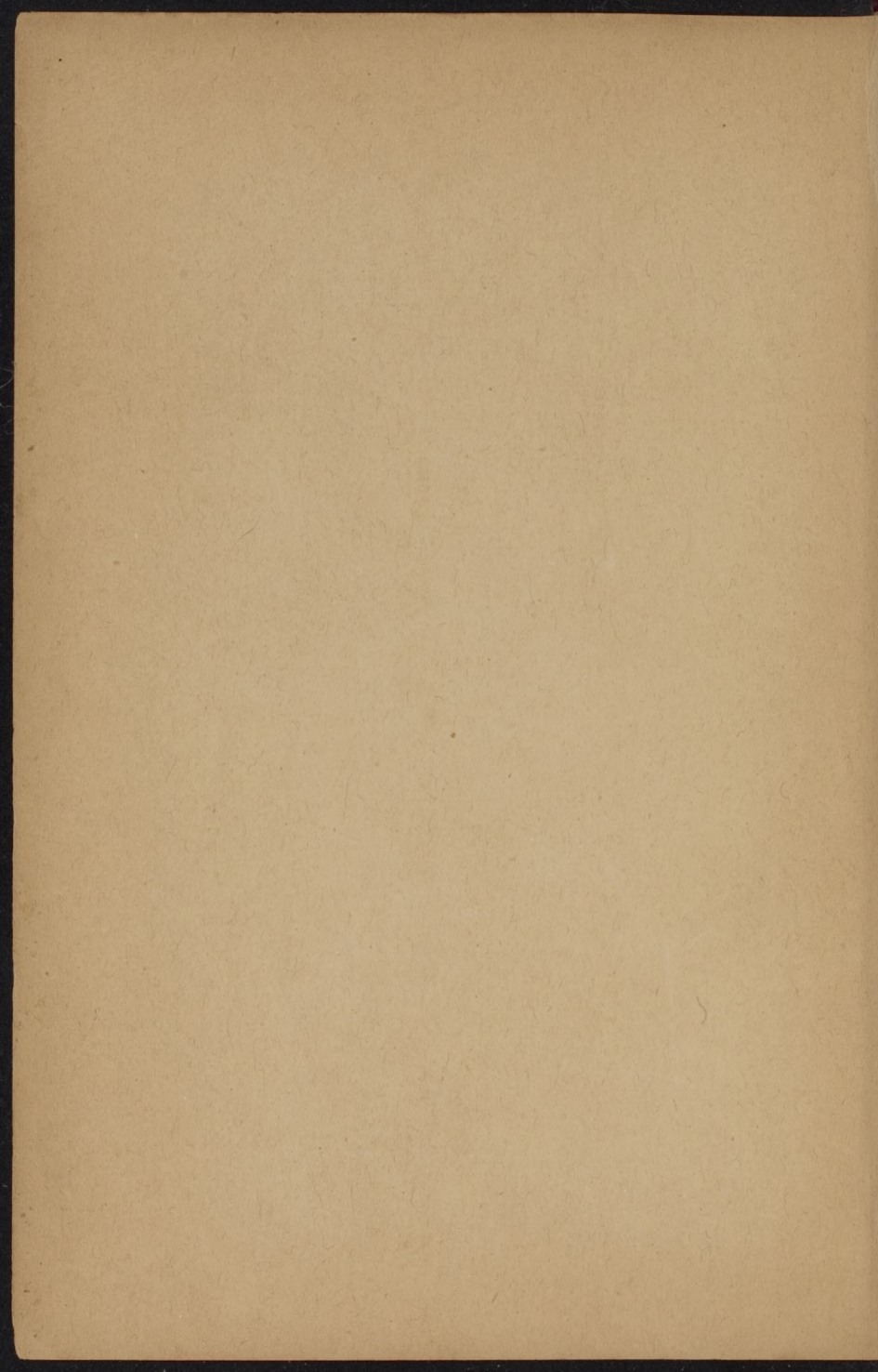
0402 6272

1ste Gymnastie prijs
van
G. H. Heijning
5 Oct. 1893

KRIJGSGEVANGEN.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT
5712 S. DICKINSON DRIVE
CHICAGO, ILL. 60637

De Nederlanders in Oost en West, te Water en te Land.
2^e Serie.

X.

KRIJGSGEVANGEN.

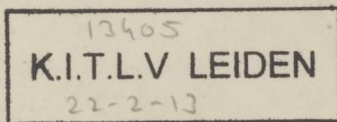
De ondergang van St. Eustatius
1780—1781.

DOOR

J. HENDRIK VAN BALEN.

MET 12 PLATEN VAN WILM STEELINK.

AMSTERDAM,
JAN LEENDERTZ & ZOON.

De veranderingen in de oost en west. in Water en in Land.
1780-1781

X

KRIJGSGEVANGEN.

De ondergang van St. Eustatius
1780-1781

J. HENDRIK VAN BALEN.

KITLV LEIDEN

KRIJGSGEVANGEN.

I.

Het was de eerste Augustus van het jaar 1780.

Eindelijk, eindelijk had 's Lands schip van Oorlog „Mars” zee gekozen. En nu bogen de masten onder de kracht van de flinke bries, die in de zeilen blies, en nu ging het voor den wind naar de „West.”

Men zou gezegd hebben, dat dit voor de bemanning een reden moest geweest zijn om verheugd te zijn, doch het was verre van daar. Wel verrichtten allen hun werk stipt en geregeld, maar van opgewektheid was geen sprake. Het was alsof eene zwaarmoedige, benauwende stemming zich van al die menschen had meester gemaakt, zoo weinig vroolijkheid, zoo weinig lust heerschte er.

Voorop stonden de dienstdoende matrozen op een hoopje bijeen, leunend tegen de verschansing en turend naar de zich verwijderende kust, waarboven nog hier en daar de laatste rookwolken zweefden van de saluutschoten.

— Ja, ja, daar gaan we, zeide een oud matroos, met een door weer en wind gebruind gelaat, — maar wie weet wanneer we terugkeeren. Ik zeg maar, je ziet de

kust wel verdwijnen, maar of je ze terug zal zien, dat is eene andere zaak.

— Loop naar de Engelschen met je zwarte gedachten, Jacob, wat zit je dan toch in je krop, ouwe? zeide een jonge borst, die bootsmaat was. Nu we eindelijk in zee zijn, moest je geen onheil meer profeteeren.

— Ja, ja, hernam de oude, — jelui jong volk denkt er licht over, maar een oud bevaren zeeman weet wat hij weet en ik zeg je, dat de voorteekenen er zijn, dat we een ongelukkige reis zullen hebben. Niet dat ik het wensch, God beware me er voor! Maar de teekenen zijn er.

— Teekenen, teekenen, zeide de bootsmaat, omdat we nu niet al te vlug zijn uitgegaan, is dat nu een reden om te denken, dat we een slechte reis zullen hebben?

— Nou, zeide de oude, ik zal het je wel op mijn vingers optellen. Wanneer zijn we daar gekomen? (Hij wees, dit zeggende, met zijn vinger naar den wal). Den 20sten Februari was al het volk al aan boord en hadden we onze munitie. Kort daarop hebben de heeren Raden van de Admiraliteit op de Maze het volk gemonsterd en hebben we onze premie van vijf en twintig harde guldens gehad....

— Gehad, ja, voor den satan, gehad... bromde een marinier.

Allen lachten over dien uitval.

— Wel, Jan, treur je er nog om, dat 't op is? vroeg de bootsmaat; ik voor mij denk maar, ik heb er plezier voor gehad te Hellevoet en jij ook, meen ik.

— Ja, dat is 't niet, bromde de marinier, maar dat ik mijn ouwen vader er nog geen tien gulden van

gestuurd heb, zooals ik hem beloofd had, dat is 't.

— O, zit 't 'm daar, ja, zie je, dan moet je ook maar oppassen.

De marinier antwoordde niet; hij bleef somber voor zich uit kijken.

— Nou, vervolgde Jacob, wiens opsomming door dit voorval zoo opeens was afgebroken, ik zeg dan dat we den 20sten Februari al afgemonsterd zijn, dat toen de artikelbrief is voorgelezen en we den eed van trouw hebben afgelegd, is dat waar of niet?

— Jawel, klonk het, dat is waar, maar je praat over Februari, alsof we toen pas hier waren; dat mag nu met jou het geval zijn, Jacob, maar wat mij en anderen betreft, waren we verleden jaar Augustus al hier.

— Dat is allemaal goed en wel, zei Jacob, en de tijd wordt er zooveel te langer om, dat is alles. Maar toen was het schip pas binnen van de reis naar de Middellandsche zee, zie je en dat kan je dus eigenlijk niet rekenen.

— Je moet goed redeneeren, zeide nu de bootsmaat, met al die datums hebben we niets noodig. We zouden den 6^{den} December van 't vorige jaar varen, dat is alles, we konden door tegenwind en veel ijs dat echter niet doen en zoo is het den geheelen winter gebleven, dat is alles. En als de wind gunstig was, stond er geen water genoeg op „den droge” (een bank in het Goereesche Gat). Is dat nou de moeite waard om er zoo over te zeuren? Is het niet beter bedaard je tijd af te wachten dan schip en menschen te wagen? Ik zeg maar, je mag pruttelen wat je wil, Jacob, maar tegen de natuur kan je niets doen, dat is alles, zie je.

— Neen, bromde de marinier, die wanhopend was, dat hij al zijn geld verteerd had, dat is zoo, daar kan je niks tegen doen. Als het mijn natuur niet was om net zoolang uit te gaan totdat ik geen cent meer in m'n zak heb, dan zou het niet gebeuren, maar nu 't zoo is, is 't zoo.

— En dan moet je nog niet vergeten, zeide de bootsmaat, dat toen we eindelijk in April goeden wind kregen, dat we toen, zeg ik, van de Admiraliteit bevel kregen om nog niet te zeilen. Toen werd de zeildag uitgesteld, zie-je, en daar kan je toch ook niets tegen doen. Later werd ons vertrek op het laatst van Mei bepaald. We zijn acht malen voor niks naar de Goeree gezeild, en ik weet ook wel, dat er allerhande praatjes over geloopt hebben.

Ja, knikten allen, met diepzinnige, bedenkelijke gezichten.

— Ja, ging de bootsmaat voort, mijn meisje, dat te Rotterdam woont, heeft het mij wel geschreven, dat men daar vertelde, dat onze schout-bij-nacht geen zin had om zee te kiezen en al dergelijke praatjes meer, maar iedereen weet ook, dat dat gemeene leugens zijn.

— Maar 't is toch zeker waar, zeide de oude Jacob, dat hij er erg tegen opziet, ik heb het wel gehoord van den schipper en die weet het sekuur; hij zegt, dat onze commandant een voorgevoel heeft dat hij Nederland niet weer zal zien. Nou en datzelfde heb ik ook.

— Nou, ik Goddank niet, zei de bootsmaat.

— Ja, ja, jij neemt het luchtig op, Cornelis, maar je weet, dat al zijn we nog in vollen vrede, de kans op oorlog groot is.

— Welnu, Jacob, dan komen we weer eens aan den dans met die vervloekte Engelschen. We hebben een flink schip onder onze voeten en een goede bemanning en die Engelschen hebben mij al lang gehinderd, zeide de bootsmaat. In Hellevoet hebben we het nog gezien hoe brutaal dat volk is. Presten ze niet onder het bereik van ons geschut twee matrozen van dien Engelschen koopvaarder? Gelukkig hebben zij ze teruggegeven, toen de schout-bij-nacht hun een krassen brief schreef, anders hadden we het toen al aan den stok gekregen.

Een bevel riep het volk nu tot den dienst en in een oogenblik waren allen aan het werk.

II.

Zeker waren het geen aangename omstandigheden, waaronder de „Mars” zee koos. Een ieder van de bemanning wist wat er aan de hand was, al wist het nu ook niet ieder even goed.

— De duivel mag er wijs uit worden, zeide de adelborst Rienstra tot zijn collega, den adelborst de Groot, die de wacht had dien avond en met wien hij op het achterdek heen en weer liep, om hem gezelschap te houden. Ze praten allemaal van den aanstaanden oorlog, maar ik begrijp maar niet waarom die oorlog ophanden is. Niet dat het mij spijten zou; ik zou wat in mijn schik zijn, als wij eens aan den slag kwamen met die vervloekte Engelschen, maar wat kunnen die lui voor reden hebben om oorlog te maken?

— Nu ja, zeide de Groot, dat zit hem immers in die geschiedenis van den graaf van Byland met den commodore Fielding.

— Voor den drommel! riep Rienstra uit, hebben we dan bij die gelegenheid nog niet genoeg bakzeil gehaald? Als ik in de plaats van den graaf van Byland was geweest, dan had ik doorgeslagen, toen ik eenmaal aan den gang was en ik had niet opgehouden vóór ik reddeloos geschoten was.

— Je hebt goed praten, merkte de Groot aan, maar je vergeet dat de Staten je instructie geven en daar heb je naar te handelen. Doe je het op eigen gezag, dan brengen ze je dadelijk voor een krijgsraad en dan ben je binnen, al ben je nog zoo dapper geweest.

— Maar vertel jij me nu eens, geleerde kameraad, zeide Rienstra, de geheele aanleiding tot al die ruzie. Je weet, ik ben niet erg bevattelijk, maar als het mij maar duidelijk en gemoedelijk wordt verteld, dan vat ik het wel.

— Wil je de zaak van begin af weten? vroeg de Groot bereidwillig.

— Ja, begin met het begin, dat is altijd het beste.

— Goed, zeide de Groot, luister dan. En hij begon:

Je weet, dat de Engelsche volkplanters in Amerika in de laatste jaren zeer talrijk zijn geworden. Gedurig zijn honderden Engelschen verhuisd naar Amerika en zoo zijn die koloniën, want het bleven altijd koloniën van de Engelschen, in uitgebreidheid en bloei steeds toegenomen. Nu zijn in 1765 daar in die volkplantingen erge onlusten ontstaan, doordat de Engelschen besloten, dat ook die volkplanters zouden bijdragen tot de gelden, die noodig waren voor de staatsuitgaven.

— Dat wil zeker zeggen, dat zij belasting moesten betalen aan Engeland.

— Juist, vervolgde de Groot.

— Nu, dat vind ik zoo erg niet. De Engelschen hielpen en beschermden hen toch, zeide Rienstra.

— Zeker, en dat was ook zoo erg niet, zeide de Groot, maar de Engelschen begingen een groote fout, namelijk dat zij wel geld wilden hebben van de kolo-

nisten, maar niet wilden dat een van hen daarin iets had te vertellen, met andere woorden: de Amerikanen zeiden: goed, geld kunt ge krijgen, maar geef dan ook zóóvelen van de onzen zitting in het Parlement, dat is net als bij ons de Staten-Generaal, opdat die kunnen zeggen hoe je dat geld op de beste manier kunt zien te krijgen en opdat die kunnen zien, dat het nuttig besteed wordt.

— Dat was niet meer dan billijk, zeide Rienstra.
 — Juist, dat was het ook, maar de Engelschen wilden dat niet. Zij wilden wel geld hebben van de kolonisten, maar niet eenigen van hen als raadgevers in hunne Staten-Generaal opnemen. Daardoor ontstond tegenstand en ten slotte verklaarde de Engelsche regering, toen de Amerikanen nu die belasting niet wilden betalen, dat zij opstandelingen waren en zond soldaten af om hen te dwingen.

— Stommerikken, bromde Rienstra.
 — Weldra, vervolgde de Groot, was de oorlog in vollen gang. De Amerikanen gaven het niet op en zij vonden een aanvoerder, George Washington, die zich door zijne onbaatzuchtige vaderlandsliefde, door zijne groote bekwaamheden en volharding spoedig grooten roem verwierf. Naast hem stond Benjamin Franklin, die even dapper voor de rechten der kolonisten streed. Weldra verleenden de Franschen hun ook hulp en een aantal vrijwilligers onder bevel van den dapperen markies de Lafayette trok naar Amerika om met de opstandelingen te strijden.

— Ge weet, dat ook in ons land, dat altijd wars is geweest van onrechtvaardigheid en onderdrukking, iedereen bijna vóór de zaak der volkplanters was. Onze

kooplui leverden wapens en andere krijgsbenoodigdheden aan de Amerikanen en in de West op Sint Eustatius, waar we heen gaan, drijft men openbaar handel met de Amerikanen.

— Dat alles is den Engelschen al lang een doorn in het oog; want als de Amerikanen geen toevoer van wapens kregen, zouden zij spoedig voor de Engelschen het onderspit delven. Nu houden zij echter sedert vijf jaar al den oorlog vol en het kost den Engelschen heel wat om dat ook vol te houden. Intusschen hebben de Engelsche volkplanters in Amerika zich eenvoudig van Engeland losgemaakt en zich vrij en onafhankelijk verklaard. Twee jaar geleden is Frankrijk begonnen hen te helpen en heeft evenals Spanje den oorlog aan Engeland verklaard.

Nu hebben de Engelschen, in hunne boosheid, dat onze kooplui den Amerikanen voorzien van alles wat zij noodig hebben, zich daarover erg beklaagd en geëischt, dat wij ons geheel onzijdig zullen houden, dat wil zeggen, dat wij de Amerikanen niets zullen leveren, hun niet zullen toestaan in ons land iets te koopen en zoo al meer. Zij hebben daarbij zelfs gedreigd met oorlog en zijn alvast begonnen met op zee onze koopvaardij-schepen aan te houden en te onderzoeken of zij ook iets bij zich hebben, dat voor de Amerikanen bestemd is en daar zij in oorlog zijn met Frankrijk en Spanje, willen zij zelfs, dat wij met die landen geen handel drijven in iets wat de Amerikanen maar kunnen gebruiken. Bovendien hebben zij het in de West nog veel erger gemaakt. Op St. Eustatius, wat dus ons grondgebied is, vallen zij de Amerikaansche schepen aan, die in de haven liggen en die er binnenkomen

of uitgaan, worden door hen eenvoudig met geweld genomen.

— Dat is toch een beetje erg, zeide Rienstra.

— Dat is het ook, zeide de Groot, maar luister nu, dan zal ik je vertellen wat er eigenlijk met den graaf van Byland is voorgevallen, want dat is wel waard, dat je er je opmerkzaamheid aan schenkt.

— Ik zal allebei mijn ooren wijd openzetten, zeide Rienstra, begin maar.

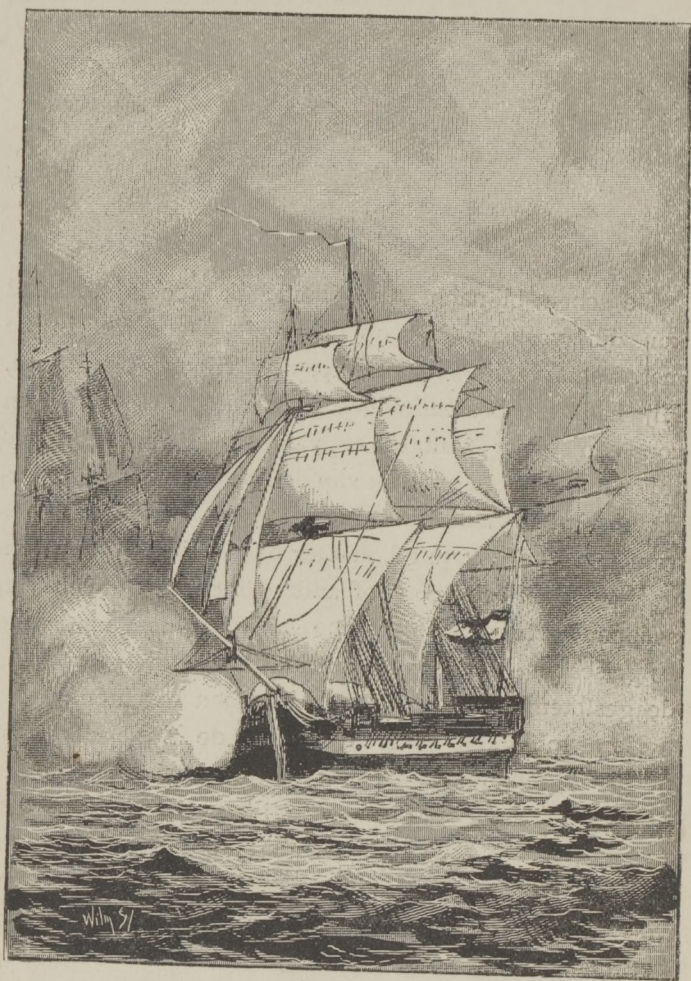

III.

De schout-bij-nacht van Byland stak, zooals je bekend kan zijn, verleden jaar op den 27sten December in zee met, behalve zijn eigen schip, nog vijf andere schepen. Hij had tot bestemming de Middellandsche Zee en zou een groot aantal koopvaarders geleiden om die tegen mogelijken overlast van de Engelschen te beschermen. Van Byland had zich volgens zijne instructies van te voren overtuigd, dat er onder die koopvaarders geen waren, die hout of andere tot het bouwen van schepen bruikbare stoffen geladen hadden, omdat de Engelschen daar streng op letten en wij dit volgens de gesloten overeenkomsten niet doen mochten.

Den volgenden dag, toen men de Engelsche kust nog niet genaderd was, bespeurde men twee Engelsche kotters, die de vloot eens terdege opnamen en toen met alle zeilen bij zich verwijderden. Hoewel men nu wel begreep, dat die kotters niets anders waren dan verspieters, die nu snel den Engelschen bericht gingen brengen, kon men toch niets anders doen dan zijn weg vervolgen. Tot in den morgen van den 30sten ging dan ook alles goed, doch toen, ter hoogte van het eiland Wight gekomen, ontdekte men spoedig eene vloot van eenige groote en verscheidene lichtere oorlogschepen.

Toen liet van Byland een schot doen over de sloep heen. (Bladz. 19).

Van Byland, hierdoor ongerust geworden, gaf het sein aan de schepen om zich slagvaardig te maken, en achter hem zich in linie te scharen en aan de koopvaarders om bij te draaien. Toen daarop twee oorlogsschepen, die dicht genaderd waren, wel afhielden maar met onze vloot bleven medezeilen, gaf van Byland sein aan de koopvaarders om in zijn kielwater te komen, d. w. z. zoo dicht achter hem, dat zij door geen vijand konden worden afgesneden.

Intusschen hadden de vreemde oorlogsschepen, die eerst de Fransche vlag voerden, weldra de Engelsche vlag geheschen en verspreidden zich nu; eenige werkten bij den wind op en kwamen zodoende tot achter de koopvaarders, waardoor derhalve het geheele convooi werd ingesloten. Men telde nu elf Engelsche oorlogsschepen benevens een aantal kotters en gewapende sloepen.

— Zij waren dus veel sterker dan wij, bracht Rienstra hier in het midden.

— Ja, zeide de Groot, want daar van Byland slechts zes schepen in het geheel had, waren de Engelschen ongeveer dubbel zoo sterk. Het grootste schip van ons was van 54 stukken, terwijl het grootste der Engelschen van 90 stukken was. Bovendien waren al hunne schepen grooter; om kort te gaan, terwijl de onzen samen zoowat 190 stukken telden, konden de Engelschen daar tegenover stellen wel 570 à 600 stukken. Men had derhalve met eene groote overmacht te doen.

— Verduiveld ja, zeide Rienstra, als je dat zoo uitrekent, dan . . . .

— Ja, dat moet je wel doen om hetgeen er verder gebeurde billijk te kunnen beoordeelen, zeide de Groot.

Rienstra knikte flauwtjes; hij was het blijkbaar nog niet geheel eens met zijn vriend.

— Om kort te gaan, vervolgde de Groot, de Engelschen praaiden spoedig van Byland en vertelden, dat het hun te doen was om het convooi te doorzoeken. Zij wilden alle koopvaarders inspecteeren om te zien of zij ook iets bij zich hadden wat den Franschen kon dienen bij het bouwen van oorlogsschepen.

— De schout-bij-nacht van Byland liet daarop antwoorden, dat hem dit zeer bevreemdde; dat dit nog nooit gebeurd was met eenig convooi, dat door oorlogsschepen van de republiek werd begeleid, en liet den Engelschen commodore Fielding eene verklaring zien, door alle koopvaardijkapiteins onderteekend, waarbij zij onder eede verklaarden geen verboden waren te hebben geladen. Bovendien gaf hij zijn woord van eer, dat er geen verboden waren aan boord der schepen waren.

— Maar wat deden de Engelschen nu?

— Zij wisten, dat bleek spoedig, precies wat de koopvaarders geladen hadden. Daar was onder anderen ijzer en hennep, dat zij als ballast hadden ingenomen en nu verklaarden de Engelschen, dat dit verboden waar was, omdat de Franschen die hennep en dat ijzer bij den bouw van schepen konden gebruiken. Daarom bleven zij op hun stuk staan, dat zij de schepen wilden onderzoeken.

— Graaf van Byland liet hun nu weten, dat hij dit in strijd achtte met de overeenkomsten en dat hij dit niet zou toelaten.

— De Engelschen stoorden zich daaraan echter niets, maar begonnen spoedig hun voornemen uit te voeren.

— Zoodra echter een sloep der Engelschen naar een der koopvaardij-schepen voer, om die te onderzoeken, liet van Byland een schot doen over die sloep heen.

— Ferm! riep Rienstra uit.

De Groot knikte en vervolgde:

— Toen dit niet hielp, volgde een tweede schot, maar nauwelijks was dit gelost of het Engelsche admiraalschip van 90 stukken en twee van 74 stukken gaven den schout-bij-nacht de volle laag.

— Onmiddellijk liet nu van Byland het sein van slag leveren geven en toen volgden de andere schepen zijn voorbeeld.

— En toen? vroeg Rienstra.

— Toen, zeide de Groot, toen meende van Byland, dat hij genoeg had gedaan voor de eer der vlag.

— En gaf zich over! zeide Rienstra.

— Ja, dat is zoo, zeide de Groot, maar . . . . .

— Dat is het juist, zei Rienstra, hij had door moeten slaan, zich niet moeten overgeven.

— Jawel, dat is mooi gezegd, zeide de Groot, maar je moet de omstandigheden in aanmerking nemen.

— Wat omstandigheden! riep Rienstra uit, als ik bevelhebber was geweest . . . . .

— Pah, pah! zeide de Groot, oordeel niet te voorbarig, luister liever:

— Van Byland zag en had daarvan trouwens ook de verzekering ontvangen, dat de aanval der Engelschen alleen ten doel had de koopvaardij-schepen te onderzoeken. Zij hadden geen plan zich vijandelijk te gedragen tegenover de oorlogsschepen . . . . .

— Maar ondertusschen deden zij het toch maar, bromde Rienstra.

— En daarom gaf hij het sein om de vlag te strijken. De Engelschen maakten zich toen meester van de koopvaardij-schepen, maar niet van de oorlogsschepen. Integendeel deelden zij van Byland mede, dat hij zijne vlaggen weer kon hijschen en zijn reis voortzetten. Het eerste deed van Byland, doch de reis voortzetten niet, maar verklaarde dat hij bij de koopvaardij-schepen zou blijven, onverschillig waar de Engelschen die heen brachten.

— En toen salueerde hij de Engelschen nog, merkte Rienstra aan.

— Ja, dat is een zonderlinge zaak, dat stem ik toe, zeide de Groot en ik geloof dat *ik* dat ook niet zou gedaan hebben. Maar de Engelsche admiraal eischte het en het recht bestond, zooals ge weet, dat wij de Engelschen op zee het eerst moeten groeten. Nu begreep van Byland wel dat hij door te weigeren een tweede gevecht zou uitlokken en daar de Engelschen de overmacht hadden, wilde hij schepen en volk niet aan dat gevaar blootstellen, en bracht den commodore het saluut. Vervolgens zeilde hij met hen mede naar Portsmouth en bleef daar, tot de prins hem naar het vaderland ontbood. Toen is hij voor een krijgsraad geweest en die sprak hem met algemeene stemmen vrij.

— Erg genoeg, bromde Rienstra.

— Ja, daar valt toch niet tegen te praten.

— Daar heb je gelijk in; later spreken wij er nog wel eens over, nu ga ik mijn kooi opzoeken.

En Rienstra ging slecht gemutst heen dien eersten avond van de reis en mopperde nog tegen die vervloekte Britten, tot hij pruttelend in slaap viel.

IV.

Den volgenden dag bevond de „Mars” zich in het Kanaal. Een aantal Engelsche oorlogsschepen was het eerste wat men ontmoette. Sommige praaiden de onze en spraken eenige oogenblikken om dan weder afscheid te nemen. Een brik, die naar Ostende moest, werd gepraaid en verzocht, daar aangekomen, aan de nieuwsbladen te willen mededeelen, dat hij het schip ontmoet had op de hoogte van Plymouth en alles in goeden staat was.

— Tot heden toe hebben we een goed windje, zeide de bootsmaat Cornelissen en het ziet er nog niet naar uit dat het slechter zal worden, de reis begint dus beter dan jij voorspeld hebt, Jacob.

— Dat is zoo, zeide de oude matroos, en ik wil hopen dat het zoo blijft, Cornelissen, en als dat nou al 't geval eens niet was, wel, dan zullen we er ook wel doorkomen. Mijn ouwe knoken kunnen nog wel tegen een neep en een douw.

— Ziezoo, dat is beter gesproken, zeide Cornelissen, zeg, Jaap, zoo beval je me veel beter, dan met je voortekens.

— Laten we daar nu maar van zwijgen, zeide Jacob, kijk die kotter, wat moet die?

Aller oogen richtten zich naar het punt, dat de oude zeeman aanwees.

Een buitengewoon vlug zeilende kotter, natuurlijk een kaper, deed een smakschip aan. Hij kwam den koopvaarder ter zijde en toen werd een sloep gestreken met gewapenden, die zich naar het smakschip begaven.

— Het onderzoek schijnt bevredigend af te loopen, zeide Cornelissen. Jongens, ik moet zeggen dat het toch maar prettig is als je als koopvaarder dien kerels moet toestaan, dat zij zich met je zaken bemoeien.

— Ja, dat vind ik ook, zei Jacob. 't Zijn de overeenkomsten, zie je, maar anders zou ik ook liever met schoten antwoorden.

De smak en de kotter verdwenen aan den horizon.

— Ja, dat heb je zelf nog gezien met het geval van den graaf van Byland, zeide de bootsmaat, die moest er toch ook wel aan gelooven, ofschoon....

— Nu wat? vroeg Jacob.

— Wel Jaap, ik wilde maar zeggen, ofschoon ik het niet zou gedaan hebben....

— Wat niet?

— De vlag gestreken.

— Hoor eens, Cornelissen, ik ben veel ouder dan jij en ik heb het land gediend op verscheidene schepen en van een jongen af, zeide Jacob, maar zoo oud als ik ben, zou ik het ook niet gedaan hebben, ik had geslagen tot ik niet meer kon, al lagen de Engelschen ook aan alle kanten rond me.

— Dan zijn we 't eens, zei Cornelissen.

— Donder en bliksem! voegde de matroos van Rijn er bij, algemeen bekend als de „rooie”, liever de lont in 't kruit dan dat!

— Goed zoo „rooie”, zei een marinier, ja, dan maar liever naar den kelder!

— Ja, me dunkt dat het dan toch beter is.

— 't Is ten minste eervol, zei Cornelissen.

— En dan brengen ze je ook niet voor een krijgsraad, zei Jacob.

— Neen Jaap, dat is ook niet alles.

— Nou, als je vrijgesproken wordt zooals van Byland, dan beteekent 't ook niet veel, merkte er een aan.

— Je bent dan toch in ieder geval voor den raad geweest en ik verwed een pan snert tegen een pruim tabak, dat die schout-bij-nacht ook niet prettig was, toen hij er voor moest.

— Als je door hooge lui gesteund wordt, beduidt het ook wat, merkte er een aan, als je toch weet dat je vrij komt.

— Och ja, als de prins je helpt, fluisterde er een.

— Stil maat, zei Jaap, je weet niet of het waar is of niet; houd er dan je mond over; ze zeggen zoo veel dat niet waar is. Laten wij over die dingen zwijgen, ze mochten het eens hooren, dat wij er over spreken en dan zou men het ons vervloekt kwalijk nemen.

Cornelissen knikte.

— Maar, begon hij een oogenblik later, die geschiedenis van dat afspreken van het sein.....

— Ja, dat....

— Van dat vooraf vastgestelde sein als het noodig was je over te geven, zeide de „rooie”....

— Je bedoelt de vlaggen te strijken, fluisterde de bootsmaat.

— Nu ja, dat was toch een leelijk ding, zeide de „rooie”. Welke commandant stelt nu vóór de afreis een sein vast om de vlag te strijken. Wat duivel....

— Stil, stil, waarschuwde Cornelissen.

Jaap floot eens een deuntje.

— Nou, ik mag lijden dat het ons nooit gebeurt.

— Ik zou mij dood schamen als het gebeurde.

— Ten minste niet zonder er flink op in te slaan, merkte Jaap op. Tegen de overmacht kan je niet op en als je het niet meer vol kunt houden, dan is het geen schande als je eerst gevochten heb, je over te geven, maar zonder dat! Neen, zeg ik, zonder dat nooit, dan liever in de lucht!

— Akkoord kameraad, maar met onzen schout-bijnacht behoeven wij daarvoor geloof ik niet bang te zijn, merkte Cornelissen op. Heidaar, kijk die kotter eens. Wat duivel wil die?

Aller oogen richtten zich in de aangewezen richting.

Een kotter, een kaper, zooals men juist daar straks had gezien, scheen het op de Mars voorzien te hebben. Het schip had alle zeilen bijgezet en deed alle moeite het schip in te halen, dat was duidelijk te zien.

— De duivel haal me, die heeft het op ons voorzien! riep Cornelissen hartelijk lachend uit.

— Ja, waarachtig!

— Hoe bespottelijk!

De bemanning was geheel en al aandacht en ging onder verschillende gemoedsbewegingen de bewegingen van het schip na.

— Hij denkt zeker, dat hij ons zoo maar met huid en haar kan inslikken, merkte Jaap aan. Wat een brutale hond!

— Ach, hij ziet ons op dien afstand voor een grooten koopvaarder aan, zei Cornelissen.

— Sakkerloot, merkte de rooie op, ik wou nu toch om een gulden dat hij eens een schot deed.

— Daar zal hij wel op passen voor hij zich overtuigd heeft welk spek hij in de kuip heeft.

Het schip naderde intusschen met grooten spoed. Het geheele vaartuig was in een wolk van zeilen gehuld en vloog over het water.

— Wat waar is moet je zeggen, zeide Cornelissen, de kerel is een stout.... Heidaar, kijk eens! Hoera! Daar gaat zijn bramsteng al naar beneden.

Inderdaad vervolgde de kotter in zijne onwetendheid omtrent den aard van de Mars, dit schip met zooveel felheid dat hij in zijn ijver te veel zeil voerde en de bramsteng van boven neer voer.

Een luid hoera, vergezeld van een hartelijk gelach weerklonk aan boord van de Mars.

— Daar wendt hij al, klonk het.

Werkelijk scheen de kotter nu in te zien, dat dit oorlogsschip van 64 stukken geen peuleschilletje was om even op te peuzelen en na zijn ongeluk met de bramsteng liet hij af. Hij stak weder bij den wind op en was spoedig aan den horizon verdwenen.

V.

Nog geheel in vroolijkheid over het zooeven gebeurde, stonden de mannen te praten over de belachelijke vergissing van den kotter, toen de uitkijk uit den mast zich liet hooren:

— Drie zeilen vooruit!

Aller blikken richtten zich onmiddellijk in de aangeduide richting en nu ontwaarde men drie schepen, die alweder kracht van zeil maakten.

— Wat zullen dat nu weer zijn? vroeg de „rooie.”

— Natuurlijk Engelschen, zeide een ander, die bloedhonden zie je tegenwoordig overal.

Daar klonken bevelen, de fluit van den bootsman deed zich hooren en Janmaat enterde het wand in om zeil te minderen en de schepen op te wachten. Te gelijk werden vlag, geus en wimpel geheschen om de schepen te doen zien met wien zij te doen hadden.

In gespannen verwachting keken allen nu naar de schepen die geen vlag voerden.

Daar vloog aan boord van het grootste een vlag langs de lijn omhoog.

— Een Franschman, klonk het.

— Een fregat.

— Hoe groot?

— Zes en dertig stukken als ik mij niet vergis, zeide Jaap.

— En twee koopvaarders, zeide Cornelissen.

— Duivels, hij is geheel slagvaardig, zie je wel.

— Ja, hij vertrouwde den boel niet.

— Maar als ik mij niet bedrieg, heeft hij verscheidene kleine zeilen klaar liggen, merkte Cornelissen aan.

— Juist, zei Jaap, hij is op alles voorbereid, zoowel om te slaan als om te vluchten.

— Getuigt dat niet van goede voorzorgen? vroeg er een.

— Van voorzorgen, ja; van goede niet, zeide de bootsmaat. Ik kan voorzorgen om op de vlucht te gaan niet onder de goede noemen.

— Bovendien, merkte Jaap aan, hij is één tegen één. Hij is alleen met twee koopvaarders, die ook nog wel een paar kanonnen zullen voeren en wij zijn geheel alleen. Is het dan niet een beetje erg laf om je zeilen klaar te hebben om ze aan te slaan voor de vlucht, zoodra als je ziet dat je tegenpartij een paar kanonnen meer heeft?

— Jawel Jaap, je hebt goed praten, merkte de eerste spreker aan, maar je weet ook wel dat je als convoiebegeleider niets dan last van de koopvaarders heb. De gevallen, dat de koopvaarders deel aan een gevecht hebben genomen, zijn ook zeer zeldzaam. Gewoonlijk gaan zij, zoodra zij denken dat er een standje zal komen, aan den haal en laten jou voor den boel opdraaien.

— Daar is veel waars in je redeneering, zei Jaap, maar dat neemt niet weg, dat ik het niet flink vind, als je met een enkel schip te doen heb, alles klaar te

hebben om te vluchten. Zoolang je er maar een tegen hebt kan je altijd eerst probeeren te slaan en valt het je dan tegen, wel dan is het altijd nog tijd genoeg om de lappen er aan te slaan en te trachten door kracht van zeil te ontkomen, als je je niet wilt overgeven.

— Maar hij is immers klaar om te slaan ook. Je mag zeggen wat je wilt, maar ik vind het voorzichtig. Op zoo'n grooten afstand, kan je, als je een zeil ontdekt niet zien of het een schip van zestig of van honderdtwintig stukken is. Die vervloekte Engelschen hebben tegenwoordig zulke groote schepen, ik weet niet van hoeveel stukken wel, en met een hoop volk aan boord, dat je er van omvalt.

— Ja, ja, ze zitten er beter bij dan wij, merkte de bootsmaat aan. Als onze vloot en bemanning zoo goed was, dan weet ik wel, dat de Engelschen ons de baas niet zouden zijn op zee. Maar 't is een schande zooals ze alles hebben laten in 't riet loopen. Schepen zijn er niet en mannen kan je ook niet krijgen.

— Nu, dat laatste gaat nu weer een beetje, merkte Jaap aan.

— Ja, maar hoe, door dwang.

— Nu ja, maar . . .

— Praat er niet van, zei Cornelissen, 't is wel zoo, dat er niets anders dan dwang overschiet, maar wat beleef je er van. Hebben we er pas nog niet een gelaarsd en gekielhaald, omdat hij deserteerde?

Cornelissen doelde hier op het volgende: Om in het gebrek aan zeevolk te voorzien had de regeering het bevel uitgevaardigd, dat geen enkel koopvaardijschip mocht vertrekken, tenzij de derde man van de equipage werd geleverd voor de oorlogsschepen. Door dezen

maatregel kreeg men weldra de noodige schepen bemand, maar het spreekt vanzelf, dat die mannen, tegen wil en dank matroos of marinier geworden, de eerste de beste gelegenheid waarnamen om te ontsnappen. Een van de bemanning van de Mars had dit ook geprobeerd en was daarvoor geducht gestraft, op de barbaarsche manier waarop men in dien tijd strafte.

Jaap wist wat Cornelissen bedoelde en hij kon er niet veel tegen zeggen.

— Je hebt gelijk, bootsmaat, ik weet er van mee te praten, merkte de gestrafte, die zelf tegenwoordig was, aan. Ik denk er nog met huivering aan terug! Ik weet nu wat laarzen en kielhalen is en ik hoop dat het mij nooit meer overkomt.

— Wel donders! zeide de „rooie”, je kan wel zien, Jan, dat jij nog een nieuweling ben. Wat mij aangaat, ik verdraai er mijn hand niet om noch om laarzen, noch om ravallen.

— Hm, zei Jaap, dat is nu wel een beetje sterk gesproken „rooie”. Er je hand niet om verdraaien, dat is een beetje boud, maar voor een rijksdaalder nam ik het toch ook van een kameraad over, toen ik nog jong was.

— En voor een gulden ook wel, merkte een ander aan.

— 't Is goed dat ik het weet, liet zich op dat oogenblik de stem van een onderofficier hooren, dan zal ik er zooveel hartzeer niet van hebben als ik jelui er eens bijlap.

Cornelissen, de bootsmaat en alle anderen barstten bij dit gezegde in een hartelijk lachen uit en de geplaagde lachte zelf hard mede.

VI.

Den 16^{den} Augustus was Porto Sancto in het gezicht en nu stevende de Mars op Madera aan, doch de hooge bergen beletten dit tot den 19^{den}, daar, zoodra men achter de bergen kwam, men geen wind meer kon vangen. Na twee dagen gelukte het echter en kwam men in de ruime baai van Funchal ten anker.

Op hetzelfde oogenblik dat de onzen er in steven- den, verliet een Engelsch eskader de baai. Het bestond uit een schip van 74 en een van 36 stukken, een kaper van 24 stukken en twee koopvaarders. Dit was het overschot van een vloot van 53 koopvaarders, de rest was eenige dagen te voren door een Fransch eskader buitgemaakt en de Engelsche oorlogsschepen waren het maar ternauwernood ontkomen. Op de kaper bemerkten onze zeelieden een paar aardige juffertjes, hetgeen hun de opmerking ontlokte, dat die zeker ook op buit voeren.

Nog eenige oogenblikken en de ankerketting viel rammelend naar beneden op vijf en twintig vadem water en de kanonniërs gingen aan het werk om het kasteel met dertien schoten te begroeten, dat terstond met een gelijk getal bedankte. Een oogenblik later verliet de groote sloep met den eersten officier het schip om

den gouverneur kennis te geven van hunne aankomst en de noodige plichtplegingen af te leggen.

— Waarvoor doen we Madera eigenlijk aan? vroeg de adelborst Rienstra aan zijn kameraad de Groot.

— Om water te halen, luidde het antwoord.

— Ah zoo, is het dat.

— Ja, morgen zullen we er wel plezier van hebben. Dan gaan we daar bij die groote batterij aan het strand, midden voor de stad waar de waterleiding is. Dat duurt verscheidene dagen.

— Dat is immers het land van den lekkeren wijn?

— Ja juist en ik verzeker je dat hij goed is.

— En goedkoop zeker ook?

— Ja, duur ten minste niet.

— Nu, dan kunnen we ons hart hier ophalen. Je zoudt zeggen, hoe komt het dat er hier juist zulke beste wijn groeit.

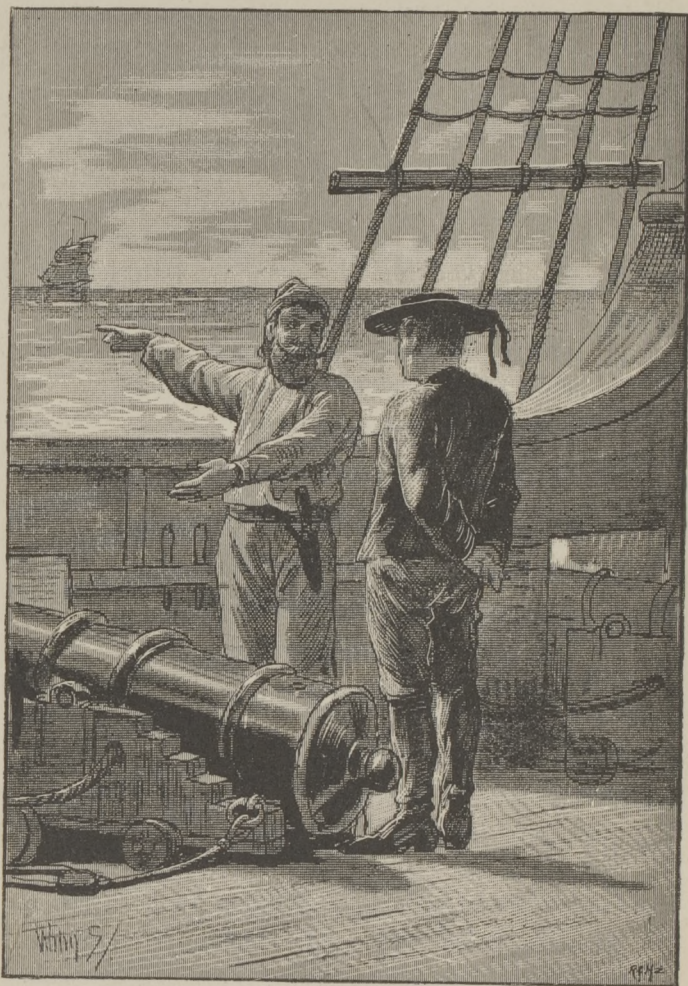
— Ja, dat weet ik toevallig.

— Zoo?

— Ja. Je moet weten dat Madera of liever de Madeira-groep, waarbij de Canarische eilanden gerekend worden, reeds in zeer oude tijden bekend moeten zijn geweest. De Romeinen noemden hen *Purpurariae Insulae*. Het is echter niet bekend of de Romeinen er ooit geweest zijn. In den loop der 14de eeuw werden zij opnieuw ontdekt en de Genuezen, die ze bezochten, noemden ze de gelukkige eilanden.

— Welk bewijs is daar nu voor? vroeg Rienstra.

— De oude zeekaarten van 1351 waarop zij afgebeeld zijn, zeide de Groot. In 1402 nam Jean de Béthencourt, een Normandiër, bezit van sommige eilanden en een paar geestelijken, die hem vergezelden, schreven

— Sakkerloot, merkte de rooie op, ik wou nu toch om een gulden dat hij eens een schot deed. (Bladz. 25).

een merkwaardig verhaal van de zeden en levenswijze der bewoners.

— Heel mooi, zeide Rienstra, maar waar blijft nu de wijn?

— Dadelijk, dadelijk, zeide de Groot; wees zoo ongeduldig niet.

— Dertien jaren later, in 1415, liet prins Henrique van Portugal achtereenvolgens verscheidene tochten hierheen doen en op een van die tochten werd Madeira ontdekt. Het was toen een met ontzaglijk dicht en zwaar bosch begroeid eiland en daarnaar gaven de Portugeezen het den naam Madeira.

Zoodra prins Henrique daarvan kennis had bekomen, zond hij schepen uit met al het benoodigde om eene volkplanting te stichten. Behalve de gewone zaden brachten die volkplanters ook suikerrietplanten en wijnstokken van Cyprus mede. Ge weet misschien wel, dat die wijn toen zeer beroemd was door geheel Europa, en deze druiven hebben zich hier zoo goed gehouden, dat zij den heerlijksten wijn opleveren. Jaarlijks levert dit eiland meer dan 100.000 kannen wijn op.

— Sakkerloot, dat is de moeite waard, merkte Rienstra aan. Maar die bosschen, waar zijn die gebleven?

— Verbrand, de Portugeezen, die de eerste kolonisten waren, hebben er den brand in gestoken, omdat het zoo'n dichte wildernis was, dat men er niets mede kon beginnen. Dat brandje duurde maar even zeven jaren.

— Wat?

— Ja, zeven jaren en het komt mij zeer waarschijnlijk voor, dat de groote vruchtbaarheid van de toen geplante druiven moet toegeschreven worden aan de massa asch, die door dien brand op het eiland is ontstaan.

Want natuurlijk moet dat eene heele laag zijn geweest en je weet dat asch een beste meststof is.

— Drommels ja, dat kan wel zijn, merkte Rienstra aan.

— Ik hoop maar, dat wij gelegenheid krijgen tot een uitstapje, zeide de Groot, het eiland moet zeer schilderachtig zijn en als je zoo'n twintig dagen op zee hebt gezeten, wil je je wel eens vertreden.

— Zouden wij ook den Gouverneur nog bezoeken? vroeg Rienstra.

— Ik weet het niet of het noodig is, maar dat zullen we wel hooren. De tegenwoordige heet Don Juan Gonzalo di Camera.

— Een mooie naam als je er den onze bij vergelijkt, merkte Rienstra lachend aan. Liggen er veel soldaten hier?

— Een goede honderd man maar, doch de bevolking zelf verricht de diensten van burgerwacht als dat noodig is en dan kunnen zij er heel wat onder de wapens brengen.

— Nu, ze zullen wel niet veel last van oorlog hebben. Wie zou hen wat doen?

— Zeg dat niet, de Engelschen bij voorbeeld, zouden het wat graag bezitten. Zij komen hier veel met hunne schepen en het is een gewichtige post voor vloten die naar Oost of West moeten.

VII.

Een paar dagen later kregen onze adelborsten verlof voor een uitstapje op Madeira. Zij waren met hun drieën: de Groot, Rienstra en Boeseke en daar zij de vorige dagen dienst hadden gedaan bij het waterhalen en daarbij zeer tot tevredenheid van den eersten officier hunnen dienst hadden verricht, hadden zij het verlof gekregen.

In vroolijke stemming, nog verhoogd door het fraaie weer, vingen zij hunnen tocht aan. De bewoners, een mengelmoes van Portugeezen, Negers en Mulatten, trokken terstond hunne opmerkzaamheid door hunne bont opgemaakte kleeding; evenzeer de Portugeezen, met hunne wijde mantels en vervaarlijk lange degens.

— We moeten vooral oppassen jongens, zeide de Groot, om geen herrie te krijgen, hoor, de lui hier moeten nogal kort aangebonden zijn tegenover vreemdelingen en ik zou niet gaarne twist hebben.

— Ik heb wel eens gehoord dat iedereen hier met een ponjaard loopt, zei Boeseke.

— Dat kan wel, je moet denken, het zijn Portugeezen, Spanjaarden en Italianen door elkaar en die lui zijn bekend als ridders van den dolk, zoals je weet. Bovendien, dat zuidelijk bloed komt gauw aan het gisten.

— Vooral geen meisjes aankijken, merkte Boeseke lachend op, toen Rienstra een knap Mulattinnetje toelachte. Ze zijn zoo gloeiend jaloersch en moorddadig hier, dat het zaak is met strakke gezichten door te loopen, zonder iemand aan te kijken.

— Bah! zeide Rienstra, overdrijf het nu niet, anders zou al ons genoeg vergald worden. Ik heb geen zin zoo deftig als een dominé voort te stappen, of met een gezicht als een doodbidder de menschen aan te kijken.

De stad Funchal strekt zich amphitheatersgewijs langs [de glooiing van den berg rondom de baai uit. Met hare krijtwitte woningen tusschen het fraaie groen leverde zij van de reede gezien een bekoorlijk gezicht op. Een negental versterkingen, zoowel kasteelen als forten, maakten toen de verdedigingswerken uit; een der eerste lag bewesten de stad op een zwarte klip en bestreek met haar geschut de geheele baai.

Van naderbij gezien vonden onze jongelui echter, dat de woningen veel van hun aanzien verloren. Zij waren laag, slechts van een of twee verdiepingen met platte daken en van tegels gebouwd. Van bijna alle was het benedengedeelte tot pakhuis of winkel ingericht. De handel was dan ook nogal van beteekenis, want behalve de wijn werd er een groote handel gedreven in confituren, honig, was, drakenbloed, een kleurstof die uit een palmsoort wordt getrokken, granaatappels en leder. De huizen waren van binnen zeer somber en duister. Hun licht ontvingen zij door een soort van jaloezieën en alleen bij de rijkste inwoners zag men glasruiten, eene inrichting die echter volstrekt geen oorzaak

van armoede was, want bij de groote hitte die er soms heerschte, kon men met jaloezieën, waardoor de lucht vrijen toegang had, het in huis beter koel houden dan achter glas. Vandaar dan ook dat de meeste inwoners er de voorkeur aan gaven.

Door een aantal nauwe, morsige straten begaven onze jongelui zich ook naar het vrouwenklooster van St. Ursula en St. Clara, waar de nonnen zich onledig hielden met het vervaardigen van bloemen, waarvan men er eenige kocht als eene herinnering aan hun verblijf aldaar.

De lastige, steil oplopende straten met scherpe puntsteenen achter zich latende, kwamen onze vrienden weldra buiten de stad, dat wil zeggen op den berg, waar een betere weg was en men prachtige gezichten had. Een tijdlang verlustigden zij zich in die fraaie natuur, maar de zon, die boven hen met al te groote mildheid straalde, deed hen spoedig verlangend uitzien naar eene schuilplaats, waar zij zich met het een of ander zouden kunnen verfrisschen en een poosje zouden kunnen uitrusten.

Tevergeefs echter keken zij rond, hier en daar zag men een soort van buitenplaats, maar alle gesloten; geen levende ziel werd er ontdekt. De bewoners schenen of afwezig te zijn of misschien wel opzettelijk hunne woningen gesloten te houden. Want het was volstrekt geen zeldzaamheid, dat vreemde zeelieden, die hier een uitstapje deden, ongevraagd ongeweigerd een woning binnendrongen.

— Ik kan niet meer, zeide Rienstra, zich ten laatste op een steen neerzettend. Ik bezwijk van de hitte.

— Ja, 't is beroerd, dat we nu geen onderkomen

kunnen vinden, zeide Boeseke, al was het nog zoo'n smerig krot, als we maar wat schaduw vonden en een glas wijn.

— Zouden we het eens probeeren bij een der huizen? vroeg de Groot.

— 't Zal je toch niet helpen, vriend. Laten we liever een schaduwrijk plekje opzoeken en een beetje uitrusten, zei Boeseke.

Zoo gezegd, zoo gedaan en weldra lagen zij met hun drieën in het gras onder de schaduw van een fraaien palm uitgestrekt.

Langzamerhand geraakten allen onder den indruk van de warmte en de stilte en de een na den ander sloot de oogen en dommelde in.

Dat mocht een half uur geduurd hebben, toen allen op eens ontwaakten door een woest geschreeuw en het geroep van „help, help!” in de Engelsche taal geuit.

Als door een veer bewogen sprong ons drietal op.

— Wat is dat? vroeg de Groot.

-- Er wordt hulp geroepen, zei Rienstra.

— Ja, in het Engelsch, stemde Boeseke toe. Wat drommel kan dat zijn!

— Kijk, kijk, dáár! riep Rienstra uit, een kerel die achtervolgd wordt, een matroos, naar zijn kleeding te oordeelen. Ja, een Engelsch matroos, neen, een bootzman!

— Daar is er nog een, ze zijn met hun tweeën! riep de Groot, en daarachter vier Mulatten. Die hebben zeker ruzie gekregen. Wat zullen we doen?

— Ze helpen, zeide Boeseke beslist, al zijn het Engelsen, het is twee tegen vier en dat gaat niet.

— Hm, ik heb niet veel zin een Engelschman te

helpen, bromde Rienstra. Wie weet wat zij uitgehaald hebben.

— We kunnen ze toch niet voor onze oogen laten vermoorden! zeide Boeseke. Neen, voor den duivel! dat zullen ze ons toch niet nageven, jongens! Ze hebben ons nog niet bemerkt, laten we te voorschijn treden.

En de daad bij het woord voegende trad hij naar voren en trok zijn pistool.

— Hierheen, hierheen! riep nu Rienstra met zijn bulderende stem, want nu geraakte hij ook in actie.

De Engelsche zeelieden aarzelden een seconde, maar toen Rienstra zijne uitnoodiging herhaalde, hoorden zij hun taal en zagen de welbekende uniformen der Nederlandsche adelborsten en ijlden met een juichkreet op hen toe.

Het was hoog tijd dat er hulp opdaagde, want de Mulatten waren hen dicht op de hielen. Allen hadden een dolk in de hand, en het was hun duidelijk aan te zien, dat zij geen vredelievende voornemens koesterden.

Inmiddels hadden allen hunne pistolen voor den dag gehaald, terwijl de Engelsche matroos zijn mes in de vuist klemde en de bootsman, bij gebrek aan een wapen, de vuisten balde.

— Wat zijn dat voor kerels? vroeg Rienstra snel.

— Roovers, mijnheer, bandieten, zeide de bootsman, ze hebben ons willen vermoorden.

— Halt! riep op dat oogenblik de Groot, zich midden op den weg plaatsend en in iedere hand een pistool, gereed om te vuren, halt, of ik schiet!

Ofschoon hij dit in de Portugeesche taal riep, liepen de Mulatten toch door. Nog eens herhaalde hij

zijn bevel, toen mikte hij over hunne hoofden heen en schoot.

De knal van het schot had eene gewenschte uitwerking. De woeste bende Mulatten hield stand.

Van dit oogenblik maakte Rienstra, die nu blaakte van strijdlust, gebruik om zijn sabel te trekken en een uitval te doen op den vijand. Met een paar sprongen was hij bij hen en deed een uitval naar den voorste, welken deze met zijn dolk zocht te pareeren, maar hij kreeg zoo'n slag, dat de ponjaard hem uit de vuist vloog en in het gras rolde.

In een oogenblik zag Rienstra zich nu door drie dolken bedreigd, maar hij hield moedig stand en week geen stap terug.

De Groot en Boeseke snelden nu vlug toe en vielen de Mulatten met zooveel kracht op het lijf, dat zij weken. Vechtend, vloekend en scheldend trokken zij terug, totdat de bijstand der beide Engelschen, die nu ook te hulp kwamen, hen voorgoed op de vlucht sloegen.

VIII.

Het vijftal overwinnaars keek met voldoening de vluchtende bandieten na, maar toch ook met eenige verbazing. Want op dit oogenblik, nu de aftrekkende roovers vrij veilig konden geacht worden, bleven zij steeds doorloopen, ja schenen, als door een panischen schrik bevangen, nog sneller zich voort te spoeden.

— Die kerels loopen, alsof wij hen nog op de hiel zitten, zeide Rienstra. Wat duivel, zij konden nu toch wel stil houden, dunkt me!

— Ja, dat begrijp ik ook niet goed, zei de Groot. Kan er ook iets anders?...

Pang! Daar klonk op eens dichtbij een zwaar schot en een der bandieten stortte getroffen ter aarde.

— Waar komt dat nu vandaan? riep Rienstra uit.

Allen keken verbaasd rond zich heen, toen op eens achter een boschaadje vandaan een Portugees verscheen in de officiers-uniform met een nog rookend geweer in de hand.

— Dat is er ten minste één! riep hij den onzen in de Engelsche taal toe. Het doet mij genoeg, dat de heeren ze nu eens in den val hadden. Ik zag het spelletje van uit mijn tuin aan en haalde gauw een geweer. Jammer, dat ze al zoover weg waren. Mag

ik de heeren wel gelukwenschen met de overwinning.

Het was een jong officier met een zeer innemend gelaat en beleefd in zijne manieren en spreken. Ridderlijk trad hij op de adelborsten toe, die hij natuurlijk nu terstond als Hollanders herkende en vertelde wie hij was.

Zijne familie woonde daar buiten, een groote buitenplaats zoo dicht in het groen bezet, dat onze adelborsten het niet eens hadden opgemerkt. Hij vertelde hun dat er reeds lang klachten waren ingekomen, dat schepeelingen, die een eindje buiten de stad kwamen, door eenige Mulatten in hunne woning werden gelokt. Sommigen waren voor altijd verdwenen, anderen was het gelukt van alles beroofd te ontkomen. Het bestuur van het eiland liet er zich echter weinig aan gelegen liggen en daarom deed het hem genoeg, ze nu eens een gevoelige les te hebben kunnen toedienen.

Met den meesten aandrang noodigde hij de jongelieden nu uit even bij hem te komen uitrusten, een verzoek waaraan de onzen met het grootste genoegzaam gehoor gaven.

De officier voerde hen nu in eene ruime luchtige kamer, van drie zijden door groote open deuren op een prachtigen tuin uitziende. Hier werd terstond wijn en allerlei vruchten gebracht benevens sigaren en nu ondervroeg de officier met behulp der adelborsten, want hij kende slechts weinig Engelsch, de beide Engelschen.

Deze keken elkander eerst eenige oogenblikken verlegen aan, maar toen kwam het hooge woord er uit dat zij deserteurs waren. Weggelopen van het eskader, dat onze vrienden bij aankomst te Madeira de

baai hadden zien verlaten, hadden zij zich eenige dagen in de bergen schuil gehouden. Eenige uren geleden echter waren zij bij eene poging om water te zoeken verrast door een der Mulatten, die hen terstond zeer vriendelijk had toegesproken en hun had voorgesteld met hem mede te gaan. Hij begreep wel dat zij deserteurs waren en zou hun den weg wijzen om met een ander schip te ontkomen.

Zonder argwaan volgden de Engelschen den kerel en kwamen toen in eene kleine hut, geheel achter groen verborgen. Men gaf hun daar wijn te drinken en begon toen een gesprek, dat door hun gebrek aan kennis van de Portugeesche taal en de weinige bekendheid van de Portugeezen met het Engelsch slecht vlotte. Op een gegeven teeken wierp het viertal zich echter plotseling op hen. Het horloge van den bootman was terstond in hun bezit, doch de beide Engelschen verweerden zich met wanhoop en brachten met hunne messen den Mulatten verscheidene wonden toe.

Na eene wanhopige worsteling, die wel tien minuten duurde, gelukte het hun de deur uit te komen en zetten zij het op een loopen, achtervolgd door de Mulatten, die hen met waren bloeddorst op de hielen zaten. Waren de adelborsten niet in den omtrek geweest dan zou het zeker met Pelham en Hill, zooals zij zich noemden, gedaan zijn geweest en Pelham, de bootman en Hill, de matroos, dankten nu in aandoenlijke bewoordingen hunne redders. Zij verklaarden tevens terstond naar de stad terug te willen en zich aan de Engelsche autoriteiten te willen overleveren. Van deserteeren hadden zij genoeg en liever ondergingen zij de straf op hunne wandaad gesteld dan hier te blijven.

Inmiddels had de Portugeesche officier onzen vrienden zijnen tuin of liever dien zijner ouders laten zien, een heerlijk aangelegd park vol prachtige gewassen, springende fonteinen, vijvers met watervogels en opgevuld met heerlijke bloemen. Men had er zoo'n prachtig uitzicht over de baai en de stad, dat onze vrienden er bijna niet van konden scheiden en de jonge officier en zijne ouders letten glimlachend op hunne verrukking.

In huis teruggekeerd, werden zij andermaal uitgenoodigd om plaats te nemen en gebak, vruchten en wijn voorgediend. Onderwijl waren bedienden naar den neergeschoten bandiet gaan zien en kwamen nu terug met de mededeeling, dat hij nog op dezelfde plek lag en morsdood was, daar de kogel hem tusschen de schouders had getroffen.

Men nam nu eindelijk afscheid van deze beminnelijke menschen en scheidde slechts noode van dit gastvrije oord. De beide Engelschen stelden zich onder de bevelen van de adelborsten en de officier begeleidde hen tot zoover zijn tuin reikte, hun op handslag belovend, een tegenbezoek aan boord te zullen brengen.

Niet weinig stonden de Engelsche consul en andere autoriteiten op te kijken, toen de drie adelborsten daar met twee deserteurs aankwamen. Zij vertelden echter eerlijk hoe het zich had toegedragen en dat de deserteurs dus eigenlijk vrijwillig terugkeerden, want dit zou hunne straf aanmerkelijk verlichten.

Zeër voldaan keerden zij naar boord terug.

IX.

Eenige dagen later in den vroegen morgen verliet de Mars de reede van Funchal en liep met den landwind naar buiten.

Het was prachtig weer, de wind goed, en als men nu spoedig den noord-oost-passaat te pakken kreeg, zou men een voorspoedigen overtocht naar St. Eustatius hebben. Iedereen was opgeruimd en vol lust. Op zijn tijd had een ieder een beetje gepassagierd en nu hadden de matrozen en mariniers, de bootslieden en bootsmaats onder elkander weer heel wat te vertellen en op te snijden van hunne ontmoetingen en avonturen op Madeira. De gage, die gedurende den korten overtocht van het vaderland naar Madeira was gemaakt, was weer opgeteerd en achtergebleven in de zakken van Portugeezen, Mulatten en negers van twijfelachtige zedelijkheid, die onzen zeelieden daarvoor een misschien even twijfelachtig genot hadden verschaft. Maar dat deed er nu eigenlijk niets toe. Hoofdzaak was dat zij plezier hadden gehad en hun duiten kwijt waren. Nu gingen zij weer welgemoed op weg naar Amerika, den Oceaan over, in de verwachting van hetgeen hun daar, te St. Eustatius, te wachten stond.

De bemanning was sedert het vertrek van Madeira

met vier man vermeerderd. Want nauwelijks was men den eersten dag in volle zee of plotseling kwamen vier bruine Portugeezen voor den dag en wierpen zich voor de voeten van den schout-bij-nacht met de bede hen mede te nemen.

Toen zij ondervraagd werden bekenden zij, dat zij den vorigen dag stil aan boord waren gekomen en zich verstoep hadden. Wat hen eigenlijk daartoe gedreven had was niet goed uit hen te krijgen, maar zij smeekten mede te mogen gaan. Waarschijnlijk hadden zij de een of andere misdaad op hun geweten. Ja, onze adelborsten twijfelden of het niet dezelfde kerels waren, die zij bestreden hadden.

Hoe het zij, de schout-bij-nacht gaf hun vergunning te blijven en liet hen in de rol van het schip inschrijven. Trouwens er viel wel niet anders te doen, want men kon toch voor die Portugeezen niet weer eens eventjes teruggaan.

Nog lag de duisternis over de zee uitgebreid, doch roode strepen verkondigden in het oosten de opkomst der zon. Aan boord van de Mars was alles stil, want het volk sliep nog, ofschoon dat niet lang meer zou duren. De bootsman liep met regelmatige schreden heen en weer, nu en dan een blik werpend op de kleurige plekken en strepen in het oosten. Eindelijk haalde hij zijn zilveren bootsmansfluit voor den dag, liep naar het luik en liet een schelklinkend gefluit hooren met allerlei roulades en pauzen. Nadat dit tot driemaal toe weerklonken had hoorde men de stem van een kwartiermeester roepen: „*Overal, overal!*” een woord dat weldra overal tusschendecks daverend herhaald werd.

Ijlings sprongen de matrozen uit hunne kooien of liever hangmatten, schudden soezend van den slaap hun matras eenige oogenblikken en rolden die toen op, waarna zij vastgebonden werd.

De stilte die daareven nog heerschte, was op eens verbroken door eene groote bedrijvigheid. Aan alle zijden klonk geroep, gefluit, gezang. Een matroos die niet spoedig genoeg wakker, was werd eenvoudig uit zijn kooi geworpen, van een ander liet men de lijn vieren waarmede de hangmat aan het voeteinde werd omhoog gehouden, zoodat hij er in een oogwenk was uitgegleden. Gelach en gepraat weerklonk van alle zijden.

Daar klonk andermaal de fluit van den bootsman.

— „Kooien op!” riep de bootsmaat Cornelissen, kooien op,” jongens vooruit!

De matrozen grepen hunne opgerolde en vastgebonden hangmatten en ijlden om het hardst de trappen op naar dek, waar zij snel elk op zijne plaats in de verschansing geborgen werden. In een oogwenk waren alle hangmatten verdwenen.

Een nieuw gefluit weerklonk en het commando van den kwartiermeester en de bootsmaats: „Kammen en wasschen!” ging van mond tot mond en de manschap snelde nu naar het galjoen of voorschip. Fluks werden de emmers of lederen putsen gegrepen en in zee gedompeld en nu begon een gewasch, geproest en geplas dat het een lust was om te zien. Sommigen grepen een touw en sprongen overboord om zich daar beneden eens terdege onder te dompelen.

Plotseling weerklonk de kreet van den uitkijk: „haaien!”

Een kreet van ontsteltenis ging op. Manschap en

— *Dat is er ten minste één!* riep hij den onzen in de Engelsche taal
toe. (Bladz. 41).

officieren ijlden naar de verschansing en riepen den in het water rondplussenden mannen toe aan boord te komen en tusschen dit alles door klonken de bevelen: „sloepen strijken!” want op eenigen afstand was de groote driehoekige rugvin van een haai zichtbaar.

Gelukkig had geen der zwemmers zich ver verwijderd en de schrik deed hen met verdubbelde snelheid naar boord terugzwemmen, zoodat allen, lang voor de haai bij hen was, reeds touwen gegrepen hadden of zich in de inmiddels neergelaten sloepen hadden geborgen.

Nu ging er een algemeen gejuich aan boord op en de haai werd dapper uitgelachen. Hij zwom nu rondom het schip en kwam telkens met den grooten, monsterachtigen kop boven kijken, maar er was geen enkel kluijfe voor hem te vinden.

Terstond echter kwam het bevel aan de manschap: tot nader orde verboden te zwemmen of zich aan lijnen buiten boord te begeven.

Nog keken allen naar den haai, toen de fluit van den bootsman verkondigde dat het tijd voor een „oorlam” was. Met blijdschap werd dit teeken begroet en allen marcheerden naar den grooten mast waar de botteliersmaat met zijn vaatje jenever gereed stond en de rollezer mede wachtte. Zoodra de rollezer een naam afriep liep hij op den botteliersmaat toe en ontving van dezen een tinnen kroes jenever, dien hij ledigde en onmiddellijk naar zijn plaats terugkeerde. Vooral zij die gezwommen hadden en zeer geschrikt waren van den haai, hadden deze hartversterking wel noodig.

Allen gingen nu aan het werk om schoon schip te maken en het plassen, boenen en schrobben was

weldra in vollen gang. Datzelfde werkje had elken dag plaats en het is te begrijpen dat het er aan boord kraakzindelijk uitzag.

Een poosje later zaten allen aan het ontbijt en na den arbeid liet zich de gort goed smaken. De een at daarbij een stuk kaas, dat hij nog bespaard had, de andere een stuk vleesch, scheepsbeschuit, spek of wat boter, maar er waren er ook die niets hadden, omdat zij hun rantsoen te spoedig opgegeten hadden.

X.

De derde oorlam was geschonken en het was nu even over vijven. De manschap was vrij om zich te vermaken en de meesten waren aan het visschen.

Cornelissen, de „rooie” en Jacob wierpen aanhoudend den elger, een soort van harpoen, in de dichte scholen kret, die ten getale van vijftig, zestig stuks in troepen het schip volgden. Als de worp goed was, ging er een gejuich op en een hoera, voor den handigen harpoenier, en werd de visch binnen boord gehaald. Een ander groepje matrozen verschalkte de visschen op de volgende manier: Aan de punten der raas en aan die van den boegspriet hadden zij lijnen bevestigd met een haak waaraan een wit lapje. Dit lokaas hing zoo hoog, dat het net de oppervlakte aanraakte. Natuurlijk slierde het, doordien het aan het schip vast zat, over het water en door de beweging van het zeilende schip was het nu boven dan onder water. De kret, die veel op vliegende visschen aast, werd daardoor in de meening gebracht dat zoo'n lap een vliegende visch was, hapte, zoodra zij het ontwaarde, fluks toe en was gevangen.

Het duurde niet lang of er lag eene aardige portie visch op het dek. Zij die niet vischten begonnen

de visch terstond schoon te maken. Dat gaf morgen voor het geheele schip visch op tafel.

Een kreet van een paar matrozen deed aller aandacht op het visschen vestigen. Er was zeker iets bizonders aan de hand en de adelborsten tuurden dan ook terstond over de verschansing om te zien wat er aan de hand was.

— Een dolfijn! riep de Groot uit, toen hij een prachtig gekleurden visch, grooter dan een groote kabeljauw, uit de diepte zag opkomen en met groote snelheid langs het schip zag zwemmen.

— Wat een mooie visch! riep Rienstra uit. Is dat nu een dolfijn? Ik dacht dat die veel grooter was.

— Dat is hij ook, maar dit is een jong.

— Hij lijkt wel van goud, merkte Boeseke aan.

— Ja, dat is dan ook de reden, dat hij den naam van Dorade heeft gekregen, zeide de Groot, jammer dat die mooie kleur weg is zoodra hij uit het water is.

— Hoe komt dat?

— Ja, dat weet ik niet. Kijk, Cornelissen heeft hem in het oog. Hij staat met zijn elger klaar.

— Kan je hem eten?

— Zeker. Flap, daar gaat hij!

Cornelissen wierp met vaste hand zijn wapen, de dolfijn verdween bliksemsnel, maar hij zat er aan, want terstond daarna werd hij opgehaald.

— Kom nu mede, dan kan je het zien van die kleuren, zeide de Groot.

Rienstra en Boeseke volgden hem naar het voorschip.

Daar lag de dolfijn stervend op het dek en waarlijk, van de goudkleur was niets meer te ontdekken. De

rug was nu donker- of zwartachtig blauw, de zijden zilverkleurig en de buik wit.

— Dit is nu eigenlijk geen visch, hè, begon Boeseke, toen zij weer naar de verschansing waren teruggekeerd.

— Neen, zei de Groot, de geleerden hebben uitgemaakt dat het een zoogdier is.

— 't Is wat moois, bromde Rienstra, je zou toch zeggen, dat niets duidelijker is, dan dat zoo'n dier een visch is.

— Jawel, den uiterlijken vorm heeft hij er ook wel van, zeide de Groot, maar het zit hem in het innerlijke, begrijp je. De visschen hebben b. v. koud bloed, de dolfijn echter warm. Dan brengt hij levende jongen ter wereld, die evenals een ander zoogdier gevoed worden met melk.

— Ja, je moet het wel gelooven, zei Rienstra, ofschoon het voor een zeeman moeilijk is. Wacht, daar hebben we vliegende visschen.

Allen keken naar deze visschen, die zich telkens plotseling uit het water verhieven en dan, na een poosje als het ware te hebben gevlogen, weder in hun element terugvielen. Sommige verhieven zich zoo hoog dat zij op het dek van het schip neervielen, want zoodra de vinnen droog zijn, verliezen zij het vermogen zich boven de oppervlakte van het water te verheffen en vallen neer. Geheele troepen kret zaten hen achterna en tusschenbeide zag men die visschen geheel boven het water uitspringen.

— Wat drijft daar ginds voor ons? vroeg Boeseke op eens.

— Ik weet het niet, zei de Groot.

— Haal een kijker, klonk het.

In een oogwenk kwam Rienstra met een kijker aan en zette hem voor het oog.

— 'k Mag hangen als ik er wijs uit kan worden, zeide hij, na eenige oogenblikken te hebben gekeken.

— Laat mij eens zien.

De Groot zette den kijker voor het oog en keek ook tamelijk lang.

— Ha! riep hij eindelijk uit, nu zie ik wat het is.

— Wat dan?

— Een groote zeeschildpad.

— Laat zien, laat zien!

Anderen hadden het ook gehoord en een officier kwam haastig met een geweer aanloopen.

Hij mikte lang en drukte toen onder eene algemeene stilte af.

— Geraakt! klonk het.

— Ja, maar zij is weg ook.

De schildpad was namelijk terstond ondergedoken en kwam niet weer boven, hoe vurig men er ook naar verlangde.

Maar aan alles komt een eind en zoo ook aan dit vermaak. Er was nu meer dan genoeg visch bijeen en alles moest worden opgeruimd, en de manschap naar kooi.

Omstreeks acht uur verscheen de wachthebbende kwartiermeester op het dek en liep naar het groote luik. Daar beneden klonk een gegons als van een grooten bijenkorf vermengd met gezang. De kwartiermeester plaatste zich op het groote luik en stampte een paar keeren met zijn voet. Oogenblikkelijk werd het stil en nu hoorde men duidelijk het eentonige opdreunen van het nachtformulier.

Hoort, mannen, hoort!

De een zegge het den anderen voort.

Van den wacht al naar de kooi,
Om daar te rusten mooi.

Wie de wacht niet heeft, vertrekk' van hier,

't Is van nacht Prins Maurits-kwartier.

Prins Maurits-kwartier heeft de eerste wacht.

God verleen' ons een goedennacht,

Goeden nacht en goeden vree,

Geluk en behouden reis daarmee;

Een goeden nacht verleen' ons God.

Keert je glas, maar luidt geen klok.

Nauwelijks was de laatste regel uitgesproken of de kwartiermeester riep: Wachtvolk, naar boven! — Rollezer!

Onmiddellijk begaf het Prins Maurits-kwartier zich naar boven op post, terwijl het andere kwartier ging slapen om na vier uren hunne makkers af te lossen.

Prins Maurits-kwartier en Graaf Hendriks-kwartier wil zeggen de manschap van bakboord en die van stuurboord, die beurtelings de wacht doen. Keert uw glas maar luidt geen klok ziet op het gebruik om den tijd door een zandlooper aan te duiden. De schildwacht aan de kajuitsdeur let op het leegloopen van den zandlooper. Zoodra deze leeg is, wordt hij omgekeerd, waarbij de schildwacht roept: één glas, twee glazen enz. Elk glas is dus een half uur en als de acht glazen d. w. z. de vier uren van de wacht verlopen zijn, begint men weer van één glas te rekenen. Men slaat daarbij bij elk glas, dat afgelopen is, met den klepel tegen een klok.

Daar de wachten, d. w. z. de tijd van den duur der wachten vier uren is, heeft men er dus zes per dag.

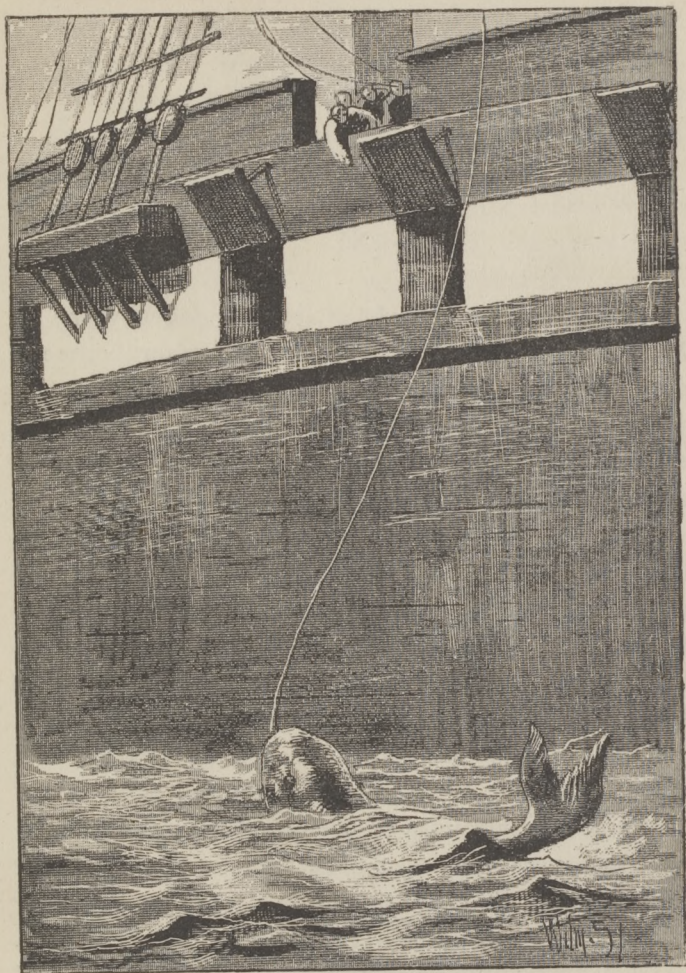
Die wachttijden hebben elk hun bizonderen naam, n.l.
 Van 's morgens 4 tot 8 uur is de dagwacht.

"	"	8	"	12	"	"	"	voormiddagwacht.
"	's middags	12	"	4	"	"	"	achtermiddagwacht.
"	"	4	"	8	"	"	"	platvoet.
"	's avonds	8	"	12	"	"	"	eerste wacht.
"	's nachts	12	"	4	"	"	"	hondenwacht.

De laatste wordt zoo genoemd, omdat het de zwaarste
 en minst aangename is gedurende den nacht.

— *Kom nu mede, dan kan je het zien van die kleuren, zeide de Groot.*
(Bladz. 52).

XI.

Na eene reis van acht en twintig dagen wierp de Mars het anker uit voor St. Eustatius. Het fort begroette de aankomst van het schip met dertien kanonschoten, de Mars beantwoordde die beleefdheid terstond en toen stak de sloep van het schip af naar den wal, om den eersten officier naar wal te brengen.

Het was, na die acht en twintig dagen niets dan lucht en water te hebben gezien, voor allen een genot om weder land voor zich te hebben, waar men spoedig den voet hoopte te zetten en dan bovendien land, dat van ons was, eene Nederlandsche bezitting die bloeide en waar men het altijd goed had.

Ook nu lagen er zooveel schepen op de reede, dat het er een waar mastbosch geleeke.

Want St. Eustatius, dit kleine eiland in de Caraïbische Zee, verkeerde toen in het toppunt van bloei. Deze kleine bezitting in West-Indië had in het laatst der voorgaande eeuw zulk een trap van rijkdom bereikt, dat het wijd en zijd den naam van „de gouden rots,” ook wel „de diamanten rots” verkregen had.

Maar we moeten de geschiedenis van deze even merkwaardige als kleine Nederlandsche bezitting wat vroeger ophalen.

In November 1493 werd dit eiland door Columbus ontdekt, maar in 1639 door onze Zeeuwen in bezit genomen. Deze wisten het voor den handel zoo goed te gebruiken, dat het niet lang duurde of Franschen en Engelschen zagen met nijdige oogen den voortgaanden bloei van dit kleine eiland. Onze ondernemende kooplieden van dien tijd stoorden zich daar echter weinig aan en maakten van St. Eustatius de stapelplaats van den handel in de „West,” waar de producten van de Engelsche, Fransche en Spaansche bezittingen werden aangebracht en tegen Hollandsche handelsartikelen ingeruild. Vooral nam die handel nog toe, toen Engeland in oorlog geraakt was met zijne bezittingen in Noord-Amerika, want de kooplieden van St. Eustatius vonden er niets in om de Amerikanen, als zij hunne schepen naar St. Eustatius stuurden, van alles te voorzien, wat zij noodig hadden.

Dat de Engelschen dat echter met leede oogen zagen, is te begrijpen, en de gevolgen van dien handel bleven dan ook, zooals wij weldra zullen zien, niet uit.

St. Eustatius is gelegen in eene rechte lijn tusschen het Engelsche eiland St. Christoffel of St. Kitto en het eiland Saba, dat aan ons behoort. Het is ongeveer een uur lang en een half uur breed. Tegenwoordig heeft het nog geen 2000 inwoners, maar in den tijd dat ons verhaal speelt, had het er veel meer. Het eenige bewoonbare gedeelte is de zachtglooiende helling van den in het zuidoosten gelegen uitgebranden vulkaan, die 1150 meter hoog is. Het geheel bestaat slechts uit een barre klip, die hier en daar nogal goeden grond heeft, maar het heeft één groot voordeel op de andere omringende eilanden, n.l. dit, dat er weinig

regen valt en niet moerassig is, waardoor het een der gezondste plaatsen van de West is. Bosschen en moerassen, die op de andere eilanden den dampkring verpestten, treft men op St. Eustatius niet aan. Wel brengt dit weder een ander ongemak mede, n.l. het weinige drinkwater. Men is genoodzaakt dit op te vangen bij regen en te verzamelen in putten. Enkele plantages bezitten ook putten.

Zooals wij reeds gezegd hebben, vonden onze vrienden de reede vol schepen. Er lagen er minstens 200 van allerlei natiën, maar voornamelijk Amerikanen, die alle daar om lading kwamen en lading medebrachten om te ruilen.

Een paar uren nadat de eerste officier naar wal was gegaan, kwam de sloep weerom. Rienstra, die mede was geweest, wenkte bij het aan boord komen de adelborsten terstond toe, dat hij iets te vertellen had en deze lieten voor een oogenblik hunne bezigheden in den steek.

Onze Fries zag er zeer opgewonden uit; hij gesticuleerde en balde de vuisten, terwijl hij hen naderde en zijn gelaat was hoogrood van toorn.

— Wel vervloekt! begon hij, zoodra zij onder het bereik van zijn stem waren, als we nu hier niet met die honden van Engelschen aan den slag komen dan ben ik geen Fries.

— Wat is er gebeurd? klonk het en ook het scheepsvolk bleef luisterend kijken.

— Verbeeld je wat er is voorgevallen, riep Rienstra; daar heeft de admiraal Rodney een paar dagen geleden eenige Amerikaansche schepen van de reede van St. Martin weggehaald en de reeds geloste goederen uit onze pakhuizen laten halen.

— Wat? Zeg, ben je gek, Rienstra!

— Och, kerel ben je dol!

— Zoo waar als ik leef, het is gebeurd! riep Rienstra uit. Een paar fregatten zijn op bevel van Rodney op de reede van St. Martin gekomen en hebben zich meester gemaakt van de Amerikaansche schepen en de goederen, die door hen voor een gedeelte reeds gelost waren, uit de pakhuizen laten halen. Dat alles is gebeurd onder de oogen van den gouverneur, die er niets aan kon doen en onder de zwaarste bedreigingen aan diens adres. Ze hebben eenvoudig gestolen, of is het zoo niet?

En Rienstra keek met uitdagende blikken den kring rond.

Maar niemand toonde lust hem tegen te spreken.

— Dat is een schandelijke daad, zeide de Groot.

— Ja, en dat strijdt met het aangenomen volkenrecht, voegde Boeseke er bij, iets wat tot nog toe door elke beschaafde natie geëerbiedigd is.

— Nu, je zult hier ook wat hooren, hernam Rienstra. Hoe ze hier hebben gehandeld, zou je ook niet gelooven. Bij dag kruisten ze hier voor de reede, liepen des nachts ongemerkt binnen en roofden de Amerikaansche koopvaarders van de ree. Meer dan veertig hebben zij er op die wijs gestolen.

— Dat is toch bar! riep de Groot uit.

— We zullen eens zien of ze het nu nog doen durven, zeide Boeseke.

— Och, dat zou mij niet verwonderen, zeide Rienstra. Je moet denken, zij steunen op hunne groote macht. Ze hebben een geheele vloot in deze wateren en worden geholpen door een troep kapers, die onder hunne

bescherming net doen wat zij willen. Maar toch hoop ik, dat zij het nog eens probeeren en dat wij ze dan eens goed te lijf gaan.

— Hoe jammer dat we maar alléén hier zijn, merkte de Groot aan. Hè, als we eens een flinke vloot hadden!

— Ja, dat zeg ik ook, maar ongelukkig is dat zoo niet.

— Dat zal een drukke dienst worden.

— Nu, dat geloof ik. Als we al die schepen moeten beschermen, hebben we wat te doen.

— En dat moeten wij toch, want zij liggen hier op ons grondgebied en dan behooren wij ze te beschermen.

Nog geruimen tijd duurde het gesprek zoo voort. Ook het volk was een en al opwinding en menige vuist werd gebald tegen die vervloekte Engelschen.

XII.

Den volgenden morgen heerschte er eene groote bedrijvigheid aan boord van de „Mars” en eene feestelijke stemming was overal op te merken. Voor dag en voor dauw was er schoon schip gemaakt en al wat blinken kon blonk als een spiegel. Bovendien was het schip van onder tot boven niet zuinig met vlaggen getooid en de geheele bemanning was in groot gala-tenuë.

En dat was dan ook niet te verwonderen, want dien dag zou de Mars een bezoek ontvangen van niemand minder dan Johannes de Graaf, gouverneur van St. Eustatius, Saba en St. Martin.

Dat was voor de bewoners van St. Eustatius nog eens eene vertooning, die de moeite wel waard was. Onder het geroffel der trommen zette de gouverneur en zijn gevolg voet aan boord en bekeek met welgevallen de in het geweer staande mariniers, en de op de raas paradeerende matrozen, die er allen zoo flink uitzagen. Daar stonden zij allen hoog boven hem op de raas, van het eene uiteinde tot het andere en wuifden met hunne hoeden en lieten luide hoera's hooren. Van de forten en van het schip donderde het kanon voortdurend en de muziek speelde daar vroolijk tusschen door. Kortom, het was een lust om te zien.

Maar na dien dag van feestelijkheid en pret was het met het goede leventje gedaan. Zij, die beweerd hadden, dat het een drukke dienst zou worden, hadden wel goed gezien.

Spoedig zou men dat ervaren.

Een Engelsch kaperschip verscheen een paar dagen, nadat men te St. Eustatius was aangekomen, voor de reede en zond onmiddellijk een sloep naar de „Mars”. De kapitein moest voor zaken te St. Eustatius zijn en wenschte even aan wal te gaan. Hij verzocht nu verlof, dat zijn schip over en voor de reede zou mogen kruisen, totdat de kapitein terug was. De schout-bij-nacht Krul stond dit toe op de uitdrukkelijke voorwaarde, dat de kaper niet zou ankeren en dat hij voor den avond weer zou vertrekken.

De kaperkapitein nam daarmede genoegen en vertrok naar het eiland, terwijl het schip het op en neer bleef houden. Nauwelijks echter begon de duisternis te vallen of de kaper liep tusschen de dichte massa schepen in en ankerde achter eenige schepen, die hij zeker van plan was, zoodra het donker zou zijn geworden, mede te pakken.

Toen de officier van de wacht dit rapporteerde, kreeg hij bevel er terstond met een gewapende sloep heen te gaan en den kaper onder het geschut van de Mars te brengen.

Geen bevel had Rienstra en de Groot ooit meer welkom kunnen zijn dan dat om mede te gaan. In een oogwenk waren zij gereed met sabel en pistolen en voort vloog de sloep, door de gespierde matrozen geroeid.

Onze kaper keek dan ook vreemd op, toen zijn schip op eens door Hollandsche marine-matrozen werd beklommen. Hij had gehoopt, dat men geen acht op hem zou

hebben geslagen en dat hij onder begunstiging van de duisternis zoo'n mooien slag zou kunnen slaan en nu was alles verkeken. Hij knarste op de tanden van woede en ontving den officier alles behalve vriendelijk.

— Mijnheer, zeide deze, uit naam van den schout-bij-nacht gelast ik u onmiddellijk het anker te winden en in de nabijheid van gindsch oorlogsschip te komen.

— Maar waarom? vroeg de kaper. Ik doe toch niets als ankeren om hier op mijn kapitein te wachten, die zooals ge weet naar den wal is.

— U weet zeer goed dat de conditie luidt, dat ge niet zoudt ankeren en vóór den avond weder zee gekozen moet hebben.

— Maar, wat steekt daar voor kwaad in, mijnheer? Ik ben hier alleen gaan ankeren, omdat mijn kapitein dan gemakkelijker aan boord kan komen. Ik koester geen vijandige bedoelingen.

— Praatjes! riep de luitenant ongeduldig uit. Uw kapitein weet, dat hij u kruisende op of voor de reede zal vinden en als gij hier ligt, zou hij u juist niet kunnen vinden, tenzij hij er van weet?

— Ja . . . . . neen . . . . . dat wil zeggen, ik was van plan een sloep te sturen om hem af te halen . . . .

— Of om die schepen te overrompelen, viel luitenant de Jong hem in de rede. Al genoeg gepraat, ik verzoek u nogmaals het anker te lichten.

— Maar, mijnheer, luister toch . . . .

— Ik luister niet, maar beveel u onmiddellijk het anker te lichten. Zijt ge bereid het bevel daartoe te geven? Zoo niet, dan heb ik hier iets om dat verzoek kracht bij te zetten.

En de luitenant richtte een pistool op den kaperstuurman of officier.

— Ik geef u ééne minuut . . . .

— Licht het anker, jongens! beval de kaper.

Onwillig togen de mannen aan het werk en inmiddels liet de luitenant de wacht, die in de sloepachtergebleven was, tot op twee mah na boven komen en begon te commandeeren.

In een oogenblik waren de zeilen van den kaper ontrold, de wind speelde er even mede, toen bolden de zeilen en de kaper kwam in beweging.

Stampvoetend van kwaadheid stonden de kaper-officieren daar, maar durfden zich niet verzetten. De mariniers hadden zich met hunne geladen geweren zoo geposteerd, dat zij gereed waren bij het minste verzet de bemanning of ten minste een groot deel daarvan onmiddellijk neer te leggen en Rienstra, die hen commandeerde, zag er niet naar uit! dat hij zou aarzelen vuur te laten geven.

Een luid hoera ging van de naaste schepen op, toen zij zich verlost zagen van dien gevaarlijken buurman en allen oogden den kaper na, toen hij daar vlug heenliep voor den wind.

Toen hij in de nabijheid van de „Mars” was gebracht liet de luitenant de zeilen bergen en toen klonk het bevel: vallen je anker. Ratelend vloog de ankerketting door de gaten en de kaper lag nu onder het bereik van de kanonnen. De eerste poging tot ontvluchting zou hem de volle laag bezorgen.

Intusschen was de kaperkapitein van den wal gekomen en aan boord van de Mars gevaren, waar hij bij den schout-bij-nacht een onthaal vond zooals hij niet verwacht had. Een geduchte vermaning werd kracht bijgezet door eene aardige boete in klinkende munt, vóór hij zich verwijderen mocht.

XIII.

Het was de 12 October. De dagen waren voorbijgegaan in dezelfde drukte. Voortdurend moest men op zijne hoede zijn voor Engelsche kapers, die af en aan pogingen deden om binnenkomende Amerikanen te pakken of op de reede liggende schepen te kapen. Dan zond de Mars ze een paar kanonskogels toe of men zond gewapende sloepen uit om hen tot rede te brengen en tevens de boete te gaan halen, dat men ons dwong te schieten. Want elk schot betaalden zij met vier dollars, ongeveer elf gulden. Steeds lagen de gewapende sloepen gereed en zoodra het duister was ontstak men, als er meer hulp noodig was, blikvuren, waarop men van de Mars nog een of meer sloepen zond. De matrozen sliepen met de sabel op zijde en de pistolen in den gordel, de mariniers met het geweer in den arm en de patroentasch om.

In den ochtend van bovengenoemden dag was het weer beginnen te veranderen. De zee werd ruw en als het ware doorweven met wit krullend schuim, het water zelf werd donkerder en de wind begon meer en meer op te steken.

— Dat voorspelt niets goeds, Jaap, zeide Cornelissen, ik houd het er voor, dat we wat anders te doen

zullen krijgen dan met gewapende sloepen er op uit te gaan.

— Het zal welhaast onmogelijk worden met een gewapende sloep in zee te steken, Cornelissen, zeide Jaap. Ik ben hier meer geweest in deze zeeën en ik heb hier orkanen bijgewoond, die ik nimmer zal vergeten en die ik hoop, dat we nu niet zullen krijgen. Maar ik vrees er voor.

— Zie je het zoo erg in, zei Cornelissen, naar den gezichteinder kijkend?

— Ja, er valt niet mee te spotten, als het zoo begint; ik zeg je, dat eer we 24 uren verder gaan we in zee zijn, Cornelissen, in volle zee of.... misschien tot splinters geslagen op de klippen.

Cornelissen ontroerde.

— Voor den duivel, Jaap, je bent toch een ware ongeluksvogel, zeg ik je. Jij voorspelt nu waarachtig nooit eens wat moois.

— Roep den naam van den booze maar niet aan, maar houd je tong in toom, voegde de oude matroos den „rooien” toe. Je zult spoedig den naam van God aanroepen, als je in nood zit.

— Bah! Larie! riep de „rooie” uit. Je moet dat zoo erg niet opnemen, Jaap. Je weet wel dat ik het zoo kwaad niet meen.

— Goed, goed, wacht maar tot morgen en als ik de waarheid niet gesproken heb, noem mij dan een uil, zeide Jacob, zich ontevreden afwendende.

Zijne voorspelling werd maar al te goed vervuld. Des nachts groeide de wind in hevigheid en de zee verhief zich met korte, brekende golven. In de duisternis zag men overal op de reede lichten flikkeren

en lichten in sloepen over het water dansen. Dat waren menschen, die niet op de schepen durfden te blijven of die papieren en dingen van waarde in veiligheid gingen brengen.

Toen de dag aanbrak was het er niet beter op geworden. De lucht werd hoe langer hoe donkerder en door het hevig stampen en slingeren van de Mars was het onmogelijk eenig scheepswerk te verrichten.

De bemanning stond aan alle zijden uit te kijken naar hetgeen er op de andere schepen gebeurde.

— Daar gaat er al een, zei Jacob.

— Waar?

— Daar vooraan; hij kiest zee, of hij gelijk heeft.

Inderdaad koos een Hollandsch koopvaarder zee. Men zag hem de stormzeilen aanslaan en toen ging hij de baai uit.

Dat voorbeeld werkte aanstekelijk. Het eene schip voor het andere na verliet de reede om de meer veilige zee op te zoeken, daar allen vreesden in de baai te stranden en te pletter te worden geslagen.

— Kijk die daar, die is voor de haaien! riep Cornelissen.

Het schip was van de ankers geslagen. Men zag het voortdrijven, door de zee gebeukt en zonder dat de manschap er stuur in kon krijgen, werd het in de branding gevoerd, die hoog tegen de kust opstootte. Daar stootte het, sloeg toen om en was in een oogenblik verdwenen in de hooge golven. Hier en daar zag men een man met de golven worstelen, trachtende het strand te bereiken, maar de branding sloeg hen onmeedoogend terug.

— Die zijn er geweest, mompelde een der matrozen met een somber gelaat.

— God hebbe hun ziel, mompelde Jacob. Straks komt onze beurt ook. Nu, ik ben oud en ik heb mijn land en mijn meerderen altijd naar mijn beste weten gediend. God zal zich nog wel over mij ontfermen, hoopik.

De rooie, die naast hem stond, was zoo wit als een doek geworden, toen hij deze kalme woorden hoorde.

— Die zinkt voor zijn ankers, riep Cornelissen.

— Welke?

— Die Franschman daar. Zie je, kijk maar.

Het schip schonk al dieper en dieper. Men zag hoe de golven er overheen sloegen en er als woedende wilde dieren op aanvielen. Toen verdween het na enkele minuten, het volk, dat zich aan alles had vastgeklampt, werd in den draaikolk of liever het zog van het zinkende schip medegevoerd.

— En dan hier te moeten staan en niet te kunnen helpen! riep Cornelissen uit.

— Neen, zei Jacob hoofdschuddend, een knap zee-man kan veel doen. Maar nu met een sloep te water gaan, dat zou zijn God verzoeken.

— Maar die doen het dan toch wel! riep op eens een der matrozen uit.

— Wie? klonk het van alle zijden.

— Die daar voor den mond van de baai; kijk eens, die sloep is overladen met volk nog wel.

— Hoe is het mogelijk en dat in zulk weer.

— Wat beweegt die lui in 's Hemelsnaam om nu in een sloep te gaan.

— Zij komen hierheen!

— Ja waarlijk. Lijnen klaar, jongens.

Tien, twaalf man grepen een lijn om die den waaghalzen toe te werpen.

De afstand verminderde met de minuut. Want in dezen vliedenden storm vloog de boot over het water. Daar waren zij er.

Fluks vloog een lijn over hen heen, viel kronkelend als een slang op hen neer en werd gegrepen.

Zoodra zij echter gespannen stond, brak zij.

Opnieuw en nogmaals en nogmaals werd een lijn geworpen, tevergeefs, alle braken.

— Sakkerloot, dat is flink zeevolk! riep Cornelissen. Lijnen, jongens, lijnen, zij springen overboord.

Drie der mannen waren in zee gesprongen en grepen nu de overboord geworpen lijnen. Een paar anderen namen de gelegenheid waar dat hun bootje even bij het schip kwam, grepen bliksemsnel de afhangende touwen en klauterden naar boven.

Intusschen was het dengenen, die nog in de boot waren, gelukt de barkas te grijpen, die achter de Mars lag. Fluks waren zij overgesprongen en nu lagen zij ver vooroverbuigend over den rand der barkas om de pakjes uit hun boot te halen.

Eindelijk waren allen gereed, toen plotseling een pakje over boord viel.

Een der Franschen stiet een kreet uit en sprong tegelijkertijd in zee.

Een kreet van schrik ging bij de onzen op. Dat was eene waaghalzerij zonder wedergade.

Snel wierp men nu een boei aan een lijn overboord om den stouten zeeman te helpen. Reeds had hij het pakje gegrepen en hield het nu tusschen de tanden geklemd, terwijl hij met flinke slagen voortzwom.

Een oogenblik later was ook hij opgeklommen en vertelde nu, dat dat pakje zijn geheelen rijkdom inhield

en dat hij liever verdronken zou zijn, dan het prijs te geven.

Men vernam nu, dat het een gedeelte der bemanning van een Fransch schip was, dat buiten vergaan was. De kapitein met meer dan twintig man waren verdronken. Zij hadden zich in de kleine boot gered en toen gedacht eene poging te wagen om den wal te bereiken. Doch de hevige branding, die op de kust stond, had hen doen begrijpen, dat de uitvoering van dat plan gelijk zou staan met terstond in het water te springen. Daarop hadden zij naar de Mars toe gestuurd en dit was hun boven verwachting gelukt.

XIV.

Men begrijpt, dat dit verhaal in enkele woorden werd gedaan, want de erger en erger wordende orkaan gaf geen gelegenheid tot veel praten. De manier waarop de Mars stampte en slingerde was niet langer uit te houden.

Met vreugde vernam dan ook iedere bevaren matroos het bevel de ankers te kappen en zee te kiezen. Van de koopvaarders was de een na den ander verdwenen en de Mars kon het ook zonder groot gevaar niet langer uithouden.

Snel werden de stormzeilen aangeslagen en het ruime sop gekozen, doch men was de baai nog niet uit, toen alle zeilen aan flarden vlogen en door den wind werden medegevoerd.

Het was een kritiek oogenblik, want de Mars was juist den klippigen uthoek van het eiland genaderd toen dit ongeluk gebeurde en voor een oogenblik stond om zoo te zeggen ieders hart stil, stakte ieders adem in de keel. Het schip nam op eens een zwaai en viel af naar de klippen. Nog een oogenblik en het zou met een vreeselijken slag er op vallen en zich te pletter stooten, toen het er op een haar breedte om zoo te zeggen voorbijschoot.

Allen haalden verlicht adem en op de verbleekte gezichten kwam de kleur weer. Thans was men vrij en in volle zee, waar geen klippen waren en geen strand was en zij die nog niet waren ingewijd in de geheimen van het vak, zagen nu eerst, dat het op de reede bij zoo'n orkaan veel gevaarlijker was dan in zee.

Onder klein zeil zette men den tocht voort en het groote schip vloog onder den gestadig in kracht toenemenden Oostenwind met een vaart door de zee, zooals de meeste en oudste zeelieden zich bijna niet herinnerden ooit te hebben bijgewoond.

De dag verliep, de nacht brak aan en nog altijd dezelfde orkaan. Des nachts was het waar noodweer. De mannen, die geen wacht hadden, gingen niet te kooi en de officieren en adelborsten dachten niet aan slapen. Sommigen, door het lange waken vermoeid, sliepen somtijds een oogenblik in om kort daarna te ontwaken door een schok van het schip. Alles boven op het dek en beneden wat niet uit zich zelf vaststond was vastgesjord, want anders zouden de grootste ongelukken gebeurd zijn.

Den volgenden dag was het niet minder en in den nacht van den 15^{den} bereikte de orkaan zijn toppunt van woede.

Men dreef nu zonder een enkel lapje zeil voort en het groote schip was als een klein stukje boot op den grooten oceaan. Van de geheele equipage sliep niemand. De wacht op het dek was verdubbeld en de anderen stonden gereed om op het eerste sein boven te komen.

In hunne olieassen en zuidwesters stonden de mannen daarboven, zich stevig vasthoudend en zwijgend luisterend.

Een hevige regen plaste op het dek neer en tusschenbeide braken hooge zeeën over het schip en schenen alles te willen wegvegen. De masten bogen en kraakten en de wind blies met een naargeestig gefluit door het want. De dikke duisternis werd slechts nu en dan verlicht door een verblindenden bliksemstraal, die het geheele akelige tooneel daarboven deed overzien en dan volgden donderslagen, die het schip tot in zijne onderste deelen deden trillen en beven.

— Heb je het ooit zoo beleefd, Jaap? schreeuwde Cornelissen aan Jaap's oor, die vlak naast hem stond.

De oude matroos knikte.

— Nog twee malen schreeuwde hij terug.

— Vast dáár! daar komt een zee! riep Rienstra, die zich aan de touwen van den grooten mast had vastgeklampt.

Een oogenblik was het of het schip zou verzwolgen worden met man en muis. Een torenhooge watermassa viel als een lawine op het voorschip en baande zich met onweerstaanbaar geweld een weg naar achteren.

Rienstra hoorde een schellen kreet en bespeurde in het volgende oogenblik een donker voorwerp, dat langs hem heen dreigde te gaan.

Zich met de linkerhand stevig vasthoudende, bukte hij bliksemsnel en greep instinctmatig toe.

Zijn stevige vuist kreeg een dikken vlok haar te pakken en hij hield vast.

Het was niemand anders dan de bootsmaat Cornelissen, die, nu de zee over hem heen was, weer opkrabbelde en proestend zich aan den mast vastklemde.

— Dat was maar net bijtijds, schreeuwde Rienstra. Je moet je beter vasthouden, bootsmaat.

— Dank u, mijnheer, brulde Cornelissen terug. U hebt mij het leven gered.

— Heb je veel water binnen gekregen? schreeuwde Rienstra terug.

— Neen, ik ging vóór den wind,

— Vóór de zee, zeg maar. Ai! wat een licht!

Een helle bliksemstraal verlichtte het geheele dek en een ratelende donderslag, die elk ander geluid verdoofde, volgde.

— Dat is anders dan parade maken, riep Rienstra weer, toen het eensklaps stil was geworden.

Hier en daar hoorde men een gesmoord lachen, over dien zotten uitval, want het was eensklaps doodstil geworden en Rienstra's stem klonk nu duidelijk voor ieder hoorbaar.

Nog eenige hevige donderslagen en toen hield het onweer op, maar de regen viel nog gestadig.

— Ik zou zeggen dat het minder wordt, zeide Rienstra.

— Goddank! zeide Cornelissen. Hebt u zulk weer ooit bijgewoond, mijnheer?

— Neen, 't is voor den eersten keer, zooals de dief zeide, toen hij gehangen werd, zei Rienstra. Maar het wordt dag ook.

— Ik dacht niet dat we dien ooit weer zouden hebben zien aanbreken, mompelde de bootsmaat.

— Ik ook niet, zei Rienstra. Maar kijk maar, het wordt werkelijk licht en het is net of de orkaan ook minder wordt.

— Ja, zeide Jaap, hij neemt af, maar pas op je tellen, daar komt nog wat.

Het was op eens, alsof het schip van alle zijden te gelijk werd aangegrepen, alsof reusachtige handen poog-

den het saam te drukken. Het trilde en sidderde tot in alle bindten en men voelde het scheepsdek onder de voeten trillen. Toen kwam er een ontzettend oogenblik, een paar seconden misschien dat het schip volkomen onbeweeglijk lag. Allen keken elkander verbaasd en beangst aan. Toen schoot het vaartuig plotseling met kracht vooruit, begroef zijn kop in zee en schudde, als een renpaard zijn manen, de schuimende golven, die er overheen rolden, als het ware af. Daarna dook het weer op, verhief zich en liep met een flinke vaart voor den wind.

De duisternis had plaats gemaakt voor de grauwe schemering, de lucht was nog donker en vochtig, maar van oogenblik tot oogenblik werd het lichter.

— Ik geloof dat het nu voorbij is, mompelde Rienstra.

— Wrakken vooruit! klonk de roep van den uitkijk.

Een wrak van een schip dat op zijne lading scheen te drijven, dreef een weinig ter zijde rond. Men kon het gemakkelijk ontgaan. Er was op het dek van dat wrak niets wat daarboven uitstak meer over; het was net zoo glad als een kolfbaan. Van menschen ontdekte men geen spoor.

Een oogenblik later dreef men te midden van overblijfselen van vergane schepen. Masten, balken, rondhouten, planken, booten en andere teekenen van het geweld van den orkaan.

XV.

De orkaan had uitgewoed, de zee slechte van lieverlede en terwijl allen verlicht ademhaalden en God dankten voor de goedheid nog in leven te zijn, waar zoovelen hun graf in de golven hadden gevonden, zette de Mars weder koers naar St. Eustatius.

Tegen den wind op laveerende kwam men echter slecht vooruit; als dat zoo bleef zou men nog in geen dagen het eiland bereiken. Men herinnerde zich dat men slechts voor zeven dagen water had medegenomen en dat dus wel eens op kon raken. De scheepsraad besloot derhalve in plaats van naar St. Eustatius naar Martinique te gaan en zoodra de wind gunstiger was naar het vroegere station terug te keeren.

Reeds den volgenden dag wierp men het anker voor St. Pierre, de hoofdstad van Martinique, zooals onze lezers waarschijnlijk zullen weten, een Fransche bezitting.

Hier vond men overal sporen van den orkaan en zag men in hoe wijs de schout-bij-nacht Krul had gehandeld door zee te kiezen. Alle schepen die niet zee gekozen hadden, waren gestrand. Een fregat was zoover op het strand geslagen, dat het met zijn voorsteven in de huizen gedrongen was en daar nu onbe-

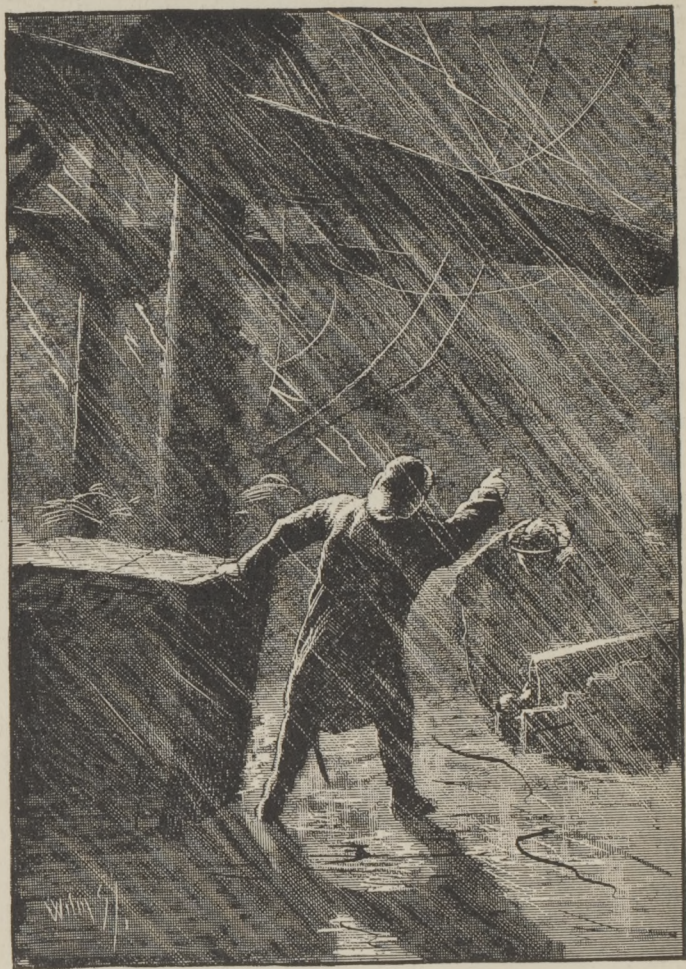

weeglijk vastzat. Twee groote oorlogsschepen der Engelschen waren op de kust gestrand; het volk, dat zich voor een deel had gered, was gevangen genomen door de Franschen, die nog dagelijks patrouilles in de bosschen zonden ten einde te zoeken of er nog niet meer Engelschen aan land gekomen waren. Een Fransch oorlogsschip was geheel omgeslagen; het volk had zich nog kunnen redden. Een der fortten, eene stichting, die honderdtwintig jaar het geweld van alle stormen had getrotseerd, was in een puinhoop veranderd, terwijl wel 150 huizen hetzelfde lot hadden ondergaan. Het Fransche oorlogsschip Junon was in het gezicht der kust met man en muis vergaan, enz. enz. Kortom, men bespeurde dat de orkaan hier en op andere eilanden, welke men passeerde, niet minder huisgehouden had.

Toen men eenige dagen later te St. Eustatius terugkwam, hoorde men, dat men daar algemeen gedacht had dat de Mars vergaan was, en men dat bericht ook reeds naar het vaderland had gezonden. De aangerichte schade was hier niet zoo groot als op Martinique en de meeste schepen waren weder op de reede, niet evenwel zonder veel averij te hebben bekomen.

In het begin van Januari kwam een ander oorlogsschip op St. Eustatius, het was de Arend, die voor bijna al onze officieren en schepelingen brieven en nieuws medebracht uit het vaderland. Het gewichtigste nieuws was, dat de vrede niet verstoord was.

Verschillende groepjes hadden zich gevormd om over de ontvangen brieven en het nieuws te praten. Men deelde aan elkander alles mede wat men van familiebetrekkingen vernomen had en zat daarover zeer

— *Dat was maar net bijtijds, schreeuwde Rienstra. Je moet je beter vasthouden, bootsmaat. (Bladz. 75).*

genoeglijk en gezellig te keuvelen, toen de uitkijk riep, dat er een Engelsch fregat, een kaper voor de reede was.

Op eens werden alle gesprekken gestaakt en ieder-een hield zich gereed. De kaper salueerde en de Mars beantwoordde dat.

— Hij blijft kruisen, mompelde de eerste officier, de bewegingen van het schip volgende. Constabel, geef hem eene waarschuwing, luitenant de Jong, ga de boete halen.

Het schot klonk en tegelijkertijd stak de sloep van het schip af en vloog naar buiten.

Toen de luitenant echter met Rienstra op het dek van den kaper was gekomen en het geld eischte voor het schot, weigerde hij dat te betalen. Op hetzelfde oogenblik wendde hij en koos zee, recht op een Amerikaan aanlopend, die juist binnen wilde komen.

— Vervloekt! brulde Rienstra, willen we hem in de sloep gooien, luitenant, en meenemen.

— Ja, zeide deze, dat was het beste, en hij dreigde den kaper er mede, toen deze zeide:

— Probeer het maar eens, als gij tien man hebt, heb ik er vijftig tegen.

Het scheepsvolk was inmiddels op de twistenden toegelopen en stond nu daar gereed om op een wenk van hun commandant op de weinige dapperen aan te vallen.

De officier keek naar de Mars om, maar men was intusschen reeds buiten bereik van diens geschut geraakt.

— Wij kunnen niets doen dan vertrekken, zeide hij tot Rienstra, die dol van woede toch wilde aanvallen, zij hebben de overmacht. Vooruit, in de sloep.

Met verkropte woede klom men af.

Nauwelijks echter had men een paar riemslagen gedaan of de kaper opende zijn vuur op den Amerikaan, die dit terstond met de volle laag beantwoordde.

— Voort! voort! Rep, je jongens! riep de luitenant, want de kogels vlogen hun over het hoofd.

— Daar zitten wij leelijk tusschen, bromde Rienstra.

De beide schepen gingen kalm door met op elkander te vuren, onophoudelijk lichtte het kanon en vlogen de kogels over de sloep.

— Dat zal ik den kerel betaald zetten, zeide de luitenant.

— Hoe dat, mijnheer? vroeg Rienstra.

— Wel, ik heb toevallig gehoord, dat zijn kapitein aan wal is.

— Duivels! riep Rienstra opgetogen uit, dan wachten wij hem op.

— Ja, zeide de luitenant, ik zal het den schout-bij-nacht vragen.

— En die staat het zeker toe, want die heeft hekel genoeg aan de Engelschen.

Men was inmiddels tusschen de schepen uit gekomen en al vurende vluchtte de Amerikaan op de reede, waar de kaper hem niet durfde volgen. Van de Mars had men terwijl aan de sloep sein op sein gedaan om toch terug te keeren, en alles behalve in hun humeur beklommen de mannen hun schip.

Toen de luitenant echter aan den schout-bij-nacht rapport deed van zijn wedervaren en deze vernam, dat de kapitein van den kaper aan den wal was, stond hij terstond toe dien op te wachten en te trachten zich meester van hem te maken.

— Mooi zoo, zeide Rienstra, toen hij het goede nieuws vernam, nu zullen we eens zien.

Hij en de kwartiermeester, die mede naar den kaper was geweest, bespiedden nu voortdurend het strand en toen het duister begon te worden, zag men, dat de kaper hoe langer hoe verder de reede opkwam.

Eindelijk zag men een jol van de stad komen, die zeewaarts roeide.

Dat moest hij zijn.

De gewapende sloep was in een oogenblik bemand en voort ging het met behulp van zeilen en riemen om den meest mogelijken spoed te maken. De matrozen deden hun uiterste best en zorgden de jol den weg af te snijden. Een ieder was in gespannen verwachting.

Zij doen uit de jol sein aan den kaper, zeide Rienstra opeens.

— Waar is de kaper, houdt hem in het oog, zeide de luitenant. Voort, jongens, voort! Laat hij ons niet ontkomen.

— De kaper wendt! riep Rienstra, ha, hij komt hierheen.

— Des te beter, dan zullen wij hem ontvangen zooals het behoort; we zijn nu niet ongewapend zooals van morgen.

De kaper had terstond begrepen wat die gewapende sloep in het schild voerde en had dadelijk gewend. Nu kwam het schip met volle zeilen de reede op, de jol te hulp.

Ofschoon men wist, dat de kaper goed bemand was, kwam het geen oogenblik bij den luitenant op terug te gaan. De vernedering, dien morgen ondervonden, zat

hem nog in het bloed evenals den mannen, die allen dezelfde waren van des morgens.

— Ogepast, hij gaat vuren! riep Rienstra.

Allen bukten onwillekeurig en in het volgende oogeblik plompten de kogels reeds in zee.

Men was nu de jol tot op korten afstand genaderd. Het was een boot van den kaper en van die mannen had men dus tegenstand te wachten. Duidelijk onderscheidde men een nog jong man in nette kleeding, ongetwijfeld de kapitein.

Intusschen naderde de kaper met veel spoed en vuurde steeds door, doch de afstand was nog te groot en naarmate men de jol naderde, was hij gedwongen voorzichtig te zijn om die niet te treffen.

— Nog een paar slagen, jongens, en we hebben hem!

Er herschte een vreeselijke spanning in de sloep. De luitenant was opgestaan met pistool en sabel in de hand, Rienstra drong eveneens naar voren en de kwartiermeester ook.

Nu was men elkaar genaderd. Een snel commando en de jol lag naast hem. Er was geen tijd te verliezen. De manschap zat verschrikt daar en dacht er niet aan gebruik te maken van de wapens. Een drietal armen strekten zich tegelijkertijd uit, grepen den kapitein aan en trokken hem uit de jol.

— Los allen en terug! klonk het commando.

De sloep werd afgeduwd en onder een hoeratje van de matrozen vloog deze over de golven.

De kaper kwam net te laat om zijn kapitein te redden. Een oogeblik later zou hij onder het vuur van de Mars zijn gekomen en daar dankte hij voor. Hij wendde snel en vloog de baai uit.

De kaperkapitein zat verschrikt te kijken en bleek, nota bene, zekere heer van Oyen te zijn, een Hollander, van St. Eustatius, wiens vader nog wel raadslid aldaar was.

Hij begreep van het gebeurde niets, voordat de luitenant het hem ophelderde en toen was hij verschrikkelijk boos op zijn eersten officier, die hem dit koopje deed slikken.

Zijn schip was intusschen naar zee gezeild en kwam niet opdagen. Na een paar dagen gevangen te zijn geweest, liet de schout-bij-nacht hem los met een boete van *f* 176.

XVI.

De dagen gingen vrij spoedig om. Er was door het voortdurend waken tegen de Engelsche kapers een drukke en afwisselende dienst, en van tijd tot tijd kregen de mannen vergunning naar den wal te gaan en een dagje op het eiland door te brengen. Men deed ook korte reisjes naar naburige eilanden om water te halen en door al die afwisseling was het al spoedig Nieuwjaar eer men er aan dacht. In Januari kwam weer een schip uit het vaderland aan onder bevel van den meer genoemden graaf van Byland, die brieven en nieuws medebracht. Het nieuws sprak nog altijd van handhaving van den vrede en de Mars zou nu spoedig naar het vaderland terugkeeren.

Op zekeren dag waren de adelborsten een uitstapje gaan maken naar het zuidelijk gedeelte van het eiland. Zij waren door hun verblijf te St. Eustatius in kennis gekomen met verschillende Hollandsche familiën, waarvan eene hen nu had uitgenoodigd.

De tocht liep naar het zuiden van het eiland, waar de uitgebrande krater van een vuurspuwenden berg een diepe en groote kom vormde, die met een aantal boomen en heesters begroeid was.

De familie van Tree, bestaande uit vader, moeder

en dochter, had Boeseke, de Groot en Rienstra genoodigd, en bovendien nog een paar jonge dames, die gaarne de gelegenheid hadden aangegrepen om zich eens te onttrekken aan de met koopwaren opge- vulde stad, de straten vol pakhuizen en de eeuwige bedrijvigheid van eene drukke handelsplaats.

In de diepte van den uitgebranden krater gezeten, rondom een op den grond uitgespreid hagelwit tafel- kleet, deden onze jongelui zich te goed aan den wijn, de vruchten en het gebak, dat door eenige negerslaven was aangebracht en kruiden het geïmproviseerde maal met allerlei geestige gezegden en aardigheden.

Allen hadden dol veel pret, maar vooral Harriët van Tree, die met Rienstra coquetteerde. Het meisje had zich door een paar negers alles laten brengen om salade gereed te maken en begon nu, nadat zij een paar ringen van de fijne vingertjes had afgelegd, de over- heerlijke, malsche kropsalade te bereiden in plaats van met vork of lepel met hare handen

— Ziet ge, mijnheer Rienstra, zoo doen wij nu hier te lande, zeide Harriët, lachend naar het wel een weinig verwonderde gezicht van Rienstra kijkend. Gij kijkt precies alsof het u niet aanstaat.

— Ik wed, dat de heeren het vies vinden, zeide juffrouw Bezemer.

— Vies? riep Rienstra uit, vies, eten klaar gemaakt met zulke fijne, bekoorlijke vingertjes?

De meisjes barstten in een luid gelach uit.

— Integendeel zal het ons nu nog veel lekkerder smaken, merkte Boeseke galant aan.

— Als de heeren dan maar willen toetasten.

En met eene even groote vlugheid als handigheid

diende Harriet van Tree den heeren een portie sla toe en schonk hun glas nog eens vol.

Rienstra en Harriët keken elkaar aan, de eerste eenigszins onzeker, de andere plagend.

— Nu, eet u niet? vroeg Harriët, en u mijnheer Boeseke, u die zoo zeker was, dat het lekker zou smaken.

En het meisje greep met de vingers wat sla en stopte het zich, het hoofdje lachend achteroverbuigend, in den mond.

— O, is dit alweder 's lands wijs, zei Rienstra, dan is het goed; als ik het maar weet, ziet u.

En hij begon ook zijn vingers den dienst van een vork te doen verrichten.

Boeseke keek nog altijd verbaasd van den een naar den ander.

— Men moet het maar weten, zeide hij; ik zat werkelijk op een vork te wachten.

Rienstra hief zijn glas op en zeide: — op uwe vaardigheid om sla klaar te maken, juffrouw van Tree.

— Zonder slalepel of vork, voegde de Groot er bij.

— En op uwe handigheid om met Adams-vorken te eten, zeide Harriët lachend, want het ging den heeren nog volstrekt niet gemakkelijk af.

Op dat oogenblik gaf een der dames een klein gillette en wees naar een groep struiken.

— Een slang! riep zij.

— Waar? vroegen onze adelborsten.

— Dáár!

Men zag een zwart en geel gevlekte huid tusschen het groen glinsteren.

— *Vies? riep Rienstra uit, vies, eten klaar gemaakt met zulke fijne, bekoorlijke vingertjes. (Bladz. 87.)*

— Wacht, zeide Rienstra, zijn hartsvanger trek-
kend.

— O, neen, doe het niet, riep Harriët uit, het is een
vergiftige.

Maar Rienstra was reeds naar de plek toe geloopen.
Ook de anderen trokken nu hunne hartsvangers.

Op eens strekte Rienstra plotseling zijne hand uit en
greep de slang.

Harriët slaakte een gil en werd zoo wit als krijt.

— 't Is slechts een afgestroopte huid! riep hij, het
ding vertoonend.

Een zucht van verlichting ontsnapte allen.

— Goddank! klonk het allerwege.

— Heb ik u zoo doen schrikken? vroeg Rienstra
teeder.

Harriët knikte. En Rienstra bespeurde tranen in
hare oogen.

De jongeling ontroerde en keek het meisje eenige
oogenblikken vast aan.

— Kom, laten we den top beklimmen, klonk het
van een der andere meisjes, eene wandeling is goed
voor den schrik.

Zij boden den meisjes den arm en wandelden op.

— Wat een groote boom is dat, zei Rienstra, op
een zwaren boom wijzend. Ik heb er nog nergens
zoo een gezien.

— Daar moet ge uwe namen nog insnijden, zeide
Harriët, die weer wat van den schrik bekomen was,
dat is het vreemdelingenboek van St. Eustatius.

— Werkelijk? dan moeten we het ook doen.

Zij wandelden naar den boom en zagen dat de stam
bedekt was met letters.

Rienstra was weldra met allen ijver aan het snijden en sneed een groote F en een R in den bast.

Juffrouw van Tree, achter hem staande, volgde de bewegingen van zijn zakmes met aandacht en toen de F en R klaar waren, vroeg zij:

— Heet ge Frans?

— Neen, Frank, juffrouw.

En Rienstra sneed, weder doorgaande, even onder zijn naam eerst een H, toen een kleine v en eindelijk een T.

— Uw naam stond immers nog niet in de schors, zeide Rienstra glimlachend.

Harriët bloosde en schudde het hoofd.

— Neen, zeide zij zacht.

Op dit oogenblik kwamen de anderen eveneens naderbij om ook hunne namen er in te schrijven en Rienstra wandelde nu den berg op met Harriët, die stiller was geworden sinds zij haren naam daar had gezien onder den zijne.

— Wij zullen hier wel voor het laatst zijn geweest, begon Rienstra eindelijk.

— Waarom?

— Omdat we spoedig vertrekken.

Harriët voelde, dat zij van kleur verschoot.

— Al zoo spoedig, vroeg zij met een stem, waaraan zij tevergeefs vastheid poogde te geven.

— Ja, ik denk nog in het laatst van deze maand. Maar ik zal dezen dag nooit vergeten.

Harriët knikte zwijgend.

— Spijt het u? vroeg zij.

— Vraagt ge dat nog?

Zwijgend gingen zij weer terug en sloten zich bij het gezelschap aan.

Toen men een poosje later opbrak, drentelde Rienstra ongemerkt naar den boom. Harriët, die dat gezien had, wist het zoo aan te leggen, dat zij er ook langs ging.

De snelle blik, welken zij op den boom sloeg, joeg haar een hoogrood op het gelaat. Rondom hun beider namen had Rienstra met eene snelle beweging van zijn mes den omtrek van een groot hart getrokken.

Harriët drukte de handen op haar hart, toen zij terugging.

XVII.

Het was de vierde Februari en de Mars bevond zich in volle zee, op de hoogte van het eiland Sombreira.

Sedert drie dagen was het schip op de thuisreis, want den eersten van bovengenoemde maand had men St. Eustatius verlaten, om een konvooi van drie en twintig rijk geladen koopvaardij-schepen naar het vaderland te geleiden.

Het is te begrijpen, dat allen in hun schik waren. Hoe flink zeeman men ook mag wezen, toch zijn allen verheugd de thuisreis weer aan te nemen en mocht zich bij enkelen al eens de herinnering van hetgeen zij daar op St. Eustatius achterlieten doen gevoelen, dan was dat toch niet van zoo overwegend belang, dat het 't verlangen naar ouders, broeders, zusters, verloofden en wat al meer op den achtergrond drong.

Alleen Rienstra had met smart afscheid genomen van St. Eustatius, want de bekoorlijke Harriët van Tree had hem geheel bekoord en hij had niets liever gewild dan er nog een tijdlang te blijven. Doch dat ging nu eenmaal niet en hij moest ook in de eerste plaats aan zijne loopbaan denken, die hij pas begonnen was. Toch broedden er reeds heel wat plannen in dat jeugdige hoofd.

Het was ongeveer drie uur in den morgen en de duisternis lag nog als een grauwe nevel over de zee uitgespreid. Men was nog niet ver vooruitgekomen, daar men van het begin af te kampen had gehad met schralen of geen wind. Den vorigen dag had men zelfs niets anders kunnen doen dan het op de hoogte van het eiland Sombreira op en neer te houden.

Cornelissen was op de hondenwacht, waarbij ook Rienstra behoorde, met Jacob, en zat met deze en twee andere mannen, den matroos Langenbach en den marinier Beugers of de „rooie” te praten over de pret die zij te St. Eustatius gehad hadden. Rienstra, die op en neer liep, naderde af en toe de plaats waar zij zaten en luisterde wel eens naar hunne gesprekken.

— Herinner je je nog dien avond aan den wal, toen we met die Engelschen aan het kloppen raakten? vroeg Cornelissen.

— Of ik, zeide de „rooie”; ik heb er nog een blauw oog bij opgelopen.

— Maar we hebben ze aardig van de taart gegeven! zei Cornelissen, wat zeg jij, Langenbach?

— Wel, ik zeg niks als dat we ze toen goed op derlui ziel hebben gegeven, zei Langenbach.

— Kerel, kerel, wat liepen ze!

— Ik heb hier nog eens een standje gehad, zei Jaap, dat ook raak was. Dat was in '74 of zoo wat, en ook met Engelschen. We waren net met de sloep aan wal om een paar officieren af te halen en lagen op de riemen te rusten, toen er een stuk of tien Engelsche Jantjes aankwamen, lekker aangeschoten en die ruzie begonnen te maken. Nou, je weet, je mag niet aan wal als je dienst heb en dat wisten die

rakkers wel en nou begonnen zij ons te schelden voor al wat leelijk en gemeen was en dat duurde net zoo lang, dat ze ons begonnen uit te tarten aan land te komen.

Nou hadden we toen ter tijd Jan Kok bij ons, een bovenste beste kerel, en die zijn man best staan kon. Nou, die kon het niet langer uithouden. Hij gooide zijn riem neer en riep: „Ik ga aan wal, al kost 't me ook nog zooveel!”

Meteen sprong hij op den wal en hij op de Engelschen af. „Ziezoo, zeit-ie, kom nou een voor een maar op!”

Daar begint een van die kerels te boksen, maar Jan pakt hem eenvoudig op en gooit hem als een bal tusschen zijn maats.

Nou, dat kan je begrijpen. In een oogenblik viel de heele troep op hem aan.

Dat kon ik nu toch niet langer aanzien. Ik gooi ook m'n riem neer en ik ook den wal op.

Toen Jan zag, dat hij hulp kreeg, werd hij zoo razend brutaal, dat hij als een gek er op in sloeg. Twee lagen er reeds tegen den grond, toen de rest beenen maakte, want ook anderen uit onze sloep maakten aanstalten om aan wal te komen. Enfin, we joegen ze met z'n tweeën op de vlucht, dat is de waarheid. Maar toen ik aan boord kwam, wil ik je wel zeggen, dat ik misselijk was van de stompen, die ik op mijn maag had gehad.

— Nog misselijker als laatst met dien visch? vroeg de „rooie”.

— Neen, zoo erg was 't niet, maar dat was dan ook al erg beroerd, jong, zei Jaap.

— Ja, ik was toen niet aan boord, zei Cornelissen, maar 't was een miserabel geval, zooals ik gezien heb.

— Ja, zei Jaap, en nu moet je weten, dat de schout-bij-nacht, toen hij 's morgens om tien uur naar den wal ging, nog zooals ik gehoord heb, de officieren had gewaarschuwd vanwege die koperbank, weet je, en omdat hij wist, dat wij allemaal even dol waren op visch.

Nauwelijks was hij echter weg of we vangen, benevens andere, twee visschen zóó mooi en zoo groot, dat ze ons al dadelijk toelachten. Om ze in 't leven te houden tot ze terugkwamen, ik bedoel den schout en kapitein van Holm, die aan wal waren gaan eten, daar was geen kans op, want de kaar achter ons schip was te klein. Goed, de visschen worden schoongemaakt en de opperstuurman, die zooals jelui weten een Texelaar is, keurt de lever, waar ze zeggen dat je 't altijd 't eerst aan kan merken, en vindt ze goed. Nu, behalve dat hij verstand van visch had, was hij dikwijls hier geweest, dus ze dachten dat hij 't wel goed wist. Maar jawel hoor. De officieren aten ze gestoofd en gebakken en er was zooveel, dat de hofmeester, de stuurman en nog eenigen er ook van kregen.

Daar begonnen ze een paar uren later ziek te worden, jong, doodziek. Ze werden allemaal loom in de ledenbenauwd en koortsig, kregen hevige buikpijn, moesten braken enz. enz. Nou, dat was van dat gevolg, dat toen de schout terugkeerde er geen een officier aan de valreep was. Ze lagen allemaal in hun kooi, dood ziek.

— En zou dat werkelijk allemaal van die koperbank zijn? vroeg de „rooie”

— Ja, dat is de waarheid. Er ligt dicht bij St. Eustatius een koperbank en de visschen, die daarop hun aas zoeken, worden allemaal vergeven.

— En ze waren er lang mooi mee ook, merkte Cornelissen aan.

— Nou, of ze; de eerste, die er uit was, was luitenant de Jongh en die kwam pas, na drie dagen uit zijn mandje en kon acht dagen later pas zijn dienst doen, en die is niet van de luisten.

Het was intusschen bijna dag geworden, spoedig zou het vier uur slaan en dan kon de wacht inrukken. Rienstra stond nu voorop en keek met de hand boven de oogen naar de schepen van het convooi, die zoetjes aan zichtbaar werden en Rienstra telde de schepen.

— Drie en twintig, vier en twintig.... Wat duivel, tel ik nu goed of niet. Nog eens, mompelde hij.

En andermaal telde hij de schepen van het convooi.

— Haal me de duivel, mompelde hij, droom ik of ben ik wakker?

— Uitkijk!

— Ja, mijnheer, klonk het van boven uit den mast.

— Tel het convooi eens. Hoeveel zeilen zijn er?

— Zeven en twintig, mijnheer.

— Mijn kijker! riep Rienstra driftig.

De „rooie” sprong op en bracht hem zijn kijker.

-- Daar is geen twijfel aan, zeide hij na even gekeken te hebben; er zijn drie schepen meer en groote ook. Maar wat is het: vriend of vijand? Ik zal den eersten officier gaan waarschuwen.

En Rienstra verwijderde zich.

— Wat zouden dat zijn? vroeg Cornelissen.

— Wat anders dan Engelschen, zei Jaap. Zouden

ze soms ook het convooi willen onderzoeken, net als toen met graaf van Byland?

— Dat kan niet, zei Cornelissen, dit zijn retourschepen, de andere gingen naar Frankrijk en andere landen, waarmede de Engelschen in oorlog waren.

Inmiddels was de eerste officier met Rienstra boven gekomen en keek naar de schepen.

— Laat sein doen aan de loefwaartsche koopvaarders om dadelijk af te komen, zeide hij tot Rienstra en laat „overal” maken. Als er wat is kan je me roepen. Ik vertrouw het niet.

Rienstra voldeed aan het bevel, liet de schepen seinen, maar de drie vreemde bleven naderen. Een oogenblik later werd de fluit van den bootsman gehoord en het volk kwam naar boven.

XVIII.

Omstreeks acht uur was een ieder in de hoogste spanning. De schout-bij-nacht was thans zelf op het dek en allen keken naar de drie groote schepen, duidelijk te herkennen als oorlogsschepen, die met kracht van zeil naderden.

Op een wenk van den commandant aan den eersten officier vloog de Nederlandsche vlag naar boven met geus en wimpel en nu wachtte men welke vlag die schepen zouden vertoonen.

Daar vlogen de vlaggen omhoog.

— Engelschen! klonk het als één kreet. Iedereen had het verwacht.

De officieren keken naar den commandant, die in zijn wit jasje en op pantoffels daar stond, zooals hij een poosje geleden op het dek had gewandeld, maar niets gaf blijk, dat hij iets buitengewoons verwachtte.

— Ik ga mij kleeden, heeren, zeide hij.

Toch waren de officieren ongerust en onder de bemanning heerschte eene hevige opwinding.

— Ik laat me villen als ik geloof, dat dat zuiver spul is, zeide de „rooie”.

Cornelissen antwoordde eerst niet. Eindelijk zeide hij:

— De grootste houdt van hen af naar ons toe.

Het was de *Monarch*, een oorlogsschip van 78 stukken en met 500 man. Het tweede, de *Panther* van 64 stukken en met 450 man begaf zich op een klein kanon-schot te loefwaart en bleef daar liggen.

Men bespeurde door de kijkers dat er veel drukte aan boord dier schepen heerschte. Het kleinste der drie, de *Sybille* met 28 stukken, begaf zich nu onder het konvooi.

— Zij zetten sloepen uit! riep Rienstra op eens.

Die kreet wekte allen op eens uit hunne goede meening. Die beweging was vijandig en de commandant, die niet het minste idee had, dat die schepen niet als vrienden kwamen, bleef als versteend staan kijken. Hij had zich snel gekleed in volle uniform, denkende, dat men misschien wel bezoek zou krijgen. Thans stond hij als van den donder getroffen daar, evenals de officieren.

Ook de *Panther* zette nu sloepen uit.

Doch slechts een oogenblik stond de brave commandant daar. Op eens kwam hij als tot zich zelf.

— Sla alarm! klonk het kalm en met krachtige stem. Alles gereed voor het gevecht, heeren!

Dat was een herrie.

Plotseling klonken allerwege bevelen en wel werden die vlug uitgevoerd, maar met te veel overhaasting. Hoe kon het ook anders? Niet bedacht op vijandelijkheden was men niet gereed voor een gevecht. Men beschouwde de Engelschen als vrienden.

Het volk deed intusschen zijn uiterste best. In een oogenblik waren de onderzeilen gegeid, maakte men de verschansing in orde, sleepte munitie aan enz. enz. en toen de commandant weder op het dek verscheen,

beval hij een ieder op zijn post en acht te geven.

De *Monarch* wendde het nu naar stuurboord van de Mars en dit ziende, maakte men onmiddellijk de batterij aan stuurboord gereed.

Nauwelijks zag men aan boord van dat schip echter bij ons de geschutpoorten opengaan of hij scheen van meening te veranderen.

Door de geschutpoorten hem gadeslaande, stonden de Groot en Boesekè te praten.

— Hij wil ons op de loefzijde aanvallen, zei Boesekè.

— Neen, hij doet het niet, hij gaat door, zeide de Groot.

— Is 't waar.

De beide cadetten volgden de bewegingen van het schip.

— Hij gaat achter ons om, merkte de officier, die deze batterij commandeerde, op; hij wil aan bakboord komen, dan geeft hij tevens aan het andere gelegenheid om op deze zijde van ons te vuren.

Daar kwam Rienstra de trap afhollen.

— Mijnheer, de commandant laat u zeggen de batterij aan lij klaar te maken en deze poorten te doen vallen.

— Verdoemd! mompelde de officier, deze batterij staat nog gesjord.

Intusschen gingen honderden rappe handen terstond aan het werk, om de batterij gereed te maken. De geschutpoorten vlogen open en de stukken kwamen er uitkijken.

Het groote Engelsche schip was, zooals de luitenant had gezegd, nu achter de Mars omgeloopen en draaide bij. Men scheen te willen spreken.

— Wat nu? vroeg de Groot.

— Hij praaft ons, zeide Boeseke.

Beiden zagen zeer bleek. Nog nooit hadden zij een gevecht bijgewoond en allen begrepen, dat als het hier tot een gevecht kwam, de Engelschen hen met hunne overmacht konden verpletteren. Rienstra trachtte zijne ontroering te verbergen onder eene boosheid, die zich lucht gaf in talrijke vloeken aan de Engelschen. Boeseke keek stil door de geschutpoorten en deed zijn best het kloppen van zijn hart tot bedaren te brengen.

Daar klonk door den scheepsroeper een stem, die in de Engelsche taal iets riep.

— Wat roepen zij? vroeg de Groot.

— Ik versta het niet.

— Rienstra, wat roepen zij? Stil . . . .

Hetzelfde werd andermaal geroepen, want de heer Krul, die het Engelsch niet gemakkelijk verstond, hoorde niet wat men hem op dien afstand toeriep.

— Hij roept ons toe ons over te geven en bij te draaien, zeide Rienstra op dit oogenblik. Hij knarste op de tanden en stond met gebalde vuisten te luisteren naar het antwoord van den schout-bij-nacht.

Het was op dat oogenblik akelig stil geworden aan boord van de Mars. Men zou niet alleen een speld hebben kunnen hooren vallen, maar men kon de versnelde ademhaling der mannen hooren.

— Zeg, dat ik weiger! riep de commandant kortaf en bits.

Dat klonk in de doodelijke stilte, die er heerschte, duidelijk, maar nog duidelijker het terstond daarop gevolgde bevel op het Engelsche schip:

— Fire in the guns!

XIX.

Daar barstte het vuur los. De Engelschen gaven plotseling de volle laag.

Gelukkig hadden onze officieren niet op het bevel gewacht om de lonten aan te steken, anders zouden zij nog niet gereed zijn geweest. Nu stonden de constabels gereed.

— Vuur! klonk het en de Engelschen kregen de volle laag terug.

Op hetzelfde oogenblik rolden twee man achter de kanonnen neer, de een gewond, de andere dood. Een kogel had hem in het hoofd getroffen.

De Groot, Boeseke en Rienstra werden nog witter dan zij waren, maar het bevel van den officier deed hen eerst werktuiglijk en toen met steeds klimmende drift gehoorzamen en opletten.

Ongelukkig was het dien morgen een zeer sterke wind en lag deze batterij van de Mars te laag.

Toen de stukken andermaal zouden worden afgevuurd, sloeg een geweldige golf zeewater door de geschutpoort naar binnen.

— Oef! zei Rienstra, die zijne opgeruimdheid weer terugkreeg, dat is ook de volle laag.

En hij proestte van het zeewater, dat binnengeslagen was, net toen hij richtte.

— Vuur! klonk het andermaal daar buiten.

Een oorverdoovend gerammel en gedonder, en toen vlogen de splinters in het rond en een kogel baande zich een weg door hen heen, doodde een man en wondde er drie.

— Vuur! klonk het onverbiddelijk en steeds door werd dat herhaald. En steeds sloeg de zee, zoodra er een geschutpoort geopend werd, er in. Weldra stond men tot aan de enkels in het water en de stukken tot aan de borsten van de rolpaarden. De officieren deden al het mogelijke om hunne batterijen te doen spelen, maar het gaf weinig of niets, men werd voortdurend overstromd met zeewater. En als het gelukt was een paar schoten te doen, moest men zich haasten de geschutpoorten te sluiten. Het was om wanhopig te worden.

Boven werd dit natuurlijk ook bemerkt en toen kwam het bevel dat een groot deel naar boven zou komen.

Rienstra en Boeseke ijlden naar boven, maar deinsden onwillekeurig terug. Het regende op het dek letterlijk kogels en schroot.

De schepen lagen nu op niet grooter afstand dan een half pistoolschot van elkaar en nu was het niet meer alleen het kanon dat dienst deed. De marsen zaten vol met mariniers, die een gestadig geweervuur onderhielden, evenals op het dek, waar men achter de verschansing gebukt slechts opstond om een schot te lossen of handgranaten naar den vijand te werpen.

Ook daar echter was men de dupe van de list van den vijand, want daar beide schepen aan de achterzijde lagen kon men de voorste stukken niet gebruiken en vuurde in het geheel met veertien stukken. Daarente-

gen werd men door de vijandelijke schepen met kanonskogels als het ware overstelpt.

Onze adelborsten hadden hunnen post bij een paar stukken spoedig ingenomen en nu zij er doorheen waren deden zij ijverig hun best.

Over een stuk gebogen keek de oude Jaap goed toe, dat het stuk goed geladen werd, terwijl Rienstra zijn beurt afwachtte om te richten.

Op het oogenblik dat de mannen aan het boksen waren, d. w. z. het stuk links en rechts bewegen, om het een goeden stand te geven, verbrijzelde een kanonskogel een deel van de verschansing en deed zoo'n regen van hout neerdalen, dat voor een oogenblik allen het uitzicht werd benomen. Maar Rienstra zag den ouden Jacob achteroverslaan als een blok hout en sprong terstond toe. Hij deinsde echter vol ontzetting terug en kon geen enkel woord uitbrengen, want de oude matroos lag in zijn bloed letterlijk te zwemmen, de kogel had hem nagenoeg middendoor gedeeld.

Rienstra stiet een kreet van afgrijzen uit, en wees, buiten staat verder iets uit te brengen, op het lijk.

De officier van de batterij keek op dien kreet om en zijn stroef gelaat nam eene geheel andere uitdrukking aan.

— Arme kerel! mompelde hij. En toen zich tot een paar matrozen wendend, zeide hij:

— Pak op, vlug, en overboord er mede.

Met afgewende gezichten grepen de matrozen het lijk op en plomp ging het overboord.

— Dat zou je akelig maken, Rienstra! zeide hij met een zeer bleek gelaat. Vuur voor den duivel!

Rienstra bracht met zekere woede de lont aan het zundgat.

— Boem! die is goed geraakt, Rienstra. Heidaar, mariniers, let eens op die mars daar over ons; zij hebben het op ons voorzien daar, geloof ik, het hagelt hier geweerkogels.

De mariniers hurkten neer en ieder koos zijn man.

Nauwelijks hadden zij afgedrukt, of uit de mars op het vijandelijk schip vielen twee soldaten neer. Men hoorde een zwaren slag op 's vijands dek en toen klonk een wilde kreet daar uit de mars, waarop onmiddellijk een regen van kogels naast hen insloeg.

Boeseke stiet een kreet uit, sloeg de handen voor het gelaat en sloeg voorover tegen den grond.

De officier en Rienstra snelden toe en hieven hem op.

Zijn geheele gelaat stroomde van bloed, maar een hevig kreunen bewees, dat hij niet dood was.

— Breng hem terstond naar de kombuis, daar zijn de dokters, Rienstra, zeide de officier.

Twee man namen den bewusteloozen adelporst op en door een kogelregen ging het naar de kombuis, waar men hem aan de geneesheeren overliet.

In een toestand van grenzenlooze opwinding keerde Rienstra naar zijn post terug.

-- Kijk even of de Groot kan komen om de plaats van Boeseke in te nemen, duwde de officier hem haastig toe. Er zijn er hier al zooveel gewond en met die batterij beneden komen zij toch niet klaar.

Weder marcheerde Rienstra door den kogelregen, en nu met eene onverschilligheid, die naar doodsverachting zweemde, naar het luik, riep de Groot, die gelukkig antwoordde, boven te komen en ging weer terug.

Op dat oogenblik passeerde hem de luitenant de

Jongh en deze stiet op eens een angstkreet uit en bleef met een ontroerd gelaat in zekere richting kijken.

Verbaasd bleef ook Rienstra staan en volgde de richting waarin de Jongh keek, maar de kleur week van zijn gelaat, toen hij naar de trap van het halfdek keek en zag, wat de Jongh zoo had doen ontstellen.

Daar bespeurde hij den commandant der mariniers, die met eenige soldaten het beweginglooze lichaam van den schout-bij-nacht droegen. De fraaie, rijk met goud versierde uniform, die de ongelukkige zoo onvoorbereid had aangetrokken, was met bloed bemorst en het grijze hoofd, dat machteloos op den schouder van den officier steunde, eveneens.

— Groote God! riep Rienstra uit, daareven hoorde ik nog zijn kalme stem ons toeroepen: „Niet te spoedig vuren, heeren, maar bedaard en zeker!”

Thans, toen hij den treurigen optocht in de voorkajuit of kerk zag verdwijnen kwam onze jonker als het ware weer tot zich zelf. Maar de officier van zijne divisie zag terstond aan hem, dat er iets bizonders gebeurd was en keek hem vragend aan.

— Is de Groot gesneuveld? vroeg hij.

— Neen, mijnheer, de schout-bij-nacht.

— Wat? Kerel, ben je gek? riep de officier uit. En vergetend, dat hij op een gevaarlijken post stond richtte hij zich op en keek naar de plaats waar hij den schout daareven had zien staan.

Helaas, de commandant was verdwenen.

— De Satan hale die schoften van Engelschen! riep hij woedend uit. Vuur! Rienstra, richt je stuk, als de duivel! Brand er op, dat de lappen er afvliegen,

die gemeene schooiers! Mannen, richt goed, ze hebben onzen commandant dood geschoten.

Een woedend wraakgeschrei klonk op eens over het geheele schip van voor tot achter. De mannen hadden het treurige bericht vernomen en woedend van wraak werd het gevecht zoo scherp hervat, dat het nog moorddadiger werd.

XX.

Het was alsof dat wraakgeschrei Rienstra dol maakte. Hij rukte den matroos de lont uit de handen en stak snel het stuk af, toen liet hij laden en vuurde weer. Nog nimmer waren de schoten elkaar zoo snel opgevolgd. De Groot, die inmiddels boven was gekomen, keek hem verbaasd met groote oogen aan en werd door die algemeene opwinding ook medegesleept. Van uit de marsen regende het kogels, en door die, welke beneden met de stukken toch niets konden uitvoeren, versterkt, begon het gevecht als het ware opnieuw.

Luitenant de Jongh was, na zich te hebben overtuigd dat de commandant niet meer te helpen was, weder snel naar boven gegaan en bediende zijn divisie, toen de commandant van de mariniers hem naderde.

— Mijnheer, weet u ook waar kapitein van Halm is? vroeg deze officier.

— Neen, mijnheer, moet ge hem spreken?

— Ja, ik moet hem een bevel overbrengen van den schout-bij-nacht, dat hij mij stervende heeft gegeven. Nu ik den kapitein niet zie, zal ik het u maar overbrengen.

— En dat is?

— Om dadelijk de vlag te strijken en u over te geven.

— Ha, zoo! zeide de Jongh peinzend. Goed, mijnheer, ik zal het den kapitein zeggen, ga intusschen naar uw post.

De officier groette en vertrok.

Daar de luitenant de Jongh, die eerste officier was, intusschen zijn post niet kon en niet wilde verlaten, bleef men doorslaan. Waarschijnlijk had hij ook niet veel lust de vlag te strijken.

Intusschen, het bevel van den stervenden bevelhebber, die zoo roemrijk gesneuveld was, moest opgevolgd worden en toen een poosje later kapitein van Halm boven kwam, deelde de Jongh hem het bevel mede.

De kapitein knikte en verwijderde zich.

Intusschen rees het water tusschendecks gestadig aan de lijzijde, de zijde waarover men sloeg. Alles begon te drijven en bij de pompen was het tot eene hoogte van 38 duim geklommen. Het tuig was zoodanig gehavend dat er geen zeil meer kon geheschen worden en geen ra gebrast. In het kort, het schip geleek een wrak.

In deze omstandigheid begreep de kapitein, dat er niets meer aan te doen was. Drie kwartier had men slag geleverd, waarlijk geen kleinigheid en de overmacht was te groot.

Eensklaps kwam dan ook het bevel op te houden met vuren.

Iedereen had begrepen dat dit bevel komen zou, want bij de onmogelijkheid om den vijand met succes weerstand te bieden, moest het daarmede eindigen, maar toen het bevel overal weerklonk keken toch allen vreemd op.

De matrozen wierpen hunne wisschers neer en de kardoezen, die zij droegen, de officieren staken den degen in de scheede en liepen elkander te gemoet.

Maar ondanks dat alles bleef het vuur der Engelschen aanhouden. De vlag, de oude Hollandsche vlag, wilde niet naar beneden; er haperde misschien of liever natuurlijk iets aan de vlaggelijn, maar hoe het zij, de vlag daalde niet en derhalve bleef de vijand, die slechts op het dalen van die vlag lette als bewijs van overgave, doorvuren.

Toen Rienstra dan ook met de Groot zich naar het halfdek, begaf regende het daar nog kogels en schroot en granaten. Op hetzelfde oogenblik dat zij er aankwamen, zagen zij den opperstuurman bij het roer doodelijk gekwetst neervallen.

— 't Is verschrikkelijk! riep Rienstra uit. Als die Engelsche honden nu ten minste maar ophielden.

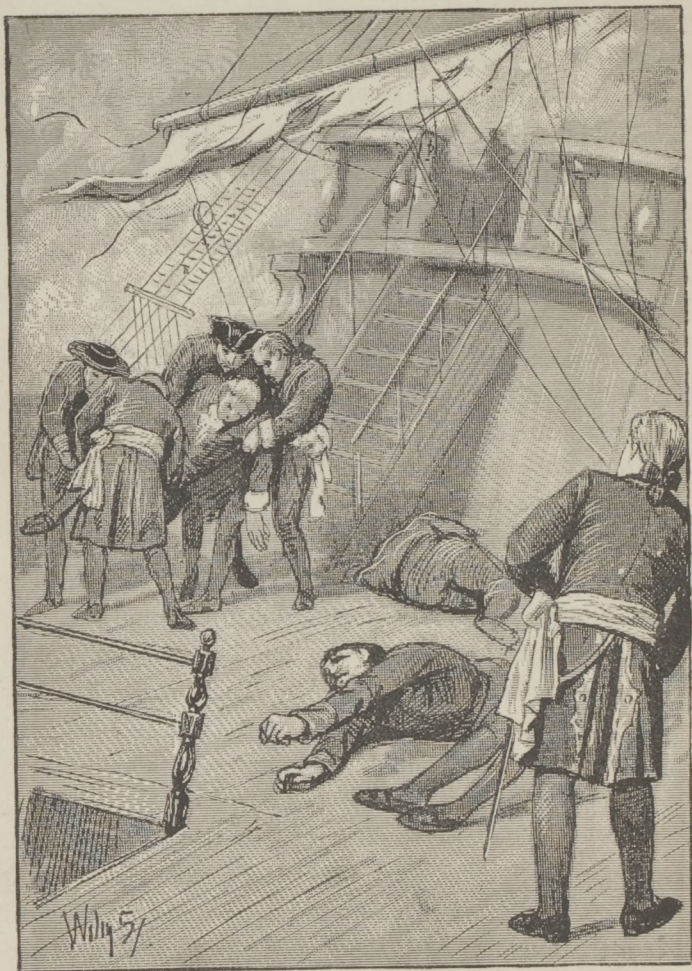
— Help.... klonk het, ach.... verdoemd....

Rienstra keek om en zag het doodsbleeke gelaat van den „rooie” voor zich, die daar op het dek lag uitgestrekt.

— Groote God! riep Rienstra uit. En het was geen wonder dat die kreet hem ontsnapte, want den „rooie” waren de beide beenen afgeschoten tot aan de heupen. De ongelukkige lag met het verbrijzelde geweer nog in de hand geklemd en... brandde, terwijl hij in zijn bloed baadde, want een naast hem neergevallen granaat had hem de kleederen in brand gestoken.

De Groot week vol ontzetting terug.

— Maak daaraan ten minste een eind! riep Rienstra een paar matrozen toe. Zij namen het verschrikkelijk verminkte lichaam op en wierpen het overboord.

Daar bespeurde hij den commandant der mariniers, die met eenige soldaten het beweginglooze lichaam van den schout-bij-nacht droegen.

(Bladz. 107).

Iets verder lag een andere matroos, wiens rechterbeen was verbrijzeld. Rienstra en de Groot overwonen hunnen afschuw, namen den ongelukkige op en brachten hem naar de kombuis. De man was geheel bij kennis en dankte hen met tranen in de oogen.

Een oogenblik later was zijn been er af.

Toen zij het halfdek betraden, had het vuren der Engelschen geheel opgehouden; dat halfdek was glibberig van het bloed en links en rechts lagen dooden en gewonden. Hier was het meeste bloed vergoten.

Op eens bleef Rienstra staan en de Groot aanziende, zeide hij:

— Boeseke!

— Dat is waar ook, hoe konden we dien vergeten, zeide de Groot, en beiden gingen weer naar de combuis, waar de doctoren bezig waren de gewonden te helpen.

Den eersten den besten dokter, dien Rienstra zag, vroeg hij naar hun vriend.

— Hoe hij is, nu, wat zijn welstand betreft, zeide de officier fluisterend, gaat het nogal, maar de gevolgen, mijnheer Rienstra, de gevolgen.

— Wat is er dan? vroeg Rienstra angstig.

— Blind, mijnheer, volslagen blind, zeide de dokter.

— Wat? Groote God, is het waar?

— Zeker en stellig, verzekerde de man der wetenschap. Hij heeft een geweerkogel gekregen vlak achter zijn linkeroog, waardoor dat oog er uit is gedrongen, zoodat het geheel op zijn wang lag, totaal vernietigd; die ongelukkige kogel is toen achter zijn neus om gegaan en is door het rechteroog er uitgekomen. Hebt ge ooit zoo iets gehoord? ¹⁾

¹⁾ Dit is historisch.

— Hoe is het mogelijk, zeide de Groot rillende.

— Ja, mijnheer, het is een zeldzaam merkwaardig geval, verklaarde de man der wetenschap, alsof hij van het een of ander natuurverschijnsel sprak. Hij heeft dus het gezicht verloren, den reuk door het verbrijzelen der neusbeenderen en den smaak en bovendien schijnen de hersenen te zijn aangedaan . . . .

— Was hij maar dood, zei Rienstra.

— Ja, een stroobreed meer achterwaarts en hij was dood geweest, zeide de dokter, en een stroobreed naar voren en hij had hem niet gedeerd.

— 't Is ontzettend, zei Rienstra en dat op een leeftijd van een en twintig jaar.

De Groot knikte slechts; hij kon geen geluid uitbrengen, de zenuwen snoerden hem de keel dicht.

Op dit oogenblik kwam een andere adelborst voorbij, die hun naar Boeseke vroeg.

Maar toen Rienstra hem begon te vertellen, hoe ongelukkig deze terecht was gekomen, viel de andere hem in de rede.

— Spaar mij de bijzonderheden, zeide hij, ik keek daar net overboord en ik zag een arm van een Engelsch officier rondrijven, ik herkende duidelijk het blauwe laken met den witten opslag . . . . Bah, ik ben er nog beroerd van.

XXI.

Op het oogenblik dat onze vrienden verder gingen, vernamen zij op eens het bevel de sloep te strijken.

— Wat is er nu, vroeg Rienstra aan een onder-officier.

— De commandant moet bij den vijand komen, mijnheer.

Het ging echter moeielijk en eerst na lang tobben kwam de sloep te water en stak de kapitein over naar het boord van de Monarch.

Bijna op het eigen oogenblik, dat de kapitein daar de valreep beklom, staken verscheidene sloepen met gewapenden van dat schip af en naderden de Mars.

— Ha, zeide Rienstra, zij komen bezit nemen van het schip.

Werkelijk was dat het geval. De eerste officier kwam met vijftig man aan boord. Toen klonk een kort tromgeroffel, en toen . . . ja, toen deelde die officier den verbaasden schepelingen mede, dat Engeland ons den oorlog had verklaard.

Allen stonden daar verontwaardigd, woedend. Menige vuist werd gebald en menige vervloeking uitgesproken.

— Dat is gemeen! riep Rienstra uit, dat had ge ons bekend moeten maken, vóór ge ons aanviel, mijn-

heer de Engelschman. Zie je nu wel, de Groot, welke schurken die Engelschen zijn.

Intusschen rappende de officier in de Engelsche taal door, alsof hij een les opzegde. En toen vernam men nu ook, dat St. Eustatius reeds in hunne macht was benevens alle daar ter reede liggende schepen. Gevoegd bij het rijk geladen convooi, dat zij nu vermeersterd hadden, was dit een rijke buit te noemen.

— En nu zijn wij dus krijgsgevangen, mompelde Rienstra.

De Groot liet het hoofd zinken; tranen van woede en spijt blonken in hunne oogen, toen zij elkander aanzagen.

Een soldaat naderde hen en zeide iets. Rienstra, die niet geluisterd had, bespeurde uit de vragende blikken van den man, dat hij iets gevraagd had. Plotseling begreep hij het en zijn hartsvanger uit de scheede trekkend, wierp hij dien kletterend op het dek neer, vervolgens zijne pistolen.

De Groot overhandigde zwijgend zijne wapens.

Eenige oogenblikken daarna richtte de Engelsche officier, die nu bezit van het schip had genomen, het verzoek tot de officieren om voor den wind om te wenden en het eskader te volgen. Hij was onze taal niet meester en kon dus niet in onze taal comman-deeren.

Niemand van de officieren of adelborsten gaf echter antwoord, niemand verroerde zich en toen hij, ondanks die beslist vijandige houding een bevel gaf, was er geen enkele matroos die een vinger uitstak.

— Wij zijn niet in dienst der Engelschen, zeiden eenigen.

Anderen namen niet eens notitie van hetgeen men hun vroeg.

De Engelschman was dus wel genoodzaakt zijn eigen volk aan het werk te zetten. Maar welhaast bespeurde hij, dat zeggen gemakkelijker was dan doen. Het schip was reddeloos geschoten. De groote mast stond op vallen, de hoofdtouwen waren alle op één na en die van het bezaanswand alle af; de meeste brassen, de marszeilsvallen, de fokkeschoten en het andere loopend touwwerk was alles aan stukken geschoten. Alle pogingen door hem aangewend waren vruchteloos; het schip wilde nòch vallen nòch loeven.

Intusschen waren de onzen begonnen de dooden overboord te werpen en de gewonden naar de kombuis te brengen. Elf lijken vonden een graf in de golven en zesentwintig gewonden werden onder dokters behandeling gesteld.

Daar in de combuis hadden de dokters en hunne helpers de handen vol. Rienstra, die er even een kijkje nam, zag er twee beenen afzetten, maar toen had hij er genoeg van, en hij haastte zich weer naar het dek te gaan.

Middelertwyl hadden de Engelschen, bemerkende dat de onzen geen hand wilden uitsteken, hunne sloepen teruggezonden naar de Monarch en weldra staken èn van dat schip èn van de Panther sloepen af en brachten een zeventigtal matrozen en soldaten op de Mars over. Toen lieten zij een honderdtal Hollanders in diezelfde sloepen afdalen en brachten die over naar hunne schepen.

— Daar gaan de eerste krijgsgevangenen, zeide Rienstra tot de Groot. Wie weet wat ons nog te wachten staat.

De Groot knikte.

— Ik had nooit gedacht, dat wij St. Eustatius zóó weer zouden zien, zeide hij. Wacht, ze gaan hun vlag hijschen.

— Ik mag lijden, dat zij in flarden vliegt, zeide Rienstra.

Zij stonden tegen de verschansing geleund en keken naar het hijschen der vlag, dat met zeker ceremonieel geschiedde. De Engelsche officieren ontblootten het hoofd, de matrozen en soldaten salueerden met de wapens.

De vlag vloog langs de lijn naar boven en wapperde een oogenblik slechts flink uit: toen kreeg de wind het dundoek te pakken.

Rits! daar vlogen de stukken in den wind, geheele reepen doek fladderden weg als groote roode vogels.

— Bravo! riep Rienstra en op de gezichten der onzen kwam een vroolijke lach.

Een Engelsch officier keek Rienstra woedend aan, maar deze gaf hem zijn blikken met woeker terug.

— Ik zou u raden ons niet te beleedigen, zeide de Engelschman.

— Zoo, zeide Rienstra, zoudt ge soms willen, dat ik eerbiedig uw vlag salueerde, een vlag van roovers en dieven?

De officier sloeg de hand aan zijn degen en werd paars van woede.

— Trek die woorden in! riep hij,

— Nooit, zeide Rienstra; ge hebt ons overvallen zonder dat wij iets van eene oorlogsverklaring wisten. Weet ge hoe ik dat noem, mijnheer? Dat noem ik gemeen en laf! Met twee schepen, die veel grooter en

sterker zijn dan de onze, hebt ge ons overmand en ons den tijd niet gegund ons gereed te maken. Een gemakkelijke overwinning, maar die u toch bloed heeft gekost.

De Engelschman wilde nog iets antwoorden, maar een ander officier beval hem naar het halfdek te gaan.

— Wij spreken elkaar nader, mijnheer! riep hij Rienstra toe.

— Met genoeg, was het antwoord, wanneer ge maar wilt en met welk wapen ge verkiest, al ware het op staanden voet!

— Dat moest er nog bijkomen, zeide Rienstra, toen de officieren zich hadden verwijderd, het doet mij goed dat ik hem de waarheid eens heb gezegd.

— Toch raad ik je aan voorzichtig te zijn, zeide de Groot. Ze kunnen je in krijgsgevangenschap nog genoeg plagen, bedenk dat.

Inmiddels hadden de Engelsche officieren, ziende dat er met het reddeloos geschoten schip niets viel aan te vangen, een sleeptros uitgebracht en dien bevestigd en nu werd de Mars gesleept en ging men op weg naar St. Eustatius.

XXII.

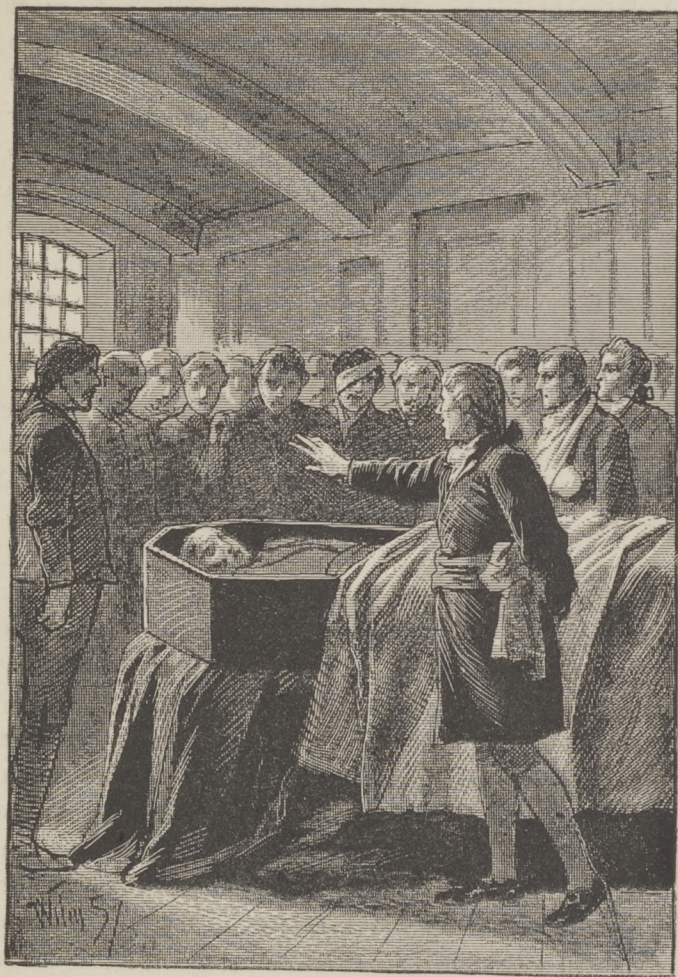
Het convooi van 24 koopvaarders was, zooals na afloop van het gevecht bleek, geheel in handen der Engelschen gevallen. Hadden die kapiteins geweten, dat de Engelsche schepen vijandelijke bedoelingen hadden, dan zou het een deel van hen niet onmogelijk zijn geweest te ontsnappen, door zich naar alle windstreken te verspreiden, doch geen van allen had het geringste denkbeeld van een oorlog. Zelfs toen de eerste schoten vielen, dachten zij dat men saluutschoten wisselde. Maar toen de kogels door hunne zeilen vlogen, kregen zij begrip van wat er aan de hand was. Toen zaten echter de sloepen van de Panther en de Sybille, reeds tusschen hen en waren zij te zeer overrompeld om nog te vluchten. Alle vier en twintig vielen dus den Engelschen in handen. Zij zetten terstond op elk schip eenige Engelsche zeelieden of soldaten en namen ze mede.

En nu woei van alle Hollandsche schepen de Hollandsche vlag omgekeerd en de Engelsche daarboven.

Van lieverlede kwamen er nu meer Engelsche oorlogsschepen opzetten, en werd de Mars nu door den een, dan door den ander gesleept.

Den volgenden dag had er in de kerk eene treurige

Kapitein van Halm had al het scheepsvolk ontboden en nu stonden allen daar eerbiedig en aangedaan op het lijk van den beminden commandant te staren. (Bladz. 122).

plechtigheid plaats. Daar werd namelijk het eenige lijk, dat niet overboord werd geworpen, dat van den schout-bij-nacht Krul, gekist. Kapitein van Halm had al het scheepsvolk ontboden en nu stonden allen daar eerbiedig en aangedaan op het lijk van den beminden commandant te staren. Menigeen van die ruwe zeelieden kwamen de tranen in de oogen, toen zij de vermanende woorden van den kapitein hoorden, die hen aanbeval moed te houden, hun lot geduldig te dragen en nooit hun gewezen commandant en de treurige omstandigheden te vergeten, waaronder hij gesneuveld was.

— Als Jaap, de oude Jaap nog leefde, zeide de Groot, toen de plechtigheid afgelopen was en zij weder op het dek waren gekomen, zou hij zeggen: Zie je wel dat ik gelijk had, dat wij onder slechte voortekens uitgezeild zijn.

— Ja, 't is zonderling, merkte Rienstra aan. Wat was de schout toch ook somber gestemd. Weet je nog wel, dat hij tegen de officieren gezegd heeft, dat hij een voorgevoel had, dat dit zijn laatste reis was?

— Ja, 't is vreemd, men krijgt zodoende het idee, dat voorgevoelens toch soms wel reden hebben, zeide de Groot peinzend. Maar 't is wel jammer, dat de schout gisteren nu ook net zijn groot-tenuë moest aantrekken. Want je zal me toestemmen, dat zoo'n met goud overladen uniform menig goed mikpunt aanbied voor een vijandelijk schutter.

Rienstra knikte.

— Het heeft zoo moeten zijn, zeide hij.

Op dit oogenblik naderde Cornelissen hen. De bootsmaat had een vroolijk gezicht, wat onze vrienden erg verwonderde.

— Ik moet u even wat nieuws mededeelen, heeren, zeide hij, ten minste als u mij veroorlooft u een verblijdend bericht te brengen.

— Verblijdend? zei Rienstra, wat kan er in deze ongelukkige omstandigheden nog verblijdend zijn?

— En toch zal het u ook verheugen, zeide Cornelissen.

— Vertel op, wat is er dan gebeurd?

— Kapitein Visman is er van door gegaan.

De beide adelborsten keken Cornelissen verbaasd aan.

— Kapitein Visman?

— Ja, Pieter Visman, een kapitein van een der genomen koopvaarders, een flinke kerel hoor.

— O, nu begrijp ik je. Is hij er van door?

— Ja, naar het lieve Vaderland.

— Hoe heeft hij dat gelapt?

— Wel, zei Cornelissen grinnikend van genoegen, hij heeft de Engelsche bemanning, die bij hem aan boord was geplaatst, dronken gemaakt.

— En toen gebonden?

— Neen, geen kwestie van.

— Wat dan?

— Hij heeft ze allemaal overboord gesmeten, heeft toen de Hollandsche vlag geheschen en is er van door gegaan.

— Duivels, dat is een kranige kerel.

— Sakkerloot, die is mooi!

— En hebben zij niet getracht hem in te halen?

— Ja, zeker, maar zij konden hem niet lang vervolgen, uit vrees dat er dan misschien meer zijn voorbeeld zouden gevolgd hebben.

Rienstra's gezicht glinsterde van pret.

— Ik hoop dat ik dien Visman eens ontmoet, zeide hij, mijn laatste dukaat ging er aan om hem te tracteeren.

Cornelissen verwijderde zich lachend.

— Dus is er ten minste toch één ontkomen, zeide de Groot peinzend, ofschoon, ik vind de manier niet erg Christelijk.

— Maar, nu nog mooier! riep Rienstra uit. Hoe hebben die Christelijke Engelschen dan met ons gehandeld? Zijn zij ons ook niet verraderlijk op het lijf gevallen?

— 't Is waar, zei de Groot, en daar ziet men alweer hoe het spreekwoord bewaarheid wordt: „Zoo men doet, zoo men ontmoet.”

XXIII.

Langzaam doemde de kust van St. Eustatius voor de blikken der krijgsgevangenen op, langzaam naderde men het eiland, een paar dagen geleden nog een rijke Hollandsche bezitting en nu wapperde daar de . . . neen, niet de Engelsche maar de Hollandsche vlag.

Was het een spel der verbeelding of waren hunne oogen verblind?

Rienstra keek de Groot aan en de Groot keek Rienstra aan. In beider blikken was de grootste verbazing te lezen.

— De Groot, ben ik gek geworden of hoe heb ik het, begon Rienstra eindelijk. Wappert daar de Hollandsche vlag van de forten of de Engelsche?

— Neen, het is de Hollandsche, zei de Groot aarzelend. Hij was bijna bevreesd om het te zeggen en toch zag hij het werkelijk.

— Maar dan is het eiland niet veroverd.

— Niet? Waarom schieten ze dan niet van de forten?

— Ja, dat begrijp ik niet. Zien wij wel goed?

— Ik zie niet anders dan de Hollandsche vlag en niet eens 't onderst boven, maar flink uitwapperend.

— Weet je, wat je moest doen, de Groot?

— Neen?

— Mij een klap om mijn kop geven. Ik wil voelen dat ik niet droom, zei Rienstra.

— Ach! riep de Groot op dit oogenblik uit, dat is het!

— Wat?

— Ik ben er. Dat doen die gemeene Engelschen opzettelijk, dat is een list van hen, begrijp je.

— Je bedoelt om de schepen te verschalken?

— Ja zeker, anders niet. Nu verschalken zij alle schepen, Amerikanen en Hollanders. Zij denken natuurlijk niet, dat het eiland Engelsch is, want zij die onderweg zijn, weten evenmin iets van den oorlog af als wij. En zoo loopen zij alle zonder argwaan binnen en vallen zonder slag of stoot in handen der Engelschen.

— 't Is waar, zei Rienstra. Nu, ik moet zeggen, dat is een aardige, een handige list.

De Terrible van 84 stukken, die hen thans sleepte, wierp nu het anker uit en nauwelijks was dit ook op de Mars geschied of een aantal sloepen schoten op de Mars toe, en omringden het schip van alle zijden.

— Wat zal er nu gebeuren? zeide Rienstra.

De Groot haalde de schouders op.

Inmiddels werden zij het weldra gewaar, want aanstonds werd de geheele equipage in groepen verdeeld en weggevoerd.

Onze vrienden stonden dat alles aan te zien en wachtten met spanning af of hun beurt ook niet zou komen. Maar tot hunne verbazing bleef een klein deel van de bemanning op de Mars en daaronder behoorden ook zij en de bootsmaat Cornelissen.

Men kwam nu langzamerhand op de hoogte van de laatste gebeurtenissen.

St. Eustatius, de rijkste bezitting in de West, verkeerde al sinds jaren in een slechten staat van verdediging. Dit was te onverantwoordelijker, daar men elk oogenblik kon vreezen in oorlog gewikkeld te worden. Het eiland werd verdedigd door vijf forten, die echter alle in den slechtsten staat waren.

Het fort Oranje, in het midden van de plaats gelegen, was bewapend met 25 stukken en had een garnizoen van.... 42 man. Als wij hierbij voegen, dat dit fort het voornaamste was en dat van de 25 stukken nauwelijks vijf te gebruiken waren, dan is daarmede alles gezegd.

Het fort Nassau bezat drie stukken; toen echter bij zekere gelegenheid de constabel, die er woonde, op een Engelschen kaper wilde vuren, sprong het kanon dat hij afschoot en er bleven er dus nog twee over. Het fort de Wind met vier stukken werd alleen bewoond door één soldaat, zegge één, die met behulp van een kleinen jongen en een zwarte meid het fort bediende. Met het fort Amsterdam, dat tien kanonnen had, en het fort Tietschy, eveneens tien, was het zóó gesteld, dat alle kanonnen nagenoeg onbruikbaar waren.

Het is te begrijpen dat de Engelschen zich maar hadden te vertoonen om het eiland te nemen. Toen dan ook, even nadat de Mars was vertrokken, zich eensklaps een Engelsche vloot van twintig schepen voor het eiland vertoonde en toen de commandant, de admiraal Rodney, daarop den gouverneur kennis gaf dat Engeland ons den oorlog had verklaard en hem opvorderde het eiland over te geven, was er niet anders te doen dan dien eisch in te willigen. Als men

de kanonnen had willen gebruiken, zouden zij, die ze afschoten, meer gevaar hebben geloopt dan de vijand.

Toch hadden, zooals later bleek, de Engelschen niet het minste denkbeeld, dat het er zoo slecht uitzag op St. Eustatius, anders waren zij niet met zóó'n groote macht gekomen.

Terstond zond Rodney 1500 man van boord om het eiland te bezetten. Zij vonden in de baai bovendien 18 koopvaarders en het oorlogsschip, dat onder bevel van den graaf van Byland daar lag, ook Mars geheeten en verklaarden die natuurlijk allen voor goeden buit.

Zoodra Rodney nu hoorde, dat een paar dagen te voren slechts de schout-bij-nacht Krul met een konvooi van 24 rijk geladen koopvaarders het eiland had verlaten, zond hij hem onmiddellijk drie schepen na, daar hij begreep, dat die de Mars nog best konden inhalen. Hoe dat maar al te goed gelukte hebben wij gezien.

Op denzelfden dag, dat men aankwam, werd des middags om vier uur het lijk van den schout-bij-nacht begraven.

Nadat de kist in de groote sloep was geplaatst, namen de kapitein van Halm en de officieren van Dam en de Jongh daarin plaats. Men overdekte de kist met een Hollandsche vlag, waarop de degen werd gelegd. De andere officieren begaven zich in een volgende sloep en toen zette men af, tot aan het Engelsche admiraalschip, waar de kapiteins van de verschillende oorlogsschepen in hunne sloepen er zich bij aansloten. Wimpels en vlaggen van alle Hollandsche schepen woeien half stok ten teeken van rouw, maar geen der Engelschen deed deze beleefdheid. Van de Mars en van het fort Oranje loste men 60 schoten, één per minuut.

Aan land vond men het Hollandsche garnizoen en een menigte nieuwsgierigen, die den braven schout de laatste eer wilden bewijzen.

Onder treurmuziek zette de stoet zich in beweging den berg op naar het kerkhof, waar het lijk in den grafkelder der gouverneurs van St. Eustatius werd bijgezet.

En menigeen dacht op dat oogenblik aan den dapperen schout-bij-nacht, die onversaagd op zijn post gesneuveld was.

Toen hij den eersten kogel in den rechter schouder kreeg, werd hem aangeraden zich te verwijderen. „Neen, kinderen,” zeide hij toen, „het zal nog wel gaan.” En toen nog moedigde hij zijn volk aan bedaard te zijn en goed te schieten. Onmiddellijk daarna trof hem een tweede kogel, waarschijnlijk van denzelfden schutter afkomstig, in de linker borst. Hij deed een schrede achterwaarts, toen voorwaarts en viel daarna op de knieën neer. De Fransche commandant der mariniers ving hem op en ondersteunde hem en toen zeide hij nog: Zeg aan den kapitein, dat hij de vlag strijkt. Hij had nog de tegenwoordigheid van geest dit den Franschman in de Fransche taal te zeggen. In het volgende oogenblik blies hij den laatsten adem uit.

Bewogen ging een ieder huiswaarts, de officieren gingen eerst nog gezamenlijk naar het huis van admiraal Rodney en bedankten hem voor de aan hun commandant bewezen eer. Toen zochten zij in sombere stemming hunne schepen, thans hunne gevangenen, weder op.

— Wat zal ons nog te wachten staan? zeide Rienstra.

— God weet het alleen, zeide de Groot, maar ik zie de toekomst alles behalve rooskleurig in.

— Waarom?

— Wel, me dunkt, het is ons al genoeg gebleken, hoe onmenschelijk de Engelschen hun haat jegens ons doen blijken. Wij zullen het hard te verantwoorden hebben, hoor!

— Enfin, wat komen moet, kome ook maar, zeide Rienstra; wij hebben toch nog reden tot dankbaarheid, daar wij den dans ontsprongen zijn zonder verminking, zooals Boeseke b. v. Hoe of hij het maakt? Ik moet toch eens verlof zien te krijgen om hem op te zoeken.

— Ja, laten we dat doen, zei de Groot.

XXIV.

— Krijgsgevangen, mompelde Rienstra met een somber gelaat, toen zij een der volgende dagen naar de drukte op de reede zaten te kijken.

— Ja, en het verschrikkelijkste is, dat je niets te doen hebt, zeide de Groot. Je hebt gisteren vergunning gekregen naar den wal te gaan om Boeseke te bezoeken en ik heb geen gelegenheid gehad je er eer naar te vragen. Hoe maakt hij het?

— O, dat is mij erg meegevallen, zeide de Groot. Je begrijpt, dat ik er erg tegen opzag, want ik vind niets beroerder dan een bezoek aan een hospitaal. Maar hij is waarlijk nog vroolijk in al zijn ellende.

— En is er niets aan te doen?

— Neen, geen zier. De oogen zijn er uit, allebei en dus . . . .

— Ja, 't is verschrikkelijk. Wordt hij goed behandeld?

— Ja, de Engelschen behandelen hem best, zij schijnen zelfs medelijden met hem te hebben.

— Om ons bekommeren zij zich anders niet veel.

— Ach, zij spelen overal den beest. Je moet maar eens hooren, hoe het in de stad toegaat.

— Zoo?

— Bewaar me nou, 't is een waar schrikbewind. De

admiraal Rodney en generaal Vaughan maken het de een nog erger dan de andere. Zij zuigen de bevolking uit en stelen als de raven. Rodney heeft zijn intrek genomen bij Donker. Je kent hem wel, wij zijn er met de van Tree's nog geweest, indertijd.

Rienstra knikte en dacht aan Harriët van Tree en den boom, waar hij hunne namen had ingesneden.

— Nu, je weet, dat de heer Donker een van de rijkste en voornaamste kooplieden is. Zoodra Rodney daar zijn intrek heeft genomen, heeft hij de beste vertrekken in bezit genomen. Toen onze officieren gisteren bij hem waren, stuurde hij om wijn en wáár denk je? Eenvoudig naar den wijnkelder van Donker en de knecht kwam met den fijnsten Madera terug, die er te vinden was. Zoo iets vraagt men niet eens aan den eigenaar, die het natuurlijk toch wel zou geven.

— Nu, enfin, dat is nog zoo erg niet, zei Rienstra, als overwinnaar komt je wat toe. Maar hoe ziet het er in de stad uit.

— Ellendig! Alle winkels en pakhuizen zijn gesloten. Je ziet geen spoor van de vroegere bedrijvigheid meer. De koophandel staat stil en alle menschen klagen steen en been. Ze hebben laatst een opgaaf moeten verstrekken van alles wat zij bezitten; ik heb de proclamatie voor de aardigheid afgeschreven, hier is zij. En de Groot las:

Hoofdkwartier St. Eustatius, 6 Februari 1781.

„Zijne Excellentie de Commandant en Chef ordonneert hiermede, dat een ieder inwoner van dit eiland, geen uitgezonderd, op staanden voet aan den Kwartiermeester-Generaal zal hebben op te geven,

„eene nauwkeurige en volkomene lijst van alle
 „zijne bezittingen en eigendommen, met bijvoeging van
 „iedere benaming, als: Plantagiën, huizen, huisraad,
 „zilverwerk, koopmanschappen, slaven, paarden,
 „hoornvee en al ander viervoetig gedierte. Deze
 „order zal stiptelijk in zijnen vollen inhoud moeten
 „worden nagekomen, op poene van confiscatie en
 „bannissement.”

NB. Alle inventarissen moeten in het Engelsch
 geschreven worden.

— Een fraai stuk, zei Rienstra, en hebben zij alles
 opgegeven?

— Ja zeker, zij waren veel te goed verzekerd,
 dat men hun alles zou afnemen als zij dit niet deden.

— Om de vijftien schreden staan schildwachten en
 na 8 uur mag niemand op straat komen. De soldaten
 visiteeren de burgers, die zich op straat vertoonen,
 zoodra het hun maar lust en dat alles doen zij met
 de grofste onbeleefdheden. Het is zelfs niet veroorloofd
 iets uit zijn eigen pakhuizen te halen.

— Ach ja, zeide Rienstra, je kunt van hen alles ver-
 wachten. Hoe hebben zij ons niet behandeld.

Hij doelde hierbij op een bevel, dat kort na hunne
 aankomst te St. Eustatius was uitgevaardigd, om n.l.
 alle kisten der krijgsgevangenen te doorzoeken. Onder
 toezicht van officieren werd dit door de matrozen op
 vrij ruwe manier gedaan. Zij keerden een koffer een-
 voudig om, namen er alle papieren uit, al waren het
 ook eenvoudige brieven of aantekeningen, boeken,
 zeeinstrumenten enz. en dat alles werd eenvoudig ver-
 beurd verklaard. Daarna schreef een officier op de kist het

woord *Searched*, d. i. nagezien. Menig stuk linnen verduwen bij dit visiteeren in handen der matrozen, waarnaar de onzen in hunne gevangenschap later snakten.

— 't Is waar, zeide de Groot, en het meest betreur ik nog al de aantekeningen, die ik van onze reis had gemaakt; ik had die zoo graag behouden.... Maar waar denk je aan, Rienstra?

Met een plotselinge beweging rukte Rienstra zich als het ware uit zijne overpeinzigen los.

— Waaraan ik denk, de Groot, wel, ik denk aan.... Nu, ik wil het jou wel zeggen, ik denk aan de familie van Tree.

— Dat wil zeggen, aan de bekoorlijke Harriët, zeide de Groot plagend, nu dat zal nogal losloopen. Je weet immers, dat mevrouw van Tree een volbloed Engelsche is?

— 't Is waar ook, zeide Rienstra.

— Zij worden dan ook door de Engelschen bijzonder goed behandeld; zij behooren tot de weinigen, wien men niet alles heeft afgenomen; het schijnt dat zij familie of goede kennissen zijn van Rodney.

— Gelukkig, zeide Rienstra.... maar wat kijkt die kerel ons aan.

XXV.

De Groot wendde zich bij deze woorden met een ruk om.

— Wie? vroeg hij.

— Die Engelsche bandiet, bromde Rienstra.

Een Engelsch matroos had, terwijl hij met eenig werk bezig was, de beide adelborsten goed opgenomen.

Nu verwijderde hij zich, naar het scheen, omdat de beide adelborsten hem zoo aankeken.

— Wat duivel heeft die vent ons zoo te bespionneeren, zeide Rienstra, zou hij soms Hollandsch kennen en nu luisteren, of wij soms ook iets ten nadeele van zijne gemeene landgenooten zeggen?

— Ben je dwaas, zeide de Groot, die kerel heeft toevallig maar gekeken. Denk er niet meer aan en laten wij liever over de van Tree's praten.

Eenige oogenblikken later echter, toen de adelborsten het geheele geval vergeten en weer in druk gesprek gewikkeld waren, naderde dezelfde matroos, nu met een bootsman bij zich.

Hij trad eerbiedig groetend op de adelborsten toe.

— 't Is net of ik die kerels meer heb gezien, zeide Rienstra.

— Ja, mij komt het ook zoo voor, zeide de Groot, maar ik kan hen maar niet thuisbrengen.

— Neem mij niet kwalijk, heeren, zeide de bootman, maar zijn de heeren geen adelborsten van de „*Prins Eduard?*”

Rienstra en de Groot keken elkaar aan, de een nog meer verbaasd dan de andere.

— Van de *Prins Eduard!*.... riep Rienstra uit.

— O, wacht eens, viel de Groot hem in de rede, dat is waar ook. De Engelschen hebben ons schip verdoopt, het heet niet meer *Mars*, maar *Prins Eduard*.

— O ja, zeide Rienstra, daar dacht ik niet aan. Jawel, bootman, dan hebt ge gelijk.

— En waren de heeren niet in Augustus van het vorig jaar op Madera? vroeg de bootman.

— Jawel, maar waarom vraag je dat? vroeg de Groot.

— Alle duivels! riep op eens Rienstra uit, dat is de bootman en de matroos, die wij verlost hebben uit de handen der moordenaars, de Mulatten.

— Juist, mijnheer, ik ben Pelham en dat, zeide hij, op den matroos wijzend, is Hill, wij hebben aan u ons leven te danken.

— Wel, wel, zeide Rienstra, en hoe gaat het jelui?

— Goed, mijnheer, opperbest, zeide de bootman.

De matroos knikte, dat dat precies zijne meening was.

— En als wij iets voor de heeren doen kunnen, zeide de bootman, dan zijn wij daartoe bereid.

— Ja, dat zal niet veel zijn, merkte de Groot met een droevig glimlachje aan, maar wij danken u voor de goede bedoeling, bootman.

— Als de heeren er eens over willen nadenken,

zeide de bootsman, wij zijn ten allen tijde bereid, te doen wat in ons vermogen is.

— Bootsman, zeide Rienstra, ik zal over je vriendelijk aanbod denken en ik geloof, dat ik wel iets zal vinden om je gelegenheid te geven je dankbaarheid te toonen.

— Best, mijnheer, best, zeide de bootsman, *we wagen voor u alles*; als de heeren dat maar willen begrijpen.

En groetend verwijderden zij zich.

XXVI.

— Wat zeg je daar nu van? vroeg de Groot.

— Wel, zeide Rienstra, ik vind het erg aardig, dat die lui zoo dankbaar zijn, maar ach, wat hebben wij er aan?

— Dat moet je nu niet op zoo'n moedeloozen toon zeggen, zeide de Groot. Het is altijd goed als je gevangen bent en je hebt vrienden onder den vijand. Er zijn van die talrijke kleinigheden, die zoo'n bootsman voor je doen kan, als hij je goed gezind is.

— Ik zal hem al vast maar eens verzoeken, een boodschap voor mij te doen, zeide de Groot, dat is reeds het eerste gemak, dat men er van heeft.

— Een boodschap? vroeg Rienstra nadenkend.

— Ja, waarom zou jij ook geen boodschap sturen?

— Aan wien?

— Wel aan den een of anderen kennis. Je laat b. v. je complimenten doen aan de familie van Tree en laat vragen hoe zij het maken.

— Ja, dat kon wel.

— Je kan nooit weten waarvoor het goed is, zeide de Groot, ik heb je gezegd, dat zij met de Engelschen op een goeden voet zijn, omdat mevrouw eene Engelsche is, en het kon wel eens gebeuren, dat zij voor ons verlof kregen om hen eens op te zoeken.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Rienstra schreef een kort maar hartelijk beleefd briefje en het verzoek werd aan Pelham gedaan. Daar Pelham echter dienst had en dus niet weg kon, stelde hij Hill ter beschikking en deze kwam een paar uren later met een antwoord terug.

Het deed de familie zeer veel genoegen te vernemen, dat Rienstra en de Groot ongedeerd met de Mars terug waren gekomen, hoezeer zij hun toestand betreurde. De heer van Tree gaf de verzekering alles te zullen doen wat hij kon om hun van dienst te zijn. Hij zou zijn best doen een verlofbewijs voor hen te verkrijgen en zoodra hij dat bezat hen uitnoodigen.

— Hoera! riep de Groot uit, toen Rienstra dit briefje had voorgelezen. Zie je wel, dat ik gelijk had?

Inmiddels was Hill na zijn boodschap te hebben verricht op Pelham toegelopen en had dezen iets ingefluisterd, waarop de bootsman toestemmend had geantwoord, hoewel hij niet goed scheen te begrijpen wat er eigenlijk aan de hand was.

Zij stonden nog te fluisteren, toen zij en ook onze adelborsten in hun gesprek op eens gestoord werden doordat ergens een alarmsignaal werd gegeven.

— Wat is dat nu! riepen onze adelborsten uit.

— Ah! mompelde de Groot, ik zie het al. Eenige Amerikanen zijn in de val, maar bieden tegenstand.

Zeven Amerikaansche koopvaarders waren door de Hollandsche vlaggen misleid binnengelopen, toen zij op eens van alle kanten sloepen met Engelschen op zich zagen toeschieten. Begrijpende, dat men hen verschalkt had, begonnen de voorste schepen terstond te vuren.

— Boem! daar vliegt een kogel over ons heen, zei Rienstra. Kijk eens wat een verwarring!

Aan boord heerschte, daar niemand op eenige vijandelijkheid bedacht was, de grootste verwarring. De commandanten der stukken riepen om munitie en die was er niet. Vloekend liepen de officieren heen en weer en geen stuk kon worden geladen, want de sleutel der kruitkamer was weg. Eindelijk kwamen eenige matrozen aanloopen met koevoeten en andere breekijzers en braken het luik der kruitkamer open.

Anderen sprongen nu snel naar beneden om de kardoezen aan te geven.

Daar het er vrij donker was, liet een matroos, die een kaars bij zich had, van deze eenig vet druipen en plaatste daar de kaars in, zoodat die vast stond aan den rand van het luik van de geopende kruitkamer en zoo gaven zij elkaar de kardoezen aan.

— Nu, zeide Rienstra, als dat goed gaat dan weet ik het niet, maar ik vind het nogal tamelijk roekeloos.

— Heila vriend, zeide de Groot tot een der bootslui, ziet ge wel wat ze daar doen?

— Wat, mijnheer.

— Die kaars vlak bij het kruit.

— O! wees daar maar niet bezorgd voor, klonk het en men ging door met kardoezen uithalen.

Inmiddels vloog nu en dan een kogel over het dek en begon men ook terug te vuren. Doch de kleine koopvaarders konden het natuurlijk tegen de overmacht der Engelschen niet uithouden en waren na een korten tegenstand gedwongen zich over te geven.

Waren onze vrienden verontwaardigd over de lichtzinnigheid der Engelschen, waardoor zij, weerlooze gevangenen, aan groot gevaar werden blootgesteld, nog erger werd het eenigen tijd later.

De Engelschen namelijk waren begonnen met in de combuis spek te rooken en te drogen. Zij hingen de stukken spek daartoe in den schoorsteen en wel zoo dicht bij het vuur, dat onzen gevangenen den schrik om het hart sloeg.

Op zekeren dag gebeurde dan ook wat men sinds lang had zien aankomen: het spek vloog in brand en in een oogwenk stond de combuis in lichte laaie vlam.

Het geschreeuw op het dek en de rook, die door de naden hunner hut heendrong, dreef allen op het dek en daar bespeurden zij, dat het halfdek vol rook en vlammen stond en de vlammen herhaaldelijk boven den kuil uitsloegen.

In allerijl begon een ieder te blusschen; vriend en vijand hielpen evenzeer, want den onzen lag hun schip toch nog te na aan het hart om het zonder eene poging tot redding te laten verbranden.

Het baatte echter weinig, hand over hand nam het vuur toe en ten slotte gaven de Engelschen zelf het voorbeeld en begonnen in de sloepen te gaan om zich te redden.

Natuurlijk hadden de kriegsgevangenen geen lust om in de vlammen om te komen en zochten insgelijks hun heil in de vlucht. Het gelukte allen Hollanders in een sloep te komen en van het brandende schip af te steken, doch eenige Engelschen verdronken, toen zij in het water sprongen om een der sloepen te bereiken.

Toen men ver genoeg van boord af was om geen gevaar meer te duchten, bleef men met de sloep liggen.

Intusschen gaven de Engelschen, die nóg op de *Mars* gebleven waren, sein op sein aan hunne landge-

nooten om hun sloepen te zenden, doch niemand voldeed daaraan. Zij, die het dichtstbij lagen, sloten de poorten en bespotten hunne schepen met de brandspuit en anderen zag men de kanonnen op de Mars richten om het in den grond te schieten.

Op het kritiekste oogenblik echter bespeurde men, dat de brand verminderde. De aan boord zijnde Engelschen hadden zich zooals vanzelf spreekt flink geweerd. Het was voor hen pompen of verbranden en met die wetenschap deden zij bovenmenselijke pogingen. Nagenoeg alle kooien verdwenen in de vlammen en op die manier kreeg men toch ten slotte den brand onder de knie.

Nu keerden allen weer naar boord terug, maar de Engelsche officieren namen het den onzen zeer kwalijk, dat zij weggegaan waren. Er werden klachten bij den admiraal ingebracht, dat de Hollandsche krijgsgevangenen van de *Mars* of liever de *Prins Eduard* eene poging tot ontvluchten hadden gedaan en de groote man, in plaats van de officieren, die hem met zulke laffe leugens aan boord kwamen, terecht te wijzen, vaardigde het bevel uit, dat de Hollanders verdeeld zouden worden over de verschillende Engelsche schepen en vervolgens zouden worden overgebracht naar het eiland St. Christoffel.

XXVII.

Een paar dagen na dit voorval liep Rienstra alleen op het dek heen en weer in diepe gedachten, die volstrekt niet van de aangenaamste waren. Ook hij zou naar St. Christoffel worden overgebracht; de bootman Pelham had hem dit in vertrouwen medegedeeld een paar dagen geleden, toen het bevel pas gegeven, maar nog niet bekend was en nu dacht Rienstra na over hetgeen hem misschien te wachten stond. Reeds den volgenden dag, had Pelham hem verteld, zouden zij op een bark worden ingescheept en morgenavond zou hij dus op St. Christoffel slapen.

— Vaarwel, St. Eustatius, vaarwel, Harriët, prevelde de adelborst, terwijl hij naar de stad keek. Wie weet of ik ooit uw lief gezichtje weer zal zien.

Hij had aan de familie, die hij nog niet had kunnen bezoeken, een kort woord van afscheid geschreven en een afzonderlijk brieftje aan Harriët gericht en Pelham had zich met de bezorging belast. Hij kon nu ieder oogenblik terugkomen en Rienstra wachtte met smartelijk ongeduld wat Pelham zou medebrengen. Op een antwoord van Harriët durfde hij niet hopen, maar een woord van afscheid van hare ouders, ook namens haar, zou hem toch zeer veel genoeg doen.

*Het gelükte allen Hollanders in een sloep te komen en van het brandende
schip af te steken. (Bladz. 141).*

Terwijl hij daar zoo stond, hoorde hij Pelhams stem op eens in zijne nabijheid. De bootzman gaf eenige bevelen aan matrozen, die hen naar eene andere plaats dreven, uit de nabijheid van Rienstra weg, toen legde hij snel iets wits neer achter een opgerolden kabel en na een blik op Rienstra te hebben geworpen, welken deze verstond, verwijderde hij zich.

Rienstra, die natuurlijk zeer voorzichtig moest zijn, deed over de verschansing turend telkens een stap nader, tot hij bij den kabel was, toen liet hij behendig zijn hoed vallen en terwijl hij bukte, greep hij te gelijk het briefje.

Het brandde hem in de handen, maar hij durfde het niet te openen vóór hij zich overtuigd had, dat niemand hem gadesloeg.

Eindelijk las hij het volgende:

Waarde vriend,

Wij hebben niets verders van ons laten hooren, opdat men geen argwaan zou krijgen tegen ons, als wij trachten iets voor u te doen. Vertrouw P. volkomen en wees niet bedroefd, dat ge naar St. C. gaat; dat zal juist uwe redding zijn. Doe alles wat P. of H. u zeggen en ge zult spoedig vrij zijn. Vernietig dit terstond.

Uwe

H.

Toen Rienstra dit briefje had gelezen, verscheen een glans van genoegen op zijn gelaat en met een ontroerde stem mompelde hij: „gij zult spoedig vrij

zijn?" Zou dat mogelijk wezen? Hij las het briefje nog eens over en nog eens en toen nam hij het in den mond en kauwde er op, tot het een balletje was geworden, waarvan elk spoor van een briefje was verdwenen.

De stukjes blies hij overboord weg.

— Ziezoo, dat is gedaan, zeide hij tot zich zelf.

— Wat is gedaan? vroeg de Groot, die Rienstra genaderd was.

— Het corpus delictie vernietigd, zei Rienstra vroolijk.

— 'k Laat mij kielhalen als ik je begrijp en wat ben je vroolijk, merkte de Groot op, hoe kan je zoo'n pret hebben, nu we morgen naar St. Christoffel gaan? 't Is waarachtig de moeite waard om daar pret over te hebben.

— En toch is het juist dat, zeide Rienstra, want je zult zien, de Groot, van St. Christoffel begint de victorie.

De Groot keek zijn vriend eens aan en schudde toen zijn hooft.

— Welnu, zei Rienstra eindelijk, ik zal je iets vertellen, maar in het geheim, denk er aan, de Groot, het is een diep geheim. Je kunt zeker wel een geheim bewaren, niet waar?

— Best, zeide de Groot, vertel maar op.

— Maar niet te veel vragen doen, hoor, vermaande Rienstra.

— Neen.

XXVIII.

— Nu, zei Rienstra na eenige oogenblikken, luister dan. Er is mij het uitzicht geopend op verlossing.

De Groot keek zijn vriend twijfelend aan.

— Ja, werkelijk, men werkt voor mijne bevrijding; men zal iets doen om dat te bewerken en ik hoop, dat jij daarin ook zal kunnen deelen, ouwe jongen.

— En wie is dat?

— Ja, dat mag ik je niet zeggen. Men schreef mij onder andere: „Vertrouw P. volkomen en wees niet bedroefd, dat je naar St. Christoffel gaat, want dat zal juist uwe redding zijn. Doe alles wat P. of H. u zeggen en ge zult spoedig vrij zijn.”

De Groot had aandachtig geluisterd en zijn gelaat had van lieverlede eene geheel andere uitdrukking aangenomen.

— Hm! zeide hij, moogt ge mij zeggen, wie die P. en die H. zijn?

— Ja. Vermoedt ge het niet?

— Neen.

— Pelham en Hill.

— Ah!

— Wat zegt ge er van?

— Dat het waarschijnlijk wordt. Dat zijn ten minste

menschen, die aan ons hun leven hebben te danken en die dus verondersteld mogen worden dankbaar jegens ons te zullen zijn. Als zij er zich toe leenen, is er kans van slagen, maar met dat al wagen zij veel. Maar 't is waar ook. Herinnert ge u die eerste ontmoeting met hen, toen hebben zij met nadruk gezegd: „Wij wagen alles voor u.”

Rienstra knikte.

— En uw geheimzinnige vriend, vroeg de Groot, beschikt die over middelen?

— Geld genoeg, zei Rienstra.

— Nog meer grond van waarschijnlijkheid dus. Nu, dan in Godsnaam naar St. Christoffel.

— Hoe eer hoe liever.

— Gelukkig is het morgen reeds.

— Ja, en daar zullen we wel niet zoo nauwlettend bewaakt worden ook als hier.

— Dat zal juist het plan in de hand werken.

— Heeft je vriend invloed, of is het een . . .

— Nu? vroeg Rienstra lachend.

— Eene vriendin, wilde ik zeggen.

Rienstra lachte.

— Gelukkige kerel, nu begrijp ik alles. Hoor eens, Rienstra, ik geloof dat je mij kent, genoeg kent, is het niet?

— Ja, ja, zei Rienstra, ik wil het je ook wel bekenen. Het is Harriët, die mij dat schreef.

— Gelukkige kerel, herhaalde de Groot. 't Is ook maar beter, dat je mij alles zegt.

Op dat oogenblik naderde de bootsman Pelham en zeide:

— Hebben de heeren alles gereed om te verhuizen?

De heeren gaan morgenochtend van hier naar St. Christoffel.

— Ja, zei Rienstra zoo onverschillig mogelijk.

— Goed, zei Pelham en zacht voegde hij er bij:

— Heeft mijnheer tijding uit de stad ontvangen?

— Ja.

— Dan weet mijnheer, dat hij zich op mij verlaten kan.

— Ja, dank, Pelham!

— Geen dank, mijnheer, let slechts op mij, als ge mij daarginds in uw nabijheid ziet.

En weg was de bootsman.

— Alles gaat goed, zei de Groot.

— Ja, alles, maar laten we geen ho! roepen vóór we over de brug zijn.

— Laten we naar kooi gaan, zei de Groot, dat is het beste.

Arm in arm verwijderden de adelborsten zich, gelukkig in de toekomst.

XXIX.

Het transport gevangenen, dat den volgenden dag in de bark scheep ging naar St. Christoffel, bestond uit 33 personen, bestaande uit officieren, cadetten of adelborsten, schrijvers, jongens en ander scheepsvolk. Daar het eiland in het gezicht van St. Eustatius ligt, was men tegen den avond reeds op de bestemmingsplaats aangekomen. Dien dag kwam men echter nog niet aan wal, maar eerst den volgenden morgen, toen een met negers bemande boot hen afhaalde.

Nu werd hun medegedeeld, dat zij hunne kisten in een door de Engelschen aangewezen pakhuis konden opslaan op hunne eigen kosten en verder maar moesten zien een logement te krijgen. De kisten en koffers waren eenvoudig op het strand neergezet onder bewaking van een adelborst met een paar matrozen, om te beletten dat er gestolen werd.

— Wat nu te doen? vroeg Rienstra.

— Ja, wat anders dan een woning te zoeken, zei de Groot. Nu onze gevangenenbewaarders zoo vriendelijk zijn om ons onder den blooten hemel te laten kampeeren, dienen wij zelf wel een onderkomen te zoeken.

— Het is ongehoord, zeide Rienstra.

— Dat is het, maar wie weet of we het nog niet

erger te verantwoorden krijgen. Laten we dus eenvoudig doen wat ik voorstelde en een logies opzoeken.

— Heb je geld? vroeg Rienstra.

— Nu, niet veel.

— Ik ook niet.

— We moeten dus zuinig zijn.

— Ja, en nu op weg!

Zij gingen de stad of liever het dorp binnen en vroegen aan de eerste de beste herberg, waar zij een glas wijn dronken of er gelegenheid was om een kamer te bekomen.

De gedienslige kastelein vertelde hun terstond, dat er nog slechts één kamer open was, een allerliefst kamertje met uitzicht op de zee en die was te bekomen voor de bagatel van zestig Spaansche matten.

Rienstra sprong van verbazing op.

— Zestig Spaansche matten per maand? riep hij uit, dat is negentig Hollandsche guldens en dat voor één kamer?

— Ja, mijnheer, u moet denken, met alle krijgsgevangenen, die hierheen gevoerd worden, stijgen de prijzen enorm.

— Dat merk ik, zeide de Groot, maar gij hebt gelijk dat ge er voordeel van trekt. We zullen uw kamer echter maar niet nemen, want zooals ge weet, zijn wij krijgsgevangenen en uw gouvernement geeft ons te veel om van te sterven en te weinig om van te leven. Wij zelf zijn natuurlijk niet in de mogelijkheid om aan geld te komen, tenzij ge dus nog een of ander hokje mocht hebben dat goedkoop is....

— Geen enkel, mijnheer, maar weet u wat u doet? Ga naar mijne zuster, dat is eene weduwe, zij woont

in Irish-town en verhuurt kamers, sedert haar man in het gevecht met de Hollanders is gesneuveld.

— Met de onzen? Wanneer is dat dan geweest.

— Het gevecht met de Mars, zeide de man.

— Zoo? zei de Groot. Nu dan zullen we daar maar eens heen gaan.

— Hoe vindt ge dat? vroeg de Groot, toen zij buiten waren.

— Eeuwig toevallig; maar het mooiste zal nog zijn, als wij bij die weduwe werkelijk kamers huren.

— Misschien hebben wij wel een van beiden haar man doodgeschoten, zeide Rienstra.

— 't Is mogelijk, maar daarover kunnen we ons niets aantrekken.

De weduwe was een flinke vrouw, die toevallig ook nog maar één kamer open had in haar klein huis. Ten einde alles productief te maken, bivakkeerde zij in de keuken en had hare vier kamers verhuurd op één na.

Na eenig loven en bieden werden onze adelborsten huurders voor twintig Spaansche matten of *f* 50 per maand en besloten nu terstond hunne kisten daarheen te doen brengen.

XXX.

— Ziezoo, zeide de Groot, nu hebben we een dak boven het hoofd, maar verder.... niets. Nu volgt de menage, want we moeten eten.

— Nu, dat doen we in een koffiehuis of herberg, zeide Rienstra.

— Dat kunnen we in ieder geval probeeren.

— Dan de straat maar weer op.

Zij bezochten een paar herbergen, overal vol Engelsche matrozen en soldaten, die hen niet vriendelijk behandelden, totdat zij in een meer net koffiehuis aandaldden, waar men hun een middagmaal verschaft, dat tamelijk goed, maar peperduur was.

— Dat is goed voor eens, bij wijze van tractatie, maar niet voor allen dag, zei de Groot. We moeten het eens ergens anders probeeren, anders komen we met onze shilling daags, die de Engelschen ons geven, niet toe.

Na twee dagen op deze wijze veel geld te hebben uitgegeven, telkens probeerende goedkoop en toch draaglijk terecht te zullen komen, moesten onze adelborsten het opgeven. Treurig zaten zij te peinzen wat er nu verder zou moeten gebeuren.

— Als we het eens aan onze juffrouw vroegen? opperde de Groot.

— Wel, we konden het in ieder geval probeeren.

De juffrouw werd geraadpleegd en kwam terstond tot het besluit dat de heeren „hun eigen kost” moesten doen. Zij konden dan vrij gebruik maken van de keuken, om hun voedsel gereed te maken.

In de wolken over deze onverwachte oplossing en uitredding besloten zij dadelijk daartoe over te gaan, en zij rekenden terstond uit, dat dit hun eene enorme besparing zou verschaffen.

— Laten we maar gaan inkoopen, zei Rienstra.

— Goed, zei de Groot, waarheen het eerst.

— Naar een slager. Kun jij biefstuk bakken?

— Dat zal wel gaan.

— Hoeveel zullen we noodig hebben?

— Nu, voor één dag, des morgens, 's middags en 's avonds . . . . laten wij zeggen per man drie pond.

— Hei, hei! zei de Groot, drie pond per hoofd, dan komen we er nooit. Samen zou er beter naar gelijken.

— Is dat niet weinig? vroeg Rienstra.

— Wel, we eten toch niet alleen biefstuk; we moeten brood, boter, melk, groenten . . . .

— Zouden we dat laatste wel nemen? vroeg Rienstra.

— Groenten? Ja, om je de waarheid te zeggen . . . . begon de Groot.

— Ik zie geen kans ze klaar te maken, merkte Rienstra aan.

— Ik ook niet, nu, laten we het laten en dan ons bij het eenvoudigste en gemakkelijkste bepalen, b. v. als we brood namen, vleesch, boter en melk, misschien nog spek en eieren, dan hebben we wat afwisseling en daar kunnen we het best mede doen. We neme_n

dan des morgens een ontbijt van brood met boter, melk en eieren en des middags brood met vleesch.

— Goed, zei Rienstra.

Inmiddels waren zij bij een slager aangeland, wien zij drie pond biefstuk vroegen.

De dikke slager sneed en woog eenige oogenblikken en reikte het gevraagde over.

— Hoeveel? vroeg de Groot.

— Een pond en een shilling, zei de man vriendelijk.

De Groot betaalde.

Toen zij buiten waren, zeide Rienstra:

— Dat is vervloekt duur!

— Ja, alles is hier duur, zeide de Groot, maar dit is toch erg duur; *f*12.60 voor 3 pond vleesch is wel wat bar. Maar goed, dat we geen 6 pond hebben genomen.

— Laten we nu de proef nemen met spek en voor alle zekerheid slechts een pond nemen.

In een anderen winkel kochten zij dit. Het kostte *f*2.40.

— Ik zie wel, dat, als we hier vet willen worden, we millionnaires zouden moeten zijn, merkte Rienstra teleurgesteld op.

Zij deden nog eenige inkoop, maar alles was even duur. Voor een dozijn eieren betaalden zij *f*3, voor een pond boter *f*5 en zoo voorts. Belast en beladen trokken zij naar huis en toen zij daar op tafel hun schat hadden uitgespreid en berekenden, dat dat stuk vleesch, het stukje spek, dat dozijn eieren en een pond boter te zamen hun *f*23 had gekost, toen zonk hun de moed in de schoenen en vroeg Rienstra met bitterheid, waarom de Engelsche regeering hen niet liever den hongerdood

liet sterven, dan hun het bespottelijk bedrag van 60 cent daags te geven om te leven.

— Wel, zeide de Groot, ik geloof dat zij dat ons volstrekt niet kwalijk zouden nemen.

— Wat?

— Als wij dood gingen, zeide de Groot bitter. Al kwamen wij om van den honger, dan zouden zij er zich nog niets van aantrekken en dan waren zij meteen van ons af.

— Als we ons beklag eens deden? vroeg Rienstra.

De Groot haalde de schouders op.

— Wat zou dat geven? De een verwijst je naar den andere en ze lachen je op den koop toe nog uit. Weet je waarom het hun te doen is?

— Nu?

— Dat wij van honger en door ellende ten einde raad, bij hun zullen dienst nemen.

— Dat nooit, riep Rienstra woedend uit, al stierf ik ook den hongerdood!

De Groot keek somber voor zich, maar wat hij in gedachten zag was niets dan diepe, diepe ellende.

XXXI.

Intusschen was het ergste leed nog niet geleden. Zij leerden zoetjes aan zich behelpen en wisten na verloop van acht dagen van zeer weinig rond te komen. Dit was trouwens een gedwongen fraaiigheid, want behalve hun voedsel kwam er meer kijken. Voor het wasschen van hun goed was bijna de shilling per dag noodig, want in dit heete klimaat kon men zijn goed niet zoolang dragen als in Holland en de waschvrouwen waren ook duur.

Op zekeren dag dat onze jongelui zich gruwelijk verveelden waren zij door het dorp (Basse-terre) aan het dolen toen de Groot plotseling als versteend bleef staan en een zachten kreet uitstiet.

— Wat is er? vroeg Rienstra verbaasd.

— Kijk eens, kijk eens! zeide de Groot, dat is . . . .
maar 't is niet mogelijk. . . .

— Wat dan toch? vroeg Rienstra meer en meer verbaasd.

— Cornelissen, bracht de Groot eindelijk uit.

En hij wees op een Engelsch bootsman.

— Cornelissen? vroeg Rienstra. Ja, waarachtig, hij is het. O, wat een fielt!

Zij waren in een eenzame straat aangeland en zagen den Engelschen bootsman nu naderen.

— Hij is het, zei Rienstra.

Maar Cornelissen, die het inderdaad was, had hen reeds gezien. Hij verbleekte en keek hen verschrikt aan. De Groot wilde voorbijgaan zonder hem aan te zien, doch Rienstra stapte regelrecht op hem toe en zeide:

— Zie ik het goed, ben jij het, Cornelissen?

Cornelissen bleef staan en liet het hoofd op de borst zakken.

— Hoe heb je dat kunnen doen? vroeg Rienstra, rood van verontwaardiging.

— O, mijnheer, stamelde Cornelissen, als u alles wist.

— Verrader! kwam het koud en verachtelijk van Rienstra's lippen.

Cornelissen kromp ineem, alsof hij een slag in het gezicht had gekregen.

— Veroordeel mij niet, mijnheer, ik smeeek het u, zeide Cornelissen. O, als ge alles wist.

— Ik wil niets weten! riep Rienstra verontwaardigd.

En te gelijk liep hij door, de Groot, die zich juist bij hem wilde voegen, medetrekend,

Cornelissen keek nog eenmaal naar hen om en de Groot, die ook omkeek, merkte toen op, hoe bleek hij zag. Toen gingen zij verder.

Maar des avonds, toen zij op hun kamer waren, kwam Cornelissen aankloppen en bad en smeekte, dat zij hem zouden laten spreken. Rienstra wilde er aanvankelijk niets van hooren, totdat de Groot hem onder het oog bracht, dat het niets hinderde of zij Cornelissen's verdediging aanhoorden.

Cornelissen was nog slechts een schaduw van het-

geen hij vroeger was. Zijn gelaat was bleek en ingevallen, zijne oogen waren ingezonken in de kassen en over zijn geheele wezen lag een trek van lijden.

En daar sprak ook zijne geheele geschiedenis van.

Hij was op een zoogenaamd Prisonnierschip ingedeeld, waar hij zwaren arbeid had te verrichten en voortdurend gekweld werd door straffen voor de minste kleinigheid. Beschimmeld brood, verrot en bedorven vleesch, stinkend water en oneetbare visch was zijn voedsel. Na dagen lang lijden werd hij ziek, doodziek en toen naar een hospitaal gebracht, dat een hel op aarde was. In dit onzindelijke gebouw, zoo vuil als geen varkenshok in Holland, bracht hij eenige weken door, zwevend tusschen dood en leven. Het dak, uit bladeren van het suikerriet bestaande, kon den regen niet buiten houden; dáár lag Cornelissen al die weken op den grond op een stapeltje bladeren als bed. Den eenen dag kreeg de doodzieke bootsmaat soep van gezouten vleesch, den anderen dag stokvischsoep. De chica of zandvloo pijnigde en martelde hem onduldbaar en rondom hem heen stierven talrijke kameraden nog ellendiger er aan toe dan hij.

— En toen, zeide Cornelissen, toen heb ik gedaan wat zoovelen gedaan hebben en heb mij laten overhalen door dien duivel, dien verrader, Hamel of Hamilton en ik heb dienst genomen bij de Engelschen. Als zij mij hadden laten vechten tegen een driedubbele overmacht, dat had ik gedaan, veel liever dan die kwellingen te doorstaan.

— Wie is die van Hamel of Hamilton, waarvan gij spreekt? zei de Groot.

Een pond en een shilling, zei de man vriendelijk. De Groot betaalde.

(Bladz. 155).

— Dat is een gewezen Hollandsch officier, een Hageenaar, mijnheer; hij heeft in ons land in het Schotsche regiment van Stuart gediend en is hier nu kapitein. Hij zoekt de Hollandsche krijgsgevangenen op en ziet hen over te halen om dienst te nemen bij de Engelschen. Men zegt, dat zij de gevangenen alleen zoo slecht behandelen om hen er toe te brengen dienst bij hen te nemen.

— Zoo, het kan wel zijn, zij zijn er gemeen genoeg toe, merkte de Groot aan. En hoe bevalt het je nu bij de Engelschen, Cornelissen?

— Slecht, mijnheer, slecht en ik heb het dan ook alleen gedaan om verlost te worden uit die ondraaglijke ellende. Ziet u, toen ik daar in het hospitaal lag met den dood voor oogen, toen dacht ik aan mijn jonge vrouw en mijn kind en toen dacht ik: als ik hen nu eens kon blinddoeken en ik kon gelegenheid vinden om te ontvluchten, dan was ik gered. Ik wist dat ik, als ik beter behandeld werd, spoedig zou opknappen. En och, mijnheer, als men toch eene vrouw heeft en een kind, och, dan wil men ze toch zoo graag weerzien.

Cornelissen liepen de tranen over de wangen.

De Groot kon zich evenmin als Rienstra goed houden, ook bij hen kwamen de waterlanders voor den dag.

— Ja, ja, 't is hard, zeide de Groot.

— 't Zijn honden! barstte Rienstra uit. Hè, dat ik ze dat alles nog eens betaald kon zetten!

— Als de heeren nu een beetje beter over mij denken wilden, zeide Cornelissen.

Rienstra dacht op eens aan den vroolijken jongen zeeman, toen hij op de Mars diende, wat een flinke

jonge borst het toen was en wat hij nu geworden was, een schaduw van toen, een terneergedrukt man, door lijden vernietigd en toen hij dit alles daar zoo bedacht, stak hij hem eensklaps de hand toe.

— Je kunt er niets aan doen, Cornelissen, zeide hij. We zullen maar zeggen dat het Gods wil is geweest.

— Dank u, mijnheer, stamelde Cornelissen, dank u duizendmaal. Ziet u, alles kan ik verdragen, maar dat een Hollander mij veracht, dat niet!

Hij drukte de aangeboden hand met warmte, terwijl de tranen hem langs de wangen liepen.

De Groot drukte hem zwiĳgend de hand.

— Kom ons tusschenbeide maar eens opzoeken, zeide hij.

— Dank u, mijnheer, als ik mag. O, 't is zoo'n troost, dat weet u niet.

Toen Cornelissen een oogenblik later het huis verliet, liep hij met een verlicht hart voort en was een geheel ander mensch geworden.

XXXII.

De nood was hoog gestegen. Het geld van onze adelborsten was op en . . . de Engelsche shilling per dag bleef uit. De betaling werd uitgesteld van dag tot dag, van week tot week en in plaats daarvan kreeg men eindelijk rantsoenen levensmiddelen in plaats van geld, levensmiddelen die oneetbaar waren.

Met sombere gezichten zaten onze vrienden elkander op zekeren avond aan te kijken. De Groot had juist een portie spek gebakken en dat at men met een stuk half beschimmeld brood. Het spek smaakte als traan, ondanks het bakken, het brood toonde, als men het doorbrak, in lange draden de „leng”, dat teeken van bederf.

Het was een donkere avond, ruw regenachtig weer, dat iedereen verheugd deed zijn niet buiten noodig te hebben. Des te meer verwonderde het onze vrienden, dat er geklopt werd, zacht, heel zacht en zonder het antwoord af te wachten een man binnentrad in een dichte jas gehuld.

In de meening, dat men iemand voor zich had, die verkeerd was geloopen, zeide Rienstra:

— Ge zijt verkeerd, man.

— Neen, zeide de man, zijn jas open doende, dat ben ik niet, heeren, hoe maken de heeren het?

Verrast en verheugd sprongen beiden op.

— Pelham! klonk het van beider lippen.

— Ik zelf, om u te dienen, maar st! Uwe hospita
behoeft niet te weten, dat ik hier ben.

— Waar komt ge vandaan, Pelham?

— Van de kust, zei Pelham, dichterbij komend.
Zijn de heeren gereed?

— Gereed? Ge bedoelt toch niet . . . .

— Ja, om te ontvluchten bedoel ik, de nacht is
donker, de lucht dik en regen er bij, en de bark ligt
voor de kust.

Rienstra en de Groot keken elkander verbijsterd
aan. Het kwam zoo onverwacht, dat zij er haast niet
aan konden gelooven.

— Of wij gereed zijn? zeide Rienstra, ge komt juist
van pas.

— Goed, het is nu tien uur, om elf uur zal de sloep
gereed liggen. We hebben geen tijd te verliezen. Wilt
ge even uw raam openen?

— Het raam openen? Ja zeker.

— Stil, zei Pelham, eerst uw licht uit. Men mag ons
van buiten niet zien.

De Groot deed het licht uit.

Pelham naderde het raam, opende het voorzichtig
en floot zachtjes.

Onmiddellijk naderde iemand en reikte hem een groot
pak aan.

— Wie is dat? vroeg Rienstra.

— Hill, zei Pelham, kort.

Toen sloot hij het raam weer.

Het pak opende hij nu snel en gaf ieder der adel-
borsten een lange jas en een Engelsche uniformpet.

— Ziedaar, heeren, trek dat gauw aan.

— Wat zijn dat?

— Uniformjassen van officieren, denk er maar niet aan dat ik ze gestolen heb.

Rienstra lachte.

Onze beide jongelui waren erg zenuwachtig geworden, maar zij trachtten zich bedaard te houden. Pelham stond er met de grootste kalmte bij te kijken en hielp hen de lange jassen goed te schikken.

— Goed, zeide hij, toen zij gereed waren, niemand zal u herkennen.

— Neen, dat is waarachtig te hopen, zeide de Groot.

— Voor het mogelijke geval heb ik altijd nog wapens, zeide Pelham, maar de heeren zullen mij een genoeg doen, ze niet dan in het uiterste geval te gebruiken.

— Natuurlijk, zei Rienstra, we hebben nog handen ook aan ons lijf voor het geval van nood.

Pelham reikte hun nu ieder een pistool over.

— Ze zijn geladen, denk er aan, zeide hij. Hebben de heeren nog iets mede te nemen, maar denk er aan, hoe minder hoe liever. Niets is nog beter dan iets.

— Wat mij betreft, zei Rienstra, ik heb niets, dat ik wensch mede te nemen.

— Ik ook niet, zei de Groot, mijn kist mogen ze hebben.

— Dan voorzichtig; om geen argwaan te wekken gaat gij samen door het raam, ik ga door de deur zoolks ik gekomen ben en doe het raam achter u dicht.

— Best, willen we dan maar gaan?

— Ja.

Rienstra opende het raam.

— Ben je daar? vroeg Pelham.

— Ja, zei Hill.

— Goed.

Rienstra sprong op het kozijn, liet zich zakken en toen zonder gerucht vallen. De Groot volgde zijn voorbeeld.

Onmiddellijk ging het raam achter hen dicht.

— Hierheen fluisterde Hill en begaf zich met hen naar de overzijde der stille straat.

Een oogenblik later voegde Pelham zich bij hen.

— In orde, zeide hij, nu opgepast en met zoo min mogelijk gedruisch voorwaarts. Hill jij vooruit, ik vorm de achterhoede. Je kent den weg.

— Ja, zei Hill.

XXXIII

Het was zooals Pelham gezegd had, de nacht was donker met een fijnen regen, die regelmatig neerdaalde. Er vertoonde zich niemand op straat, want wie er niet noodig had bleef stilletjes thuis. Het was in één woord een uitmuntende nacht voor het plan.

Zwijgend gingen zij voort door Basse-Terre en toen bespeurde Rienstra, dat zij Old-Rhade naderden. Dit dorp lag aan den voet van den berg aan den zeekant en weldra bevonden zij zich tusschen de onaanzienlijke houten huizen.

— Hier hebben we nog water gehaald op een keer, weet je nog wel Rienstra? zeide de Groot.

— Ja, en toen had ik nooit gedacht dat we er op zoo'n manier nog eens zouden doorsluipen.

Pelham fluisterde Hill iets toe en een oogenblik later boog deze een andere straat in en toen woei de zee-wind hen tegen.

— Nu is er kans op gevaar, zei Pelham, er staan langs de kust schildwachten.

— Ha, zei Rienstra naar zijn pistool voelend.

— Denk aan mijn verzoek, heeren, herhaalde Pelham en vooral niet schieten dan in den uitersten nood.

— We zullen er aan denken.

— De schildwachten staan ver uit elkaar, vervolgde Pelham, ik hoop u tusschen twee door te brengen, maar het kan gebeuren dat het mis loopt. Misschien zien zij ons, want ze hebben geen huisjes of schuilplaats en dan loopen zij wel eens wat ver heen en weer. In ieder geval als er ons een den weg verspert dan geen schoten maar hem aanpakken; ik heb touw bij mij, dan binden we hem. Ik wil er van mijn eigen volk nog niet ombrengen ook.

— Je hebt gelijk, Pelham, je waagt al veel voor ons.

— Mijn leven, mijnheer, anders niet en dat hebt gij ook gedaan op Madera, niet waar Hill.

— Ja, bootsman dat hebben wij nooit vergeten.

— En dan de juffrouw, zeide Pelham.

— Ja, ja, mompelde Hill, dat ook, die is eigenlijk een Engelsche.

— Stil, zei Pelham, halt!

— Wat is er?

— Een schildwacht dáár.

— Waar?

— Vóór ons, de kerel heeft lont geroken, hij kijkt rond en komt hierheen.

— Liggen, fluisterde Rienstra.

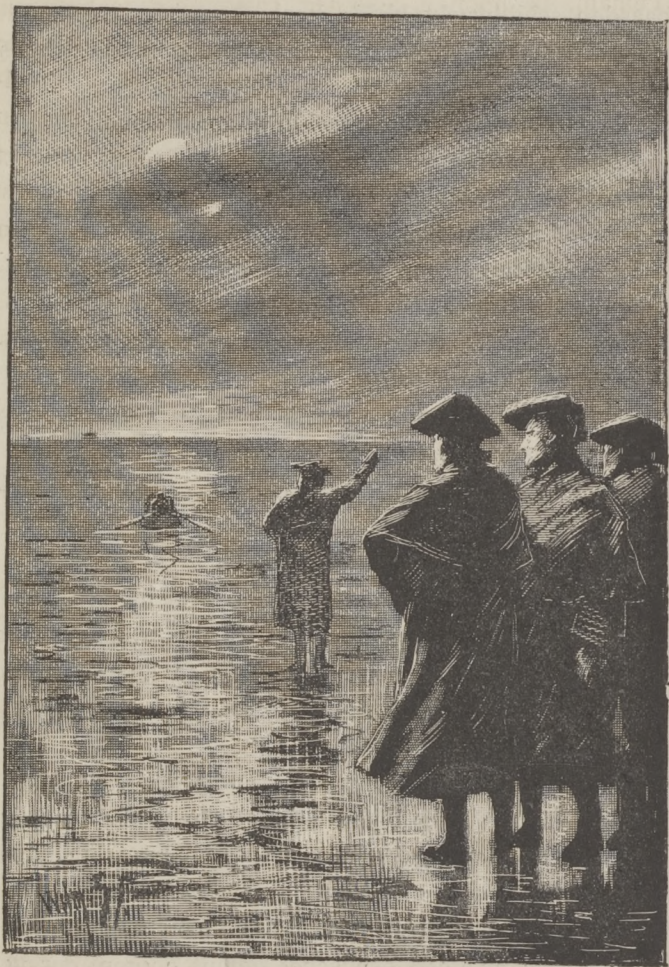
Allen gingen stil liggen.

De schildwacht, een Engelsch matroos, naderde voorzichtig rondziende, men zag duidelijk zijn geweer glinsteren, dat hij in de handen hield; hij was geheel in een lange jas gehuld en van zijn gelaat kon men niets zien.

Zwijgend, zonder zelfs adem te halen, lagen allen daar.

Nog een paar schreden en de schildwacht zou hen zien of over hen vallen.

Uit de duisternis doemde de donkere omtrek van een sloop op.

(Bladz. 170.)

Daar sprong op eens Rienstra op en greep den verbaasden schildwacht bij de keel.

— Verdoemd! vloekte de man, probeerende zich los te wringen.

Die Hollandsche vloek redde hem het leven.

Rienstra liet hem op eens los.

— Wat, riep hij, een Hollander?

— God in den hemel! Mijnheer, gij hier?

Deze uitroep kwam van de lippen van.... Cornelissen, die de Engelsche schildwacht was.

Een oogenblik stond men verbaasd tegenover elkander, totdat Pelham zeide.

— Dat is een geluk voor je, maat.

— En voor ons ook, zei de Groot.

— Maar waar gaat u heen, heeren? vroeg Cornelissen. Wat doet gij hier?

— We vluchten, zei Rienstra.

— Vooruit, vermaande Pelham, we hebben geen tijd te verliezen, ze wachten ons tot elf uur, langer niet.

— Kom! riep Rienstra plotseling en hij greep den verbaasden Cornelissen bij den arm.

— Wat dan, wat dan?

— Stil, zei Rienstra, ga mee, volg maar.

— 't Is zoo nog beter, zeide Pelham, die terstond Rienstra's bedoeling begreep. Als men den schildwacht hier in het geheel niet vindt, is het nog beter.

Zij waren nu aan het strand. Pelham naderde zoover hij kon en deed een schel gefluit hooren, dat ver over het water klonk.

Terstond kwam het antwoord door eenzelfde signaal en toen vernam men duidelijk het geplas van riemen.

Uit de duisternis doemde de donkere omtrek van

een sloep op, een man sprong er uit en duwde de boot met zijne voeten af, opdat zij niet te hard zou stooten.

— Nu heeren, stap in, zei Pelham, ga met God en denk er aan dat het ons genoeg heeft gedaan onze schuld te kunnen afdoen.

— Gaat gij niet mede? vroegen de adelborsten.

— Neen, zei Pelham, wij behooren hier. Vaartwel. Zij schudden elkander de hand.

— God zij met u, Pelham, brave kerel, en jij ook Hille, God behoede je.

— Nu heeren, klonk de stem van den zeeman, die stond te wachten, het wordt tijd; als een ronde ons overvalt, zijn we er bij.

De man sprak Engelsch met een vreemd accent.

Onze adelborsten stapten in, Cornelissen medenemend.

Nu stiet de boot af, een krachtige duw met de riemen en zij was in zee.

Pelham en Hill riepen noch eens een gedempt vaarwel en toen verdwenen zij in de duisternis.

— Vrij! jubelde Rienstra, vrij!

Een half uur later beklommen zij de valreep van een Amerikaansch kaperschip, dat terstond onder zeil ging naar Martinique, waar het den volgenden dag het anker wierp voor de hoofdstad St. Pierre.

BESLUIT.

Het bleek Rienstra en de Groot gedurende dien korten overtocht naar het Fransche eiland genoegzaam hoe alles zich had toegedragen en alles werd hun verklaard, toen zij te St. Pierre aangekomen, daar niemand minder vonden dan de geheele familie van Tree.

Aan Harriët's blijdschap bij de behouden aankomst van het vaartuig, bleek Rienstra voldoende hoe de zaken tusschen hen stonden. Hij werd evenals zijn vriend de Groot door allen hartelijk verwelkomd en Cornelissen ook. In hetzelfde hotel werd hun een verblijf aangewezen en toen kwam de opheldering hoe het kwam dat hij allen hier vond.

De heer van Tree was in den beginne bij de verovering van het eiland door de Engelschen goed behandeld. Zijne vrouw, die zooals wij reeds gezegd hebben eene Engelsche was, had onder de bezettingstroepen een neef, die terstond voor haar deed wat hij kon.

Zoodra die officier echter werd geplaatst op een der schepen die naar Engeland moesten, raadde hij zelf van Tree aan, te maken dat hij wegkwam, daar hij de hebzucht der hooggeplaatste officieren volstrekt niet vertrouwde en hij niet anders verwachtte, dan dat

hetzelfde lot hun ten deel zou vallen als alle andere bewoners, n.l. geheel geruïneerd te worden.

Van Tree knoopte dat in zijne ooren, wist in het geheim gemeenschap te krijgen met een Amerikaansch kaper, die vroeger jarenlang zaken met hem had gedaan en deze was brutaal genoeg, om in een donkeren nacht op de kust te komen en de geheele familie op te nemen. Natuurlijk had van Tree gezorgd zijn fortuin mede te nemen en al moest hij ook huis en hof en gevulde pakhuizen achterlaten, wat hij medenam was genoeg om hem een onbezorgd bestaan te verschaffen.

Toen zij gelukkig ontsnapt waren, gaven zij uitvoering aan het reeds terstond opgevat plan om Rienstra te verlossen. Van Tree hield veel van den jongen ronden Fries en daar hij duidelijk de genegenheid had opgemerkt welke Harriët voor hem gevoelde, besloot hij hem te helpen ontvluchten. Dezelfde kaper toog naar St. Christoffel. Harriët had vroeger Pelham en Hill voor haar plan gewonnen, want Rienstra had de op Madera voorgevallen geschiedenis hunner redding eens verteld en toen Hill haar op zekeren dag een briefje kwam brengen en haar mededeelde dat zij hem kon vertrouwen en zeide welke verplichting hij en Pelham aan de adelborsten hadden, was Harriët's plan ook gemaakt. Pelham deed moeite om op St. Christoffel geplaatst te worden en Hill ook. Beiden gelukte het.

En hoe het geheele plan gelukte, dat hebben wij in het vorige hoofdstuk gemeld.

Niet lang daarna verzocht Rienstra zijn ontslag uit den zeedienst en huwde met Harriët. Zijn schoonvader

begon op Martinique weer zaken te doen en wijdde Rienstra daar langzamerhand in. De Groot en Cornelissen wisten kort daarna met eene Fransche vloot mede te gaan en bereikten Frankrijk zonder ongevallen. Van daar trokken zij over land naar hun vaderland, waar zij met open armen door hunne familie ontvangen werden.

---

beginning of the century, the first of the
Lancaster was built, and it was the first
to be written for the purpose of being
used to gain an insight into the
Van der Grinten of the first of the
year, it was the first of the first of the
first of the first of the first of the

